

Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács

**Tisza-tavi Kódex
a Tisza-tó fenntartható
használatának szabálygyűjteménye**

Tisza-tó Fejlesztési Kft.

Kisköre

2010. november

A Tisza-tavi Kódex a Tiszavíz Vízerőmű Kft., a Magyar Turizmus Zrt., a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság és a Tisza-tavi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás támogatásával valósult meg.

A Tiszavíz Vízerőmű Kft. a támogatást a gazdasági tevékenysége alapján elért eredményből nyújtotta.

A Tisza-tavi Kódex megvalósítását szakmai módosítási javaslataival, észrevételeivel az alábbi szervezetek segítették:

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Fejlesztési ügyekért felelős Helyettes államtitkárság
Vidékfejlesztési Minisztérium, Vízügyért felelős Helyettes államtitkárság
Abádszalók Önkormányzata
Borsodivánka Önkormányzata
Egyek Önkormányzata
Négyes Önkormányzata
Poroszló Önkormányzata
Sarud Önkormányzata
Tiszabura Önkormányzata
Tiszabábolna Önkormányzata
Tiszaderzs Önkormányzata
Tiszafüred Önkormányzata
Tiszanána Önkormányzata
Tisszaszőlős Önkormányzata
Tiszavalk Önkormányzata
Újlőrincfalva Önkormányzata
Kisköre Önkormányzata
Tiszavíz Vízerőmű Kft.

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság
Tisza-tavi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács
Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság
Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság
Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendészeti Rendőrkapitányság

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft.
Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
Heves Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, Észak-Alföldi Regionális
Intézet
Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, Észak-Magyarországi
Regionális Intézet
Nemzeti Közlekedési Hatóság
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi
Felügyelőség
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat, Térségfejlesztési és Külügyi
Iroda
Heves Megyei Önkormányzat, Nemzetközi Kapcsolatok és Idegenforgalmi
Iroda
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat, Területfejlesztési,
Közbeszerzési és Vagyongkezelési Főosztály
Hajdú-Bihar Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
Közép-Tisza-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács

Jelen szellemi terméket, illetve annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármilyen formában részben, vagy egészben a szerzők és a megbízók engedélye nélkül közölni. A szerzők által jelen formában közzétett szellemi termék a szerzők és a megbízók jogtulajdona, annak a szerzők és megbízók engedélye nélkül bármilyen átvétele, másolása, felhasználása jogellenes.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	7
I. EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS	9
II. A TISZA-TÓ HÁZIRENDJE.....	22
III. A TISZA-TÓ ÉS PARTJAINAK HASZNÁLATI SZABÁLYZATA.....	27
1. A TISZA-TÓ RENDELTETÉSE, ÉRTÉKEI, A HASZONVÉTELEK LEHETŐSÉGEI.....	28
1.1 A LÉTESÍTÉS EREDETI CÉLJAI, RÖVID TÖRTÉNETE.....	28
1.1.1 Tisza szabályozása – vízlépcsők a Tiszán	28
1.1.2 A Tisza-tó létesítése – jelenlegi állapotának kialakulása	30
1.1.3 Tervek és a valóság a tó fejlődésében	31
1.2 A TISZA-TÓ, MINT MESTERSÉGES LÉTESÍTMÉNY FŐ ELEMEI.....	33
1.2.1 Földrajzi elhelyezkedése	33
1.2.2 Közigazgatási lehatárolás, jelentősebb létesítmények.....	33
1.2.3 A Tisza-tó műszaki létesítményei	39
1.3 A MŰKÖDÉSI REND FŐ JELLEMZŐI.....	49
1.3.1 A Víz Keretirányelv és a Tisza-tó	49
1.3.2 Műszaki üzemelési paraméterek ismertetése.....	57
1.3.3 Jelenlegi zonációs besorolás (2048/1993 (XI.18.) kormány határozat alapján).....	58
1.3.4 Működést befolyásoló hatások ismertetése (árvízi üzemrend, aszályos időszakokban bevezetett korlátozások)	59
1.4 A TÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEI.....	61
1.4.1 A terület természeti védettsége.....	61
1.4.2 A terület élővilága	62
1.5 A TÓ JELENLEGI HASZONVÉTELEI.....	64
1.5.1 Vízbázis, vízkészletek feltárása és hasznosítási lehetőségei	64
1.5.2 Vízszolgáltatás	64
1.5.3 Árvízvédelem	65
1.5.4 Természetvédelem.....	65
1.5.5 Üdülés, idegenforgalom, vízi sportok	65
1.5.6 Halászat, horgászat.....	65
1.5.7 A téli Tisza-tó	66
1.5.8 Vadászat	66
1.5.9 Energiatermelés	66
1.5.10 Hajózás	66
1.5.11 Önkormányzatok	67
2. A TISZA-TÓ MŰKÖDTETÉSE.....	68
2.1 A TISZA-TÓRA ÉS HASZNÁLATÁRA VONATKOZÓ JOGSZABÁLYI (HATÓSÁGI) ELŐÍRÁSOK.....	68
2.1.1 Vízügyi	68
2.1.2 Természetvédelmi előírások.....	71
2.1.3 Környezetvédelmi előírások és szabályozások	76

2.1.4 Helyi önkormányzati előírások és szabályozások	77
2.1.5 Vízi közlekedési és egyéb vízfelület-használati – parti közlekedés	77
2.1.6 Népegészségügy	80
2.1.7 Területhasználat, építésügy	80
2.1.8 Mező-, erdő-, vad, és halgazdálkodás	82
2.1.9 Turizmus.....	83
2.2 A MŰKÖDTETÉST ELLÁTÓ ÉS HATÓSÁGI JOGKÖRÖKET GYAKORLÓ SZERVEZETEK /TULAJDONI VISZONYOK/	84
2.3 A MŰKÖDTETÉS ÖSSZHANGJÁNAK BIZTOSÍTÁSA (A MŰKÖDTETÉSBEN FELADAT- ÉS HATÁSKÖRREL RENDELKEZŐ SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYEZTETÉS)	96
2.4 A TÓ-HASZNÁLÓK (ÉRDEKELTEK) FOLYAMATOS TÁJÉKOZTATÁSÁNAK FELADATAI, A TÁJÉKOZTATÁS FELTÉTELEI ÉS MÓDJA.....	98
2.4.1 A tájékoztatási rendszer szükségessége, a tájékoztatás módjai	98
2.4.2 Tájékoztatási rendszer aktualizálása, hatékonyságának vizsgálata	99
2.4.3 A Tisza-tavi Kódex aktualizálása	99
3. KÖZÖSSÉGI HASZNÁLATOK	100
3.1 SZABADIDŐS –, SPORT- ÉS KEDVTELESI CÉLÚ HASZNÁLATOK.....	100
3.1.1 Part- és vízfelület használat általános szabályai	102
3.1.2 Szabadvízi fürdőzés, strandok (a kijelölés hatósági, működtetési feltételei, stb.).....	114
3.1.3 Vízi és ökoturizmus	121
3.1.4 Sporthorgászat	126
3.1.5 Vadászat	133
3.1.6 Vízi sportolás (zárt vízi-sportpályák, vízi-sportversenyek, téli sportok stb.)	135
3.1.7 Egyéb vízfelület használatok	139
3.1.8 Téli jeges időszak tóhasználatára vonatkozó szabályok.....	141
3.2 KÖZLEKEDÉS	142
3.2.1 Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés.....	142
3.2.2 Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút, kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)	146
3.3 HIVATÁSOS TEVÉKENYSÉGEK.....	159
3.3.1 A Kiskörei Vízlépcső és a Tisza-tó fenntartása – üzemeltetése	159
3.3.2 Vízbázis – vízkivételek (vízhasználatok, vízigények, ökológiai, mezőgazdasági, ipari stb.)	163
3.3.3 Energiatermelés	164
3.3.4 Természetvédelem.....	165
3.3.5 Halgazdálkodás	166
3.3.6 Vadgazdálkodás	166
3.3.7 Idegenforgalom	166
3.4 KÜLÖNLEGES HELYZETEK	168
3.4.1 Viharjelzés, irányfény	168
3.4.2 Társadalmi és hivatásos vízi mentő szolgálat.....	169

IV. DOKUMENTUMOK

1. A TISZA-TÓ TERÜLETEGYSÉGEI ÉS RÉSZTERÜLETEI (TÉRKÉPI ÉS TÁBLÁZATOS BEMUTATÁS)

2. A TISZA-TÓ ÁTTEKINTŐ HELYSZÍNRAJZA

2.a. A Tisza-tó és az érintett közigazgatási egységek

2.1 A parti települések területhasználati tervei (felsorolás, feltalálhatóság, kivonatos ismertetésük településenként)

2.2 Védett és szigorúan védett területek

2.3 Kijelölt szabadvízi strandok, kikötők, jelentősebb gépkocsi parkolók, és egyéb vízfelület használatok (pl. vízi-sípálya)

2.4 Bemutató ösvények és öko-turisztikai útvonalak bemutatása

2.5 Turisztikai és idegenforgalmi használat tervezett zónái

3. A KISKÖREI VLP ÉS A TISZA-TÓ SZABÁLYOZÓ MŰTÁRGYAINAK ÜZEMELTETÉSI ENGEDÉLYE

4. A VÉDETT ÉRTÉKEK TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE

5. JOGSZABÁLY-GYŰJTEMÉNY

6. A TISZA-TÓ PARTI TELEPÜLÉSEINEK FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEI

7. TISZA-TAVI KÓDEX KÉRDŐÍVE ÉS ÉRTÉKELÉSE

8. TISZA-TAVI KÓDEX AJÁNLÁSAI

BEVEZETŐ

A Tisza-tó használatában és fenntartásában érdekelt szervezetek megállapították, hogy:

- az elmúlt időszak változásai indokolták az eddig használatos szabályozás újra gondolását, aktualizálását,
- szükséges a jogszabályi háttér megteremtése,
- össze kell hangolni az egyre növekvő mértékű fejlesztéseket – az egymást kizáró, akadályozó fejlesztések elkerülése érdekében,
- elengedhetetlen a minél szélesebb körű nyilvánosság biztosítása a területet használók, hasznosítók, igénybevevők és befektetők számára.

Kiskörén, 2010. május 13-án az együttműködő partnerek megállapodást kötöttek, hogy összeállítják a Tisza-tó fenntartható használatának szabálygyűjteményét, és egy Tisza-tavi Kódex formájában közre adják. Egyben vállalták az együttműködést, a szakmai segítségnyújtást, a munkaanyag véleményezését, az elfogadott Kódex betartását és alkalmazását.

Az együttműködő szervezetek a Kódex kidolgozásának módjára és tartalmára ajánlásokat fogalmaztak meg:

- *A Tisza-tavi Kódex 1.0-ás verziója elkészítésénél a lebonyolító vegye figyelembe azt a javaslatot, mely szerint a szabályozás alapját zóna beosztás képezze. A Kódex 1.0-ás verziója, az egyeztetés megindítására szolgáló változat.*
- *A tervezési terület a Tisza-tó fővédvonalától számított 200 m-es sáv. Az alsó határa a Taskonyi-hídnál, a felső pedig a 440 fkm-nél van.*
- *A Kódex 1.0-ás verziójának kidolgozásánál figyelembe kell venni a Tisza-tó Fejlesztési Kft. által összeállított kérdőívre 2010. május 25-ig beérkezett válaszokat, javaslatokat. A kérdőív a www.tisza-to-fejlesztes.hu honlapról tölthető le.*
- *Az Együttműködési Megállapodás mellékletét képező kommunikációs terv a Kódex megvalósításának egyeztetési ütemtervét tartalmazza.*
- *A Tisza-tó TFT és a Közép-Tisza-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács, 2010. októberben a Kódexet bemutató üléseire az Együttműködési Megállapodást aláíró partnereket meghívja.*

A Kódex célja annak meghatározása, hogy a Tisza-tó különböző vízfelületeit és a közösségi használatban levő vízpartokat milyen célra lehessen a jövőben használni. A Kódex nem fogja átvenni a fejlesztési stratégiák vagy településrendezési tervek szerepét, vízfelületi, parthasználati és fejlesztési szabályrendszert összefoglaló anyagnak tekintendő, amely iránymutatásokat fogalmaz meg, és mintegy kézikönyvként segíti megtalálni a korlátozásokat és a lehetőségeket is.

A Kódex Dokumentumok fejezet 6. sz. melléklete a tervezési területre vonatkozó fejlesztési elképzeléseket tartalmazza azzal a céllal, hogy a már elhatározott vagy reálisnak ítélt fejlesztési célok ismertek legyenek, egyéb elképzelések kidolgozása során számításba lehessen őket venni, és segítse az érintett területek megőrzését az adott fejlesztés megvalósítására - de nem helyettesíti a jogszabályban előírt engedélyezési, területhasználati, stb. eljárásokat!

A Kódex összeállítása és egyeztetései során számos stratégiai, jogszabály-alkotási/módosítási, üzemviteli stb. következtetés levonására adódott lehetőség, amelyek a Kódex részét képezik.

I. Együttműködési Megállapodás

Együttműködési Megállapodás a Tisza-tó működtetői és működésében érdekelt szervezetek között a Tisza-tavi Kódex megvalósítására

Alulírottak, mint a Tisza-tavi Kódex megvalósításában érintett alábbi területi szervek:

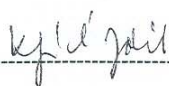
1. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság	19. Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	31. Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
2. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Vízügyi Szakállamtitkárság	20. Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság	32. Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft.
3. Abádszalók Önkormányzata	21. Tisza-tavi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	33. Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
4. Borsodivánka Önkormányzata	22. Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	34. Heves Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
5. Egyek Önkormányzata	23. Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság	35. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szakigazgatási Hivatal
6. Kisköre Önkormányzata	24. Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság	36. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, Észak-Alföldi Regionális Intézet
7. Négyes Önkormányzata	25. Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	37. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, Észak-Magyarországi Regionális Intézet
8. Poroszló Önkormányzata	26. Heves Megyei Rendőr-főkapitányság	38. Nemzeti Közlekedési Hatóság
9. Sarud Önkormányzata	27. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság	39. Közép-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
10. Tiszabura Önkormányzata	28. Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság	
11. Tiszabábolna Önkormányzata	29. Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság	
12. Tiszaderzs Önkormányzata	30. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	
13. Tiszafüred Önkormányzata		
14. Tiszanána Önkormányzata		
15. Tiszaszőlős Önkormányzata		
16. Tiszavalk Önkormányzata		
17. Újlőrincfalva Önkormányzata		
18. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság		

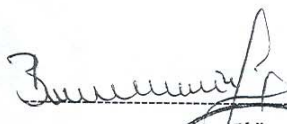
képviselői egyetértenek a Tisza-tavi Kódex kidolgozásával és alkalmazásával, miszerint:

- az elmúlt időszak változásai indokolták az eddig használatos szabályozás újra gondolását, aktualizálását,
- szükséges a jogszabályi háttér megeremtése,
- össze kell hangolni az egyre növekvő mértékű fejlesztéseket – az egymást kizáró, akadályozó fejlesztések elkerülése érdekében,
- elengedhetetlen a minél szélesebb körű nyilvánosság biztosítása a területet használók, hasznosítók, igénybevevők és befektetők számára.

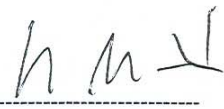
Az együttműködési megállapodást aláírók támogatják a Kódex, 1. sz. mellékletben vázolt tematika szerinti megvalósítását. Vállalják az együttműködést, a szakmai segítségnyújtást, a munkaanyag véleményezését, az elfogadott Kódex betartását és alkalmazását.

Kisköre, 2010. május 13.

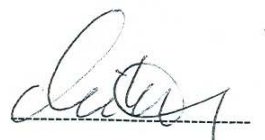

Dr. Szaló Péter,
szakállamtitkár, *meghat.*
NFGM, Területfejlesztési és
Építészeti Szakállamtitkárság

Bornemisza János, polgármester
Poroszló Önkormányzata

Kerekes András, polgármester
Tiszaszőlős Önkormányzata

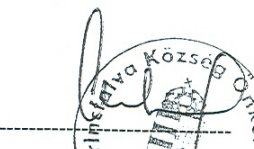

Kóthay László, *u*
szakállamtitkár
KVVM, Vízügyi
Szakállamtitkárság

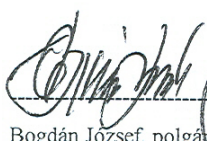

Sebestyén Attila, polgármester
Sarud Önkormányzata

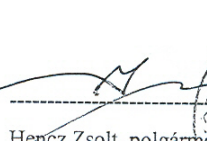

Mikola István, polgármester
Tiszavalk Önkormányzata

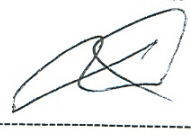

Bordás Imre, polgármester
Abádszalók Önkormányzata

Farkas László, polgármester
Tiszabura Önkormányzata

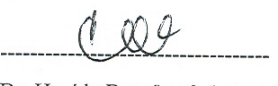

Soltész András, polgármester
Újlőrincfalva Önkormányzata

Bogdán József, polgármester
Borsodivánka Önkormányzata

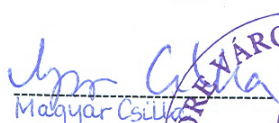

Hencz Zsolt, polgármester
Tiszabábolna
Önkormányzata

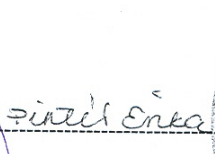

Lovas Attila, igazgató
KÖTI-KÖVIZIG

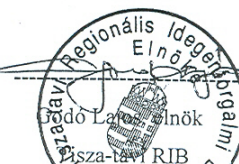

Szincsik Ferenc, polgármester
Egyek Önkormányzata

Dr. Herédy Dezső, polgármester
Tiszaderzs Önkormányzata

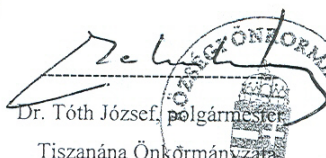

Rácz Miklós, igazgató
ÉKÖVIZIG

Magyar Csilla
Szőn József, polgármester
Kisköre Önkormányzata

Pintér Erika, polgármester
Tiszafüred Önkormányzata

Jódó László, Elnök
Tisza-tavi RIB

Farkas Andrásné, polgármester
Négyes Önkormányzata

Dr. Tóth József, polgármester
Tiszanána Önkormányzata

Soltész András, Elnök
Tisza-tavi Területfejlesztési
Önkormányzati Társulás

Herbály Imre, elnök
Tisza-tó TFT

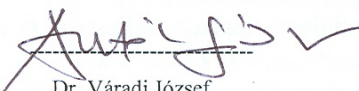
Dr. Fekete Csaba,
megyei főkapitány
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr
Főkapitányság

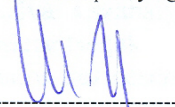

Szabó Lajos, m.b. igazgató
MT Zrt. Tisza-tavi Regionális
Marketing Igazgatóság

Busi László,
kapitányságvezető
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság

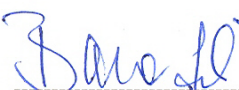

Szabó József, főigazgató
Heves Megyei
Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal

Gombár Mihály, főigazgató
Jász-Nagykun-Szolnok
Megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal

Dr. Váradi József,
főigazgató
Vízügyi és Környezetvédelmi
Központi Igazgatóság

Sándor István, igazgató
Hortobágyi Nemzeti
Park Igazgatóság

Dr. Páti Gabriella,
regionális tisztifőorvos
ÁNTSZ, Észak-Alföldi
Regionális Intézet

Bara Sándor, igazgató
Tiszántúli
Környezetvédelmi és
Vízügyi Igazgatóság

Duska József, igazgató
Bükki Nemzeti Park
Igazgatóság

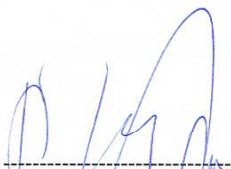

Dr. Bodnár Judit,
regionális tisztifőorvos
ÁNTSZ, Észak-Magyarországi
Regionális Intézet

Dr. Juhász István,
megyei főkapitány
Heves Megyei Rendőr-
főkapitányság

Hegedűs Gábor, ügyvezető
Tisza-tavi Sporthorgász
Közhasznú Nonprofit Kft.

Horváth Zsolt Csaba, elnök
Nemzeti Közlekedési Hatóság

Dr. Simon Tamás,
megyei főkapitány
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei
Rendőr-főkapitányság

Dr. Bercei Gábor, elnök
Tisza-tavi Horgászegyesületek
Szövetsége

Dr. Háfra István, igazgató
Közép-Tisza-Vidéki
Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi
Felügyelőség

Tisza-tavi kódex
a Tisza-tó fenntartható használatának szabálygyűjteménye
(vázlat a „kódex” tartalmára és elfogadásra való előkészítéséhez)

I.

Megállapodás

a Tisza-tó működtetői és működésében érdekelt szervezetek között.

1. A megállapodás fő célja, feltételei, hatálya; a szabályozás szükségessége, fő területei stb.)
2. A résztvevők által vállalt jogok és kötelezettségek
3. A megállapodásban foglaltak folyamatos kezelésének feladatai, feltételei és módja – ide értve a kódex karbantartását is.
4. Együttműködés a Tisza-tóval kapcsolatos fejlesztéseket illetően (fő fejlesztési irányok, közös fellépés az állami és/vagy önkormányzati erőforrások biztosítására, a szabályozás fejlesztésére stb.)
5. A „kódex” - el kapcsolatos kommunikáció (kommunikációs terv).

II.

A Tisza-tó házirendje

Max. 20 pontból álló, rövid, jelszószerű felsorolás, ami felhívja a figyelmet a Tisza-tó:

- működtetésének fő céljaira
- legjelentősebb – védendő – értékeire
- a fenntartható használat által megkövetelt magatartásra („hozzáállásra”)
- működtetésének részletes szabályaira (a „kódex”- re).

Rögzíti az általános szándékokat, ezzel alapja a feladat és hatáskörrel résztvevők együttműködésének, közös kommunikációjának. Ebből a „házirendből” lenne levezetve a részletes szabályok rendszere.

III.

A Tisza-tó és partjainak használati szabályzata

1. A Tisza-tó rendeltetése, értékei, a haszonvételek lehetőségei
 - 1.1 A létesítés eredeti céljai, rövid története
 - 1.2 Elemei (Kiskörei Vízlépcső, tározó töltések és műtárgyak, a tófelület és fő részei, öblítő csatornák stb.)
 - 1.3 A működési rend fő jellemzői (duzzasztási szintek, jelentős vízkivételek ill. vízhasználatok, illeszkedése a Tisza-völgy vízgazdálkodási rendszerébe).
 - 1.4 A tó értékei
 - 1.5 A tó jelenlegi haszonvételei
2. A Tisza-tó működtetése
 - 2.1 Hatósági előírások
 - 2.1.1 Vízügyi

- 2.1.2 Természetvédelmi
 - 2.1.3 Környezetvédelmi
 - 2.1.4 Helyi önkormányzati
 - 2.1.5 Vízi közlekedési
 - 2.1.6 Népegészségügyi
 - 2.2 A működtetést ellátó szervezetek
 - 2.3 A működtetés összhangjának biztosítása (a működtetésben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezetek közötti egyeztetés)
 - 2.4 A tó-használók (érdekeltek) folyamatos tájékoztatásának feladatai, a tájékoztatás feltételei és módja
3. Közösségi használatok
- 3.1 Szabadidős –, sport- és kedvtelési célú használatok
 - 3.1.1 Part- és vízfelület használat (a parton és vízen tartózkodás) általános szabályai (magatartás, környezet megóvása, sátorozás, piknikezés, fenntartási munkák eltűrése stb.)
 - 3.1.2 Szabadvízi fürdőzés, strandok (a kijelölés hatósági, működtetési feltételei, stb.)
 - 3.1.3 Vízi és ökoturizmus
 - 3.1.4 Sport horgászat (parti és vízről történő ...)
 - 3.1.5 Vadászat
 - 3.1.6 Vízi sportolás (zárt vízi-sportpályák, vízi-sportversenyek, téli sportok stb.)
 - 3.1.7 Egyéb vízfelület használatok (vízállások)
 - 3.2 Közlekedés
 - 3.2.1 Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés
 - 3.2.2 Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút, kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő,), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)
 - 3.3 Hivatásos tevékenységek
 - 3.3.1 A Kiskörei Vízlépcső és a Tisza-tó fenntartása - üzemeltetése
 - 3.3.2 Vízbázis – vízkivételek (vízhasználatok, vízigények, ökológiai, mezőgazdasági, ipari stb.)
 - 3.3.3 Energiatermelés
 - 3.4 Különleges helyzetek (használati szabályok árvíz, vihar, vízminőségi havária stb. esetén, viharjelzés, vízi-mentés stb.)

IV.

Dokumentumok

- 1. A Tisza-tó terület egységei és részterületei (térképi és táblázatos bemutatás)
- 2. Jelenlegi (engedélyezett) főbb területhasználatok
 - 2.1 A parti települések területhasználati tervei (felsorolás, feltalálhatóság, kivonatos ismertetésük településenként)
 - 2.2 Védett és szigorúan védett területek

- 2.3 Kijelölt szabadvízi strandok, és egyéb vízfelület használatok (pl. vízi-sípálya)
- 2.4 Bemutató ösvények és öko-turisztikai útvonalak bemutatása
- 2.5 Kikötők
- 2.6 Jelentősebb gépkocsi parkolók

- 3. A Kiskörei VLP és a Tisza-tó szabályozó műtárgyainak üzemeltetési engedélye
- 4. A védett értékek természetvédelmi kezelési terve
- 5. Jogszabály-gyűjtemény

A kódex összeállítása, és egyeztetése:

- 1. Az érdekeltek listájának összeállítása, indító megbeszélés, a kódex tervének bemutatása. Szükséges, hogy a résztvevők nyilvánítsák ki szándékukat és készségüket a kódex összeállításában
- 2. A kódex megszerkesztése
 - A korábbi tanulmányok és egyéb irodalmi források feltárása, reambulálása
 - A Tisza-tóval szembeni igények, elvárások (vízgazdálkodási, környezetvédelmi, természetvédelmi, gazdasági-társadalmi szinten) feltárása, rendszerezése, kielégíthetőségi vizsgálata, kapcsolódása más funkciókhoz, stb.
 - A kódex első változatának részletes egyeztetése (várhatóan 3-4 „konferencia” a résztvevők főbb csoportjaival)
- 3. A megállapodás megszerkesztése, egyeztetése, az aláírás „engedélyeztetése” (önkormányzati testületi ülések? főhatósági jóváhagyatás? Stb.)
- 4. Ünnepeles aláírás

Időigény: 6 – 12 hónap

Kommunikációs terv

Összeállította a Tisza-tó Fejlesztési Kft.

I. Együttműködési megállapodás aláírása

A Tisza-tó működtetői és működésében érdekelt szervezetek között megkötendő Együttműködési Megállapodás a Tisza-tó napján 2010. május 13-án tartandó konferencián ünnepélyes keretek között kerül aláírásra. A Megállapodás tervezete az önkormányzatok és az érdekelt felek részére az aláírást megelőzően véleményezés céljából megküldésre kerül.

II. Szakmai egyeztetések

A Tisza-tó környékén működő önkormányzatoknak, vállalkozóknak és partnereknek kiküldésre kerül egy levél, és egy kérdőív, melynek kérdései arra irányulnak, hogy milyen fejlesztéseket terveznek a következő 5-10 évben, a vízen és a parton egyaránt. A kitöltött kérdőív visszaküldési határideje 2010. május 25.

1. egyeztetés (2010. április 21.)

I. Megállapodás a Tisza-tó működtetői és működésében érdekelt szervezetek között a Tisza-tavi Kódex megvalósítására

1. A megállapodás fő célja, feltételei, hatálya; a szabályozás szükségessége, fő területei stb.)
2. A résztvevők által vállalt jogok és kötelezettségek
3. A megállapodásban foglaltak folyamatos kezelésének feladatai, feltételei és módja – ide értve a kódex karbantartását is.
4. Együttműködés a Tisza-tóval kapcsolatos fejlesztéseket illetően (fő fejlesztési irányok, közös fellépés az állami és/vagy önkormányzati erőforrások biztosítására, a szabályozás fejlesztésére stb.)
5. A „kódex” - el kapcsolatos kommunikáció (kommunikációs terv).

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Tisza-tó TFT

2. egyeztetés (2010. június 21.)

- III. 1. A Tisza-tó rendeltetése, értékei, a haszonvételek lehetőségei
 - 1.1 A létesítés eredeti céljai, rövid története
 - 1.2 Elemei (Kiskörei Vízlépcső, tározó töltések és műtárgyak, a tófelület és fő részei, öblítő csatornák stb.)

1.3 A működési rend fő jellemzői (duzzasztási szintek, jelentős vízkivételek ill. vízhasználatok, illeszkedése a Tisza-völgy vízgazdálkodási rendszerébe).

1.4 A tó értékei

1.5 A tó jelenlegi haszonvételei

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Hortobágyi Nemzeti Park
Tisza-tó TFT

3. egyeztetés (2010. július 15.)

III. 2. A Tisza-tó működtetése

2.1 Hatósági előírások

2.1.1 Vízügyi

2.1.3 Környezetvédelmi

Résztvevők: Forrást biztosítók és
KvVM, Vízügyi Szakállamtitkárság
VKKI
Országos Környezet és Vízügyi Főfelügyelőség
Tisza-tó TFT

4. egyeztetés (2010. július 15.)

III. 2. A Tisza-tó működtetése

2.1 Hatósági előírások

2.1.2 Természetvédelmi

2.1.5 Vízi közlekedési

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Hortobágyi Nemzeti Park
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Nemzeti Közlekedési Hatóság
Tisza-tó TFT

5. egyeztetés (2010. július 30.)

III. 2. A Tisza-tó működtetése

2.1 Hatósági előírások

2.1.4 Helyi önkormányzati/Építésügyi

2.1.6 Népegészségügyi

Résztvevők: Forrást biztosítók és

ÁNTSZ

Önkormányzat:

1. Abádszalók Önkormányzata
2. Borsodivánka Önkormányzata
3. Kisköre Önkormányzata
4. Négyes Önkormányzata
5. Poroszló Önkormányzata
6. Sarud Önkormányzata
7. Tiszabura Önkormányzata
8. Tiszabábolna Önkormányzata
9. Egyek Önkormányzata
10. Tiszaderzs Önkormányzata
11. Tiszafüred Önkormányzata
12. Tiszanána Önkormányzata
13. Tiszaszőlős Önkormányzata
14. Tiszavalk Önkormányzata
15. Újlőrincfalva Önkormányzata

Tisza-tó TFT

6. egyeztetés (2010. augusztus 16.)

III. 2. A Tisza-tó működtetése

2.2 A működtetést ellátó szervezetek

2.3 A működtetés összhangjának biztosítása (a működtetésben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezetek közötti egyeztetés)

2.4 A tó-használók (érdekeltek) folyamatos tájékoztatásának feladatai, a tájékoztatás feltételei és módja

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Hortobágyi Nemzeti Park
Tisza-tavi Sporthorgász Kft.
Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
NFGM
KVVM
VKKI
Tisza-tó TFT

7. egyeztetés (2010. augusztus 30.)

III.3. Közösségi használatok

3.1 Szabadidős –, sport- és kedvtelési célú használatok

3.1.1 Part- és vízfelület használat (a parton és vízen tartózkodás) általános szabályai (magatartás, környezet megóvása, sátorozás, piknikezés, fenntartási munkák eltűrése stb.)

- 3.1.2 Szabadvízi fürdőzés, strandok (a kijelölés hatósági, működtetési feltételei, stb.)
- 3.1.6 Vízi sportolás (zárt vízi-sportpályák, vízi-sportversenyek, téli sportok stb.)
- 3.1.7 Egyéb vízfelület használatok (vízállások)

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
ÁNTSZ
Érintett önkormányzatok
Tisza-tavi Sporthorgász Kft.
Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
Tisza-tó TFT

8. egyeztetés (2010. augusztus 30.)

III.3. Községi használatok

- 3.1 Szabadidős –, sport- és kedvtelési célú használatok
 - 3.1.3 Vízi és ökoturizmus
 - 3.1.4 Sport horgászat (parti és vízről történő ...)
 - 3.1.5 Vadászat

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Tisza-tavi Sporthorgász Kft.
Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
Heves Megyei MgSzH, Vadászati és halászati osztály
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MgSzH, Vadászati és halászati osztály
Hortobágyi Nemzeti Park
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Tisza-tó TFT

9. egyeztetés (2010. szeptember 15.)

III.3.2 Közlekedés

- 3.2.1 Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés
- 3.2.2 Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút, kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő,), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)

Résztvevők: Forrást biztosítók és

Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Nemzeti Közlekedési Hatóság
Önkormányzatok
Tisza-tó TFT

10. egyeztetés (2010. szeptember 15.)

III. 3.3 Hivatásos tevékenységek

3.3.1 A Kiskörei Vízlépcső és a Tisza-tó fenntartása - üzemeltetése

3.3.2 Vízbázis – vízkivételek (vízhasználatok, vízigények, ökológiai, mezőgazdasági, ipari stb.)

3.3.3 Energiatermelés

3.4 Különleges helyzetek (használati szabályok árvíz, vihar, vízminőségi havária stb. esetén, viharjelzés, vízi-mentés stb.)

Résztvevők: Forrást biztosítók és
KvVM, Vízügyi Szakállamtitkárság
VKKI
Hortobágyi Nemzeti Park
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság

11. egyeztetés (2010. szeptember 30.)

II. A Tisza-tó házirendje

Max. 20 pontból álló, rövid, jelszószerű felsorolás, ami felhívja a figyelmet a Tisza-tó:

- működtetésének fő céljaira
- legjelentősebb – védendő – értékeire
- a fenntartható használat által megkövetelt magatartásra („hozzáállásra”)
- működtetésének részletes szabályaira (a „kódex”- re).

Rögzíti az általános szándékokat, ezzel alapja a feladat és hatáskörrel résztvevők együttműködésének, közös kommunikációjának. Ebből a „házirendből” lenne levezetve a részletes szabályok rendszere.

Résztvevők: Forrást biztosítók és
Heves Megyei Rendőr-főkapitányság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság
Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság
Hortobágyi Nemzeti Park
Tisza-tavi Sporthorgász Kft.
Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége
Tisza-tó TFT

12. egyeztetés (2010. október 11. és október 13.)

Lakossági fórumokon a Tisza-tavi Kódex közhírelése (1 helyszín a jobb parton – 1 helyszín a bal parton)

Résztvevők: Önkormányzatok
Lakosság
Kikötősök
Egyéb Tisza-tavi attrakció üzemeltetői, működtetői

13. egyeztetés (2010. október)

Tisza-tavi Kódex véleményezési anyagának bemutatása

- Tisza-tó TFT ülésén
- Közép-Tisza-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács ülésén
- Tisza-tavi RIB ülésén

14. egyeztetés (2010. november)

Tisza-tavi Kódex elfogadása

- Tisza-tó TFT és
- Közép-Tisza-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács által

III. Média, közhírelés

A sajtó (Heves Megyei Hírlap, Új Néplap, Ma és Holnap, Dió Rádió, Parti Rádió, stb.) képviselőinek meghívása a megállapodás ünnepélyes aláírását követő sajtótájékoztatóra.

A sajtó tájékoztatása a Tisza-tavi Kódex elkészüléséről.

Kisköre, 2010. május 13.

II. A Tisza-tó házirendje

A TISZA-TÓ HÁZIRENDJE

A Tisza-tó házirendjének a célja, hogy a tó használóinak, látogatóinak felismert közös érdekeihez igazodó iránymutatást adjon a tó használatának alapvető szabályairól. A szabályok ismerete, elfogadása és betartása elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a Tisza-tó fenntarthatóan tölthesse be a rendeltetését, ugyanakkor használói számára élményt, testi – lelki gyarapodást nyújtson. **A Házirend megköveteli a közösségi lét általános szabályainak megtartását, a Tisza-tó és környezete védelmét, az itt élők és ide látogatók egymás iránti kölcsönös megbecsülését.** A Tisza-tó működtetői, értékeinek védelmezői, bárki, aki a Tisza-tó környezetében hivatásszerűen tevékenykedik, a munkáját ennek szellemében végezze!

A Házirendet a Tisza-tó térségi önkormányzatok, állami szervek, civil egyesületek és szövetségek a Tisza-tavi Kódex (a Tisza-tóra vonatkozó parthasználati és vízfelület használati szabályok és egyéb előírások gyűjteménye) alapján fogalmazták meg, amit szükség szerint, időről – időre módosítanak, részt vesznek a betartásának az ellenőrzésében.

A Házirend hatálya a Tisza-tó vízfelületének és partjainak használatára terjed ki.

1. Alapvető nyilatkozatok

- 1.) A Tisza-tó 1973 óta működő – fejlődő mesterséges létesítmény. Az érintett Tisza szakaszon mintegy 250 millió m³ vizet tart vissza. Az Alföld nagy területein járul hozzá az aszálykárak csökkentéséhez és az ökológiai értékek megőrzéséhez. A vízzel való tudatos gazdálkodás eszközeként kulcsszerepe van a Körös – völgy vízhiányának enyhítésében és a vízminőségi folyamatok kézben tartásában. Jelentősége felmérhetetlenül nagygyá vált a klímaváltozás, az időjárási szélsőségek gyakoriságának a növekedése miatt.
- 2.) A Kiskörei Vízlépcső duzzasztja fel a Tisza folyását, és így rajzolódik ki a Tisza-tó. A vízlépcsőben levő 28 MW-os vízerőmű a vízjárási viszonyoktól függően 39 – 122 millió kWh megújuló, „zöldenergia” termelésére ad lehetőséget. A hajók folyamatos közlekedését a vízlépcsőn a hajózsilip, a műtárggyal ellátott öblítő csatornák esetében, a szabályozó műtárgyak teszik lehetővé.
- 3.) A Tisza-tó rendkívüli változatossága, az igen sokféle élőhely-típus állat- és növényfajai kiemelkedő természeti értéket képviselnek. Területének jelentős része természeti védelem alatt áll, különleges vadvíz-ország. Madárvilága európai mértékekkel mérve is kiemelkedő jelentőségű. Az UNESCO Világörökség Listáján, a Natura 2000 hálózatában és a Ramsari egyezményben szereplő kultúrtáj része.
- 4.) A Tisza –tavat, mint minden mesterséges létesítményt működtetni, üzemeltetni kell. Ezért az üzemeltetési tevékenységek, különösen a tó vízszintjének szükséges változtatásai, és a létesítmények karbantartása - pl. a gátak kaszálása - elsőbbséget élveznek a tó és közvetlen környezetének a használata során.

- 5.) Az árvíz a Tiszán, és részeként a Tisza-tóban gyakorta előforduló természeti jelenség. Az árvíz kártételei ellen való védekezés idején ez a tevékenység minden egyéb tevékenységet megelőz.
- 6.) Az **Abádszalóki-öböl** az üdülés, a horgászat és a vízi szórakozások, a **Sarudi-, a Poroszlói- és a Tiszafüredi-medence** főként a horgászat, a csendes vízi turizmus, az ökoturizmus és természetvédelem, míg a **Tiszavalki-medence** a természetvédelem érdekeit kell, hogy elsősorban szolgálja. Horgászni a megfelelő szabályok betartásával a tó egész területén lehet és érdemes. Ennek a tudatosítása és tiszteletben tartása, az indokolt korlátozások megértése és megérttetése a tó „kulturált használatának” feltétele.

2. Alapvető viselkedési szabályok

- 1.) Mindenki tudatában kell legyen annak, hogy a tó fenntarthatóságának, jövőjének a záloga a víz tisztaságának a megőrzése, a természeti értékek, az élővilág megóvása, és ennek megfelelően kell viselkednie.

A tározó természeti értékeinek a védelme érdekében tartsuk be a természetjárás fontos szabályát: NE VIGYÉL EL MÁST, MINT AZ EMLÉKEIDET ÉS NE HAGYJ MAGAD UTÁN MÁST, CSAK A LÁBNYOMAIDAT!

- 2.) A védett növények, állatok károsítása büntetést vonhat maga után.
- 3.) A védelem alatt álló területeken, mind a vízi közlekedésre, mind az ott tartózkodásra időbeni és térbeni korlátozások lehetnek érvényben, amelyekről az idelátogatóknak előzetesen tájékozódni szükséges.
- 4.) A tóparton keletkezett hulladékot mindenkinek magával kell vinni, ha erre nincs lehetőség, az ott található zsákokat kell használni, és a zsákot a gátkorona szélére kell helyezni.
- 5.) A Tisza-tó műszaki létesítményeinek a megóvása mindenki számára kötelező. A partvédelmi művek megbontása, a fa kivágás és a nádsáv rongálása tilos. A vízépitési műtárgyak védőtávolságán belül történő tartózkodás szabályait be kell tartani. A Vízlépcső közvetlen környezete különösen veszélyes, azokat a vízen 300 m-en belülre megközelíteni tilos, kivételt képez a hajószilip megközelítése, fokozott óvatossággal. Az áthajózásra alkalmas műtárgyakon is fokozott figyelemmel és elővigyázatossággal kell áthaladni.
- 6.) A gáton vezető út elsősorban a tó működtetésével kapcsolatos feladatok ellátására szolgáló üzemi út, és nyílt kerékpárút. Gépjárművel csak a horgászhelyek, kikötők és szabadvíz strandok megközelítésére lehet igénybe venni. Parkolásra csak a gátkorona víz felőli oldala vehető igénybe. Gépjárművel közlekedni csak az üzemeltető engedélyével lehet, az engedélyben megadott előírások betartásával. Települések közötti átmenő forgalomra nem vehető igénybe és ezt a felállított töltéssorompók is korlátozzák. A szembejövő kerékpárost félreállással, lehúzódással kell elengedni, az előzés lelassítva, megfelelően kikerülve végezhető el. Árvíz idején a gát a védekezőké, tilos a közlekedés, az ott tartózkodás!

- 7.) A gáton, a parton vagy a vízen való közlekedés során - de minden egyéb tevékenységben -, ahol a jogszabály mást nem ír elő, a gyengébbnek legyen mindig előnye! A csónakos adjon előnyt a vízben úszónak, a motorcsónakos az emberi erővel hajtott vízi járműnek, a kerékpáros a gyalogosnak, az autós a kerékpárosnak és így tovább!
- 8.) A vízi közlekedés, éppúgy, mint a közúti, szabályokhoz kötött tevékenység. Bár az emberi erővel és a 4 KW-t alatti teljesítményű motorral hajtott járművekre nem kötelező az előírt képesítés, de csak az üljön csónakba, kajakba, kenuba, aki elsajátította annak használatát, úszni tud és ismeri a vizet, ahova megy. Jelentős árvíz idején, a tó területén tartózkodni ugyancsak tilos és a vízi közlekedés (hajózás), illetve a horgászat is korlátozható.
- 9.) A horgászat szabályait, rendjét és etikai szabályait be kell tartani.
„A halak is érző lények, fölöslegesen ne okozzunk szenvedést számukra!”
- 10.) A Tisza-tó partjain fürdésre a kijelölt szabad- vagy kiépített strandok szolgálnak, azok előírt rendjének betartása mellett. Ki nem jelölt helyeken fürödni nem ajánlott, a parttól mért 500 m-en túli vízfelületeken és a belső, közlekedésre igénybe vett vízfolyásokban (például az öblítő csatornában) pedig **tilos!** Szabad vízen (például csónakból) való fürdés során tudatában kell lenni annak, hogy a veszélyek nagyobbak, a mentés lehetősége korlátozott, ezért csak úszni tudó, magért felelősséget vállaló ember ereszkedjék a vízbe. Gyermekek csak mentőmellénnyel fürödjön a szabad vízen, vagy üljön a csónakban!
- 11.) Poroszlón, és Abádszalókon viharjelzés működik. Elsőfokú vihar veszély esetén a viharjelző percenként 45-öt villan: úszni, csónakkal és más vízi sporteszközzel csak a parttól számított 500 méteren belül szabad tartózkodni. Másodfokú viharjelzés esetén a viharjelző lámpák percenként 90-szer villannak fel. Ebben az esetben a vihar rövid időn belüli megérkezését jelzik. Ilyenkor fürödni tilos! Továbbá tilos csónakkal és más vízi sporteszközzel közlekedni (a vitorlás hajók kivételével). Aki megszegi ezeket a szabályokat, az felelőtlenül kockáztatja saját és embertársai (utasai) életét.
- 12.) A Tisza-tó jegére menni, ott tartózkodni „csak akkor szabad, ha a jég kellő szilárdságú, nem olvad, illetve nem mozog, valamint tilos a jégen tartózkodni éjszaka és korlátozott látási viszonyok között, járművel – a biztonságos munkavégzés kivételével – a kikötők és a veszteglőhelyek területén valamint a folyóvizeken.” A jégen egyedül járni, tartózkodni kockázatos és veszélyes! Csak kellő helyismeret birtokában, vagy helyi vezető kíséretében ajánlott! A jégen tartózkodóknál mindig legyen védőeszköz (csáklya, kötél, vágóeszköz). Korcsolyázni, egyéb téli sportokat űzni csak az arra kijelölt helyen és időben ajánlott. Aki léket vág, a saját maga és mások épsége érdekében a léket jól láthatóan, az előírt módon, jelölje meg!
- 13.) A Tisza-tó mellett számos, megfelelően felszerelt kemping és kiépített sátorozó hely áll rendelkezésre, ezért sátorozni az arra kijelölt területeken ajánlott. A strandok és kikötők területén – amennyiben a feltételek adottak – az üzemeltető dönthet a kempingezés feltételeiről. A Tisza-tó környékén a vadkempingezés tilos, a kempingek, kikötők használata javasolt erre a tevékenységre.

- 14.) Vízi járművet, úszóművet és csónakot csak a Nemzeti Közlekedési Hatóság által engedélyezett kikötőben lehet elhelyezni és tárolni. Hatósági engedéllyel nem rendelkező lekötő helyeken csónakot elhelyezni csak ideiglenesen, a folyamatos használat idejére, felügyelet mellett lehet.

3. Eligazító információk

Az idegenforgalommal közvetlenül kapcsolatban lévő szervezetek elérhetőségei:

KÖTI-KÖVIZIG Kiskörei Szakaszmérnökség elérhetősége: (+36) 36/358-011

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság elérhetősége: (+36) 52/529-920

Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács elérhetősége: (+36) 36/558-063

Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft. halőreinek bejelentő telefonja 0-24 óráig: (+36) 70/3161-979

Tiszai Vízirendészeti Rendőrkapitányság információ és segélykérő telefonszám: (+36) 30/663-9577

Tourinform Abádszalók

5241 Abádszalók, Deák F. u. 1/17.

Tel./fax: (+36) 59/357-376, Tel.: (+36) 59/535-357

E-mail: abadszalok@tourinform.hu

www.abadszalok.hu

Tourinform Kisköre

3384 Kisköre, Kossuth u. 8.

Tel./fax: (+36) 36/358-023

E-mail: kiskore@tourinform.hu

www.kiskore.hu

Tourinform Poroszló

3388 Poroszló, Fő u. 5.

Tel.: (+36) 36/553-095

E-mail: poroszlo@tourinform.hu

www.poroszlo.hu

Tourinform Tiszafüred

5350 Tiszafüred, Fürdő u. 21.

Tel./fax: (+36) 59/511-123

E-mail: tiszafured@tourinform.hu

www.tiszafured.hu

III. A Tisza-tó és partjainak használati szabályzata

1. A TISZA-TÓ RENDELTETÉSE, ÉRTÉKEI, A HASZONVÉTELEK LEHETŐSÉGEI

1.1 A LÉTESÍTÉS EREDETI CÉLJAI, RÖVID TÖRTÉNETE

1.1.1 Tisza szabályozása – vízlépcsők a Tiszán

A Tisza a Duna vízrendszerének legjelentősebb mellékfolyója, a Kárpátokkal és az Alpokkal övezett, mintegy 300 ezer km² területű Közép - Duna medence keleti felének vízrendszerét fogja össze és vezeti a Dunába. Vízigyűjtő területe 157.200 km².

Az emberek a szabályozások előtt együtt éltek a folyóval. Megtanulták az árvizeket a maguk hasznára fordítani, és virágzott az ártéri gazdálkodás az Alföldön. A halban gazdag folyó mindenkit ellátott és áradáskor a magával hozott iszap a földek termőképességét növelte – de tudnunk kell, hogy ez időben az Alföld lakossága mindössze 300 ezer főre volt tehető.

A gazdaság fejlődésével és az emberek igényeinek növekedésével azonban már nem volt megengedhető a Tisza szeszélyessége. A Közép-Tiszán az árvízvédelmi töltések kiépítése és fejlesztése általában a nagyobb, illetve katasztrofális árvizeket követő időszakokhoz köthetők. Évszázadon át a magyar történelem és a műszaki fejlődés sok jeles személye, köztük Vay Miklós, Lányi Sámuel, Vásárhelyi Pál, Széchenyi István, Pietro Paleocapa foglalkoztak a folyó szabályozásával. Ennek eredményeként, a folyó kanyarulatainak átvágásával gyorsabb lett a lefolyás (Tiszafüred – Csongrád közötti szakaszon viszonylag rövid átmetszések vannak, amelyek többsége 1853-66 között készült). A Közép-Tisza vidék – a rendszeres szabályozás keretében épült – elsőrendű árvédelmi töltése 1847–1851 között valósult meg.

A századforduló után kezdődött meg a kisvízi szabályozás. A gázlók rendezéséhez részben kotorták a medret, részben iszapoltató rőzseművekkel alakították ki. A kisvízi meder vonalában a domború oldalon rőzsésátorból hosszanti sátorosorokkal, a magasabb részen rőzsésövénnyel kötötték be a túlszélesedett parthoz. A kirekesztett mederrész rövid idő alatt hatásosan feliszapolódott, a kisvízi meder pedig kedvezően alakult, mélyült. Csongrád-Szolnok között 21 átmenetben 31 km hosszra terjedtek ki a szabályozások. Szolnok-Tiszafüred között a kisvízi szabályozás hossza 18 gázlóban 16 km volt.

A Tisza alföldi szakaszán 1879-ig végül összesen 112 átvágás készült el, amely egy "új" Tiszát eredményezett. A folyó teljes hossza 1419 km-ről 962 km-re (38 %-kal) csökkent. Az „eredeti” - XIX. századi - elképzelések szerint a Tisza-szabályozási munkálatokat mintegy tíz

év alatt gondolták befejezni; de még ma is tartanak. A XX. században is folytatódtak a munkálatok a mederben is (rengeteg kőszórás, kotrás, újabb átvágások, rakpartok újjáépítése, töltésmagasítások stb.).

A Tisza völgyét időjárási szélsőségek, aszályos és csapadékos (belvizes) időszakok váltakozásai jellemzik, melyek egyre szélsőségesebbé válnak. A múlt századi szabályozásokat követően, már a XIX-XX. század fordulóján megkezdődött a vízpótlás műveinek építése (Gyula 1896, Bökény 1906).

Az 1930-as évek közepén nagy károkat okozó aszályok hatására 1937-ben született meg az „Öntözési Törvény”. Ebben már egy újabb, az eddigiektől merőben eltérő Tisza-szabályozás koncepciója jelenik meg. Már nem a víz lefolyását gyorsítják, hanem a vizek visszatartása, a hasznosítható vízkészletek bővítése válik a fő céllá. Eddig három vízlépcső épült a Tiszán: Magyarországon Tiszalök (1954), majd Kisköre (1973); Jugoszláviában Törökbecse (1977), de a magyarországi szakaszon lehetőség volna még 3 vízlépcső építésére: Csongrádnál, illetve Dombrád és Vásárosnamény térségében.

A Kiskörei vízlépcső a Tisza 404 folyam-kilométer (rövidítve: fkm) szelvényében, jobb parti átvágásban épült meg. A Tisza-tó pedig Kisköre-Tiszaábolna között a meglévő, de megerősített árvízvédelmi gátak között jött létre. A Kisköre-Tiszalök közötti folyószakasz és a Kisköre-Tiszaábolna közötti hullámtér lehetséges hasznos térfogata 400 millió m³ (a Balaton víztérfogatának ötöde), a tó felülete 127 km² (a Velencei-tó vízfelületének ötszöröse). Közvetlen hatása van Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyék vízgazdálkodására, az Alföld mintegy kétharmadát, ezen belül az egész Tiszántúl vízgazdálkodását nagymértékben befolyásolja, a vízátervezés révén a Körös-völgy vízhiányát is csökkenti. Növeli a hasznosítható vízkészletet, hozzájárul a növekvő mezőgazdasági és ipari vízigények gravitációs úton való kielégítéséhez, megoldja a halastavak és ipari üzemek vízellátását, évi 39 -122 millió kWh közötti megújuló - „zöld” - villamos energia termelését teszi lehetővé. A duzzasztás spontán hatása a tározó kialakult 104 km² vízfelülete üdülési és sportolási lehetőséget teremt. Kiemelkedő jelentőségű a sport és kedvtelési célú horgász turizmus területén.

A Kiskörei Vízlépcső és tározója - a Tisza-tó - immár egy évszázados folyamat eredménye, a vízlépcsők (Békésszentandrás, Tiszalök, Békés, Körösladány) és a vízátervező - (Keleti, Nyugati, Nagykunsági, Jászsági) - főcsatornákkal, a ma is fejlődő Tisza – Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer legnagyobb és meghatározó létesítménye.

Jelentősége a klímaváltozás, az időjárási szélsőségek gyakoriságának a növekedés miatt mára szinte felbecsülhetetlenül magasra értékelődött (a vízkészletek visszatartása, víztartalék képzése és az Alföld vízhiányos területeire, elsősorban a Nagykunságba, a Körösök völgyébe és a Jászságba történő gravitációs vízátvitel lehetőségének a biztosítása).

1.1.2 A Tisza-tó létesítése – jelenlegi állapotának kialakulása

A Tisza egységes lépcsőzésének a gondolata (általános terve) a két világháború közötti időszakban fogalmazódott meg, benne a Kiskörei Vízlépcső létesítése is. A tényleges megvalósulása azonban jóval később kezdődött, akkori nevén még Tisza II. vízlépcső (Kiskörei vízlépcső) beruházásának előkészítéséről és megkezdéséről az úgynevezett „második ötéves népgazdasági fejlesztési tervről” szóló 1961. évi II. törvény 63. § rendelkezett. A beruházás programja 1964-ben készült el.

A vízlépcső és tározótér építése 1968-ban kezdődött és két üteme valósult meg:

- Első ütemben a Vízlépcső és létesítményeinek, valamint a duzzasztással érintett szakaszok folyószabályozási művei készültek el, és 1973 áprilisában helyezték üzembe.
- Az ezt követő 5 éves időszakban a tározótér építési és rendezési munkáira került sor. A tározótér üzembe helyezésére és II. ütemű feltöltésére 1978 tavaszán került sor. 1978 – 1984 közötti időszakban ez a duzzasztási szint határozta meg az üzemrendet. 1984 után a vízigények és a vízbázis - víztartalék - képzés kielégítésére a duzzasztási szint 25 cm-es emelésére került sor, amely jelenleg is érvényben van.

Ennek hatására jelenleg mintegy 148 – 165 millió m³ közötti vízmennyiség áll rendelkezésre, melynek mintegy 75%-a hasznosítható. Ez a tározó hasznos kapacitása, a fennmaradó mintegy 25%-a, az ún. holt-térfogat. A Kiskörei Vízlépcső által felduzzasztott víz azonban nem csak a Tisza-tó területén tartja vissza a vizeket, hanem a Tiszaábrány – Tiszaújlak közötti folyószakaszon további, mintegy 100 millió m³-t jelent, azaz összesen 250 – 260 millió m³ hasznos térfogatot eredményez.

A Tisza-tó teljes területe 127,7 km², melyből vízfelület 104,4 km², szárazulatok és védelmi jellegű létesítmények területe 23,3 km². A Tisza-tó létesítményeinek számszerűsített adatait a létesítmények részletes ismertetését az *1.2 fejezet* tartalmazza.

A Tisza-tó meghatározó jellegzetessége, hogy nevével ellentétben nem tó, hanem a Tiszát és hullámtereit – a 403,2 – 440,0 fkm közötti szakaszán – egyesítő, átfolyósos jellegű síkvidéki

víztározó. Változatos, többféle víztípust is magában foglaló vízrendszer. A tározó víztípusai közül talán a tavon belüli „régí” főmeder őrizte meg legjobban eredeti jellegét: változatos medrű, szeszélyes vízjárású folyó, de több méterrel magasabb vízzinttel, és jelentősen lelassult lefolyással. Ennek hatására viszont több szakaszon is kialakultak a természetes tiszai vízjárásra nem jellemző növényi társulások.

A tározóteret és a folyót az övzátonyokból kialakult erdős szigetek, máshol nádasok választják el egymástól, de vannak helyek, ahol a víztükör egybefüggő. A mederviszonyok mutatják, hol folyik a Tisza, és hol kezdődik a sekély tározótér. A tározótér medre a régi terepviszonyoknak megfelelően patakmedrekkel, holtágakkal, kubikgödrökkel tarkított, egyenetlen vízmélységű terület. Vize alapvetően sekély, gyorsan felmelegedő, többségében a folyóra jellemző tulajdonságokat mutat, de az áramlási holtterekben állóvíz jelleg alakult ki. Ezek az állóvíz jellegű terek mutatnak tavi vonásokat.

1.1.3 Tervek és a valóság a tó fejlődésében

A tervezett duzzasztási szintek és a tervezett tározó víztérfogatának ismertetése:

A fejlesztési elképzelések három duzzasztási ütemmel számoltak, továbbá egy negyedik, már a tervezés idején is „távlati”-nak nevezett ütemmel. Ezekből az I. és a II. ütem valósult meg eddig.

A folyó medrében ma látható főműtárgy – a vízlépcső – üzembe helyezése után az I. ütemű duzzasztási ütemben, a víz mederben való duzzasztására volt „mindössze” lehetőség, azaz a víz szintje mindenütt a partok között maradt, nem lépett ki a hullámtérre. A duzzasztási szint 86,82 mBf. (a Kisköre - felső vízmércén mért 550 cm-es vízállás), a tározott hasznos víztérfogat 24 millió m³ volt.

1978-ig megtörtént a védelmi rendszerek (töltések, szivárgók stb.) kiépítése és a tározótér előkészítése az elöntésre, ekkor kerülhetett sor a II. ütemű duzzasztási szint beállítására, amely 88,32 mBf. (a Kisköre - felső vízmércén mért 700 cm-es vízállás) vízszintnek felelt meg. Az így kialakult vízfelület már kirajzolta a ma is látható Tisza-tavat. A tározott víz térfogata 96 - 116 millió m³ volt. 1984-ben az üzemeltető javaslatára került sor az emelt szintű, 725 cm-es duzzasztási szint beállítására, amely +25 cm-es emelést, azaz 88,57 mBf. duzzasztási szintet jelentett. Ez a mai, üzemelési szabályzatban rögzített, engedélyezett szint. A tározott víz térfogata 250 – 260 millió m³ volt. Ez a duzzasztási szint van érvényben jelenleg is.

A tervezett III. ütemű duzzasztási szint a jelenlegihez képest 1 m 25 cm emeléssel valósulna meg 89,82 mBf. szinten (a Kisköre - felső vízmércén mért 850 cm-es vízállás). Ekkor a tóban tározott víztömeg 300 millió m³ lenne. A IV. ütemű - távlati - duzzasztás bevezetésére a Csongrádi Vízlépcső megépítését követően került volna sor.

A Tisza-tó „életében” nagy jelentőségű esemény volt 1993-ban, a 2048/1993. (XI.18.) évi Kormány Határozat megjelenése. Ezt az tette szükségessé, hogy a parthasználatok (parthasználók) joggal igényelték, hogy hosszabb távon is előre láthassák a tó vízszintjének (a duzzasztási szintnek) az alakulását, hiszen a műszaki létesítményeket (kikötők, strandok partvédőművei stb.) a vízszinthez igazodva kell kiépíteni. A határozat 1993-tól kezdődően 20 éves időszakra, azaz 2013-ig a jelenlegi, 725 ± 5 cm nyári üzemszint tartását írta elő. Ennek a moratóriumnak a vízgazdálkodási, természetvédelmi és gazdasági felülvizsgálata a következő 2 év feladata lesz. Számos előtanulmányra már eddig is sor került, amelyekben - figyelembe véve a jelenleg kialakult infrastruktúrák helyzetét - csak korlátozott, kismértékű vízszintemelési lehetőségeit vizsgálták. Különböző mértékű vízszintemelések műszaki, természeti és gazdálkodási-hasznosítási hatásainak vizsgálatait komplexen kell végezni és a bekövetkező hatásokat együttesen kell értékelni. Ezek az emelési szintek a +10 cm és +50 cm között kerülnek vizsgálatra és minden érintett számára még elviselhető lehető legmagasabb nyári duzzasztási vízszintet kívánják meghatározni. Ezzel egyidőben javasoljuk ezt a vizsgálatot kiterjeszteni a téli vízszintek felülvizsgálatára is, azaz a teljes üzemrendre, valamennyi duzzasztási szint esetére.

Ennek a vizsgálatnak, de magának a gyakorlati végrehajtásnak is az érintettek együttműködési megállapodásával és közös anyagi hozzájárulásával kell megtörténnie.

Várható és szükségszerű fenntartási tevékenység, illetve fejlesztések a Tisza-tavon

A Tisza-tó vízügyi kezelésének (fenntartások és fejlesztések) iránya a jelenlegi állásfoglalások szerint elsősorban a tározó jelenlegi állapotának, működőképességének, valamint használati értékének, fő funkciójának (vízkészlet biztosítás) megőrzésére irányul. Ez elsősorban a káros folyamatok kezelésére korlátozódik, amelyek főbb feladatai:

- a káros mértékű vízi növény fedettség csökkentése, a nyílt és fedett vízfelületek arányának még elviselhető szinten tartása,
- hullámverés elleni védelem (mind alapvédelem, mind nagyvízi védelem) vonatkozásában, annak fenntartása,

- az öblítő rendszerek zavartalan működésének biztosítása (a belső áramlási viszonyok) fenntartása,
- a kis vízterek közötti közvetlen kapcsolatok, vándorlási útvonalak és megfelelő telelő helyek kialakítása a kisvizes időszakban – tervezetten, kiválasztott vízterek zártan maradása mellett,
- jelentős természeti értékeket képviselő holt terek, holt ágak megőrzése, eutrofizációs folyamatok mérséklése,
- a védelmi és üzemi rendszerek zavartalan és biztonságos működtetése.

1.2 A TISZA-TÓ, MINT MESTERSÉGES LÉTESÍTMÉNY FŐ ELEMEI

(Kiskörei Vízlépcső, tározó töltések és műtárgyak, a tófelület fő részei, öblítő csatornák stb.)

1.2.1 Földrajzi elhelyezkedése

A Tisza folyó teljes vízgyűjtő területe 157.200 km², melyből a Magyarországra eső rész 47.000 km². A folyó Magyarországi hossza 581 km. A Tisza-tó a Tisza folyó középső szakaszán helyezkedik el, a 403,2 fkm (Kiskörei Vízlépcső) és a 440,0 fkm (Tiszabábolna) között. A folyó Tisza-tóra eső szakaszának hossza 36,8 km.

1.2.2 Közigazgatási lehatárolás, jelentősebb létesítmények

Régiók szerinti elhelyezkedés

A Tisza-tó két régiót érint az Észak-Alföldi Régiót és az Észak-Magyarországi Régiót.

Észak-Alföldi Régió

A folyó eredeti medrének középvonalától DK-i (bal) partjára eső, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyei területek.

A régióba tartozó önkormányzatok: Tiszabura, Abádszalók, Tiszaderzs, Tiszaszőlős, Tiszafüred (Tiszaörvény)

Észak-Magyarországi Régió

A folyó eredeti medrének középvonalától ÉNY-i (jobb) partjára eső, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területek.

A régióba tartozó önkormányzatok: Kisköre, Tiszanána, Sarud, Újlőrincfalva, Poroszló, Borsodivánka, Négyes, Tiszavalk, Tiszabábolna

Területi elhelyezkedés megyénként

Jász-Nagykun-Szolnok megye

A Tisza-tó Tisza folyótól DK-re eső része, amely magába foglalja az Abádszalóki-öblöt, Tiszaderzsi parti sávot és Tiszafüred-Örvényi térség 33. számú főútvonal alatti részét.

Hajdú-Bihar megye

A Tisza-tó Tisza folyótól DK-re eső részének 33. számú főútvonal felett elhelyezkedő Tiszafüred-Örvényi térség területei.

Heves megye

A Tisza-tó Tisza folyótól ÉNY-ra eső része, amely magába foglalja a Kiskörei parti sávot, a Sarudi-medencét, Poroszlói-medencét és a Tiszavalki-medence alatti részét.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

A Tisza-tó IX-es számú öblítő csatornától É-ra eső része, amely magába foglalja az Apotai részt, valamint Tiszavalk-Tiszabábolna közötti tórész parti sávját a Buláti csatornáig beleértve a Buláti-szigetet is.

Önkormányzatonkénti elhelyezkedése és területi megosztása

Jobb parti települések – Heves megye

Kisköre: 132+100 – /133+557 duzzasztómű tengelye/ – 136+660 tkm közötti szakasz.

Szakasz hossza: 4.560 m. Jelentős tározótéri területtel nem rendelkezik.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Kiskörei Vízlépcső és annak kapcsolódó létesítményei, valamint a Vízérőmű a 133+257 – 134+457 tkm között (részben lezárt üzemi terület)
- Kiskörei parti kemping és üzemi lekötő helye
- Jászsági sport és kedvtelési célú közforgalmi kikötő
- Jászsági Főcsatorna Vízkivételi műtárgya (Jászsági Zsilip)
- Kiskörei szivattyútelep és gátórház
- Kiskörei szabad vízi strand és mentett oldali strandi létesítmények
- Kerékpárút (a Jászsági Zsilip és a szakaszhatár között) a töltés koronán

Tiszanána: 136+660 – 143+600 tkm közötti szakasz.

Szakasz hossza: 6.940 m. Jelentős tározótéri területtel rendelkezik.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő
- Kiépített szabadvízi strand
- Mentett oldali kemping és strandi létesítmények a védősávban
- Kerékpárút (a közigazgatási határok között) a töltés koronán

Sarud: 143+600 – 150+360 tkm és a 0+000 – 0+250 tkm között.

Szakasz hossza: 7.010 m. Jelentős tározótéri területtel rendelkezik.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Sarudi alsó gátórház
- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő /Tündérrózsa kikötő/
- Kiépített szabadvízi strand
- Mentett oldali kemping és strandi létesítmények a védősávban
- Kerékpárút (a közigazgatási határok között) a töltés koronán
- Sarudi szivattyútelep, gépész pihenő és sarudi felső gátórház

Újlőrincfalva: 0+250 – 3+650 tkm közötti szakasza.

Szakasz hossza: 3.400 m. Jelentős tározótéri területtel rendelkezik mind a Sarudi-, mind a Poroszlói-medencében.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Kerékpárút (a közigazgatási határok között) a töltés koronán
- Laskó-patak torkolat /kettős híd közmű átvezetésekkel/ hidak felett csónak és kishajó lekötő hely (mindkét Önkormányzatot érintő létesítmény)
- Laskó-toroki szivattyútelep és gátórház
- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő és kemping (NEPTUN kikötő)
- Mentett oldali üdülőtelep
- Óhalászi település emlékhelye a tó egyik szigetén

Poroszló: 3+650 – 14+500 tkm (Poroszló-Újlőrincfalva – BAZ megye határa)

Töltés szakasz hossza: 10.850 m. Jelentős tározótéri területtel rendelkezik a Poroszlói- és a Tiszavalki-medencében.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő /2 db kikötő/(Csicsman kikötő, Delfin kikötő)

- Kiépített szabadvízi strand és kemping (mentett oldali kemping és strandi létesítmények a védősávban)
- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő (Fűzfa kikötő és Fűzfa pihenő park és külső parkoló)
- NONSTOP sport és kedvtelési célú közforgalmú kikötő (Tisza folyó jobb part 429,730-430,400 fkm között)
- Vízi tanösvény
- 33. számú fkl. út (8+030 tkm)
- Füzesabony-Tiszafüred MÁV vasútvonal (8+055 tkm)
- Kerékpárút (Poroszló-Újlőrincfalva közig. határtól a 33. sz. fkl.útig) a töltés koronán, valamint a Rábolyi gátórházig (2 km). A további töltéskorona murvás stabilizációval ellátva.
- Poroszlói szivattyútelep, védelmi központ (a településen)
- Rábolyi gátórház
- Eger-patak torkolat (13+230 tkm)

Jobb parti települések – Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Borsodivánka: Tározó-téri területtel közigazgatásilag nem érintett

Négyes: Tározó-téri területtel közigazgatásilag nem érintett

Tiszavalk: 14+500 – 17+600 tkm között.

Töltés szakasz hossza: 2.900 m. Kis mértékű tározóterülettel rendelkezik a Tiszavalki medencében.

Töltés szakasz hossza: 3.100 m.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő
- Tiszavalki szivattyútelep (Nyárad-éri)
- Tiszavalki gátórház

Tiszabábolna: 17+600 – 17+800 tkm (tározótér felső határa) között, illetve a folyószakaszhatárig 20+200 tkm-ig.

Töltés szakasz hossza: 200 m. Kismértékű tározóterülettel rendelkezik a Tiszavalki medencében. Vízi létesítmény a szakaszon nem került kialakításra.

Bal parti települések – Jász-Nagykun-Szolnok megye

Tiszabura: 140+012 (Taskonyi-híd tengelye) – 142+955 tkm (fővédvonalai és mentett oldali területtel érintett része).

Töltés szakasz hossza: 2.943 m. Tározótéri területtel nem rendelkezik, az Önkormányzat elsősorban a duzzasztómű alatti szakaszban érdekelt.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Kiskörei Vízlépcső hullámtéri duzzasztómű bejárata
- Üzemi és kerékpárút (burkolt) a töltés koronán

Abádszalók: 142+955 – 155+590 tkm közötti szakasza.

Töltés szakasz hossza: 12.633 m. Nagyon jelentős tározótéri területtel (az Abádszalóki-öböl teljes területe)

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Nagykunsági Főcsatorna Vízkivételi Műtárgya
- Abádszalóki Szivattyútelep
- Üzemi és kerékpárút (burkolt) a töltés koronán
- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kikötő /2 db kikötő/ Szalók Hajó Klub, és Szalók Yacht Klub kikötői)
- Kiépített szabadvízi strand, parkoló, vízi sportszerkölcsonzók
- Környezetvédelmi őrház
- Sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő (WIKING kikötő)
- Érfűi szivattyútelep és gátórház
- IV. sz. öblítő csatorna szabályozó műtárgya
- Tiszaderzsi szivattyútelep és gátórház
- Üzemi és kerékpárút (burkolt) a töltés koronán

Tiszaderzs: 155+590 – 160+400 tkm közötti szakasz.

Töltés szakasz hossza: 4.810 m. Jelentős belső tározótéri területtel nem rendelkezik. Tisza folyó közelsége, megközelíthetősége nyílt vízfelületekkel való kapcsolatát elősegíti ezért jó használati értékkel bír.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Tiszaderzsi kikötő és mentett oldali kemping (részleges kiépítésű)

- Cserőközi Holt-Tisza szivornyas vízkivételi műve

Tiszaszőlős: 160+400 – 167+100 tkm közötti szakasz.

Töltés szakasz hossza: 6.700 m. Jelentős tározótéri területtel nem rendelkezik. Tisza folyó közelsége, hasonlóan a tiszaderzsi szakaszhoz, szintén jó használati értékkel bír.

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Tiszaszőlősi gátórház és gépész pihenő
- Tiszaszőlősi szivattyútelep
- Tiszaszőlősi Sport és kedvtelési közcélú kikötő (engedélyezés alatt)
- KATAMARÁN kikötő
- Kerékpárút a teljes szakaszon

Tiszafüred (Tiszaörvény): 167+100 – a 172+300 tkm tkm szelvényei között.

Részét képezi a tiszafüredi magas part (168+950 tkm) Tiszaörvény és a 33. számú fkl. út között, valamint a Tiszaörvény alatti töltésezett szakasz is. Érintettsége a tározótérben: 3,75 km².

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Szabics sport és kedvtelési célú közforgalmi kishajó kikötő
- Tiszavirág Ártéri Sétaút
- Meteorológiai mérőállomás
- Tiszaörvényi vízkivétel
- Tiszai Kormorán sport és kedvtelési célú közforgalmi kishajó kikötő és horgász bázis
- Tisza-tavi Horgászegyesület (Tiszaörvény) – sportegyesületi horgász kikötő
- Zártkerti vízi állások (Tiszai kertsor)
- Eszterházy Károly Főiskola pihenőhelye
- Albatrosz sport és kedvtelési célú közforgalmi kishajó kikötő
- Szabadvízi strand (Tiszafüredi Polgármesteri Hivatal)
- Horgászcentrum kikötő és csónakkölcsönző
- Tiszafüredi Sporthorgász Egyesület sport és kedvtelési célú közforgalmi kishajó kikötő és csónakkölcsönző
- Császlód szigeti kalandpark (bérelt terület)
- Gabona tárház (bérelt terület)

- F/9 sziget Szálloda és konferencia központ (a 20 m-es parti sáv kivételével magán terület)
- Kerékpárút a szakaszhatártól a tiszafüredi szabadvízi strand közötti szakaszon

Tiszafüred: 0+000 – 8+000 tkm szelvényei között.

Részét képezi a tiszafüredi magas parti szakasz a 33. számú fkl. út és Tiszafüred É-i vége közötti, 2200 m-es szakaszon. Érintettsége a tározótérben: 5,25 km².

Szakaszon elhelyezkedő létesítmények:

- Támlaposi szivattyútelep és gátórház
- Üzemi út és kerékpárút
- Támlaposi sport és kedvtelési célú közforgalmú kishajó kikötő

1.2.3 A Tisza-tó műszaki létesítményei

A Kiskörei Vízlépcső

A Tisza folyó 403,2 fkm-ben megépült folyami nagyműtárgy. Főbb részei:

- az egybe épült duzzasztómű, vízerőmű, hajó- és halzsilip,
- valamint a hullámtéri duzzasztó.

A *duzzasztómű* öt db, egyenként 24 m széles nyílását, elektromos vezérlésű, olaj hidraulikus mozgatású billenőtáblás szegmensgát zárja le, amelyek maximum 11 m-es vízoszlop tartására képesek.

A *vízerőmű* a duzzasztómű mellett, a jobb parton épült, melyben négy db 4,3 m kerékátmérőjű generátorral egybeépített, percenként 107 fordulátú, csőturbina van. A turbinák maximális víznyelése $4 \times 140 = 560$ m³/sec. A turbinákkal közös tengelyen üzemelnek a 7000 kVA teljesítményű generátorok, összteljesítményük 28 MW, éves termelésük a vízjárási viszonyoktól függően 39 – 122 millió kWh.

A *hajózsilip* a duzzasztómű bal oldalán helyezkedik el. Hasznos belmérete 85x12 m, a IV. osztályú hajóutakra vonatkozó nemzetközi előírásoknak felel meg. A zsilipen 1.350 tonnás hajók és uszályok áthaladását teszi lehetővé. A hajózási üzem irányítása a zsilip alvízi oldalán levő vezénylő-toronyból történik. A hajózsilip jobb oldali falában helyezkedik el a halzsilip, amely a halvándorlások idején üzemel.

A *hullámtéri duzzasztómű* a vízlevezetésbe csak az árvizek levonulási időszakában kapcsolódik be. Elzárószerkezete 12 db, egyenként 15 m széles acél síktábla. Árvízmentes időszakban feladata a vízszinttartás.

Itt is fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a főműtárgy térsége fokozottan balesetveszélyes, védőtávolsága: 300 m!

Alvízi létesítmények

Alvízi burkolatok és mederbiztosítások, alvízi várakozótér a mólóval és a vezetóművel, valamint a hullámtéri árapasztó-csatorna és levezetősávja.

Felvízi létesítmények

- Üzemi lekötő-hely és várakozótér, park és üzemi kikötő a körgáttal,
- Üzemi és kiszolgáló létesítmények,
- Központi épület, üzemi terület, kiszolgáló műhelyek és raktárak.

A Tisza-tó fő területi elemei

A Tisza-tó teljes területe 127,7 km², melyből vízfelület 104,400 km², szárazulat, sziget 23,300 km². A Tisza-tó teljes területe a NATURA 2000-es besorolású.

A Tisza folyó medre (főmeder)

A főmeder, a Tisza folyó medre a 403,2 – 440,0 fkm közötti szakasza, melynek területe 6,497 km². A vízlépcső üzemelésétől közvetlenül befolyásolt víztest. Kiváló hajózási és vízi-közlekedési adottságokkal rendelkezik. A folyó teljes szakasza kijelölt hajóút. A Tisza-tavat érintő szakaszon, a duzzasztás hatására, a hajóút paraméterei magasan meghaladják a jelenlegi minősítéshez szükséges, az EU-EGB IV-es előírásokat. Magasabb szintű kategóriát a hajózsilip kiépítése nem teszi lehetővé.

Jó sporthorgászati és vízi turisztikai adottságokkal bír. A lehetőségektől elmaradó idegenforgalmi kihasználtságát a szükséges háttér infrastruktúrák még mindig meglévő hiányosságai és a szabályozottság okozzák. Fejlesztések során azonban figyelembe kell venni a folyó elsődleges, azaz fő funkciójának és természeti értékeinek megóvását, fenntartását.

Öblök és medencék

Az *Abádszalóki-öböl* a Tisza-tó déli részén, a folyó bal partján helyezkedik el. Teljes területe 20,7 km², melyből vízfelület 19,7 km², szárazulat, sziget 1,1 km².

A szárazulatok, szigetek száma, öt. Természetes vízfolyásainak száma kettő. Eredeti kiépítésekor a vízcsere négy öblítő csatornán keresztül történt, de az üzemelés során tapasztalt jelentős mértékű feliszapoló hatásaik miatt közülük kettőt kikapcsoltak. A medencére vonatkozó korlátozás a 800 m-es lefolyási sáv, amely a nagyvizek levonulását hivatott biztosítani. Kiemelten kezelendő az ún. Derzsi szűkület, amely mintegy 600 m széles és fokozottan veszélyes jeges árvizek kialakulásának szempontjából. A tározótér legnagyobb átlagos vízmélységével rendelkező terület, amely 2,1 – 2,5 m. Használati funkcióját tekintve kiválóan alkalmas horgászatra, hajózási, sport és kedvtelési célú eszközök használatára, valamint a szabadvízi fürdőzés és az ún. hangos turizmus igényeinek kielégítésére.

A **Sarudi-medence** a Tisza folyó jobb partján helyezkedik el. Teljes területe 26,2 km², melyből vízfelület 24,5 km², szárazulat, sziget 1,7 km².

A szárazulatok, szigetek száma, négy. Természetes vízfolyásainak száma kettő (Kis-Tisza, Laskó-patak). A belső vízcserét egy, szabályozó műtárggyal ellátott öblítő csatorna (V. jelű) biztosítja.

A medence sekélyebb vízmélységű (1,4-1,7 m), mint az Abádszalóki-öböl, de ezt ellensúlyozza a nagyterjedésű nyílt vízfelület. Ez az adottsága nagyon jó lehetőségeket biztosít a horgászat, vízi sportok és túrázások számára. Fejlesztésének egyik akadály a megközelítő utak, ún. feltáró utak és az ehhez kapcsolódó létesítmények hiánya.

A **Poroszlói-medence** a Tisza folyó jobb partján helyezkedik el. A Tisza-tó legnagyobb kiterjedésű medencéje, teljes területe 41,8 km², melyből vízfelület 33 km², szárazulat, sziget 8,8 km².

A szárazulatok, szigetek száma, hat. Természetes vízfolyásainak száma négy (Kis-Tisza, Eger-patak, Nyárad-ér, Csapói-Holt-Tisza). A vízcserét két, szabályozó műtárggyal ellátott öblítő csatorna (VI-os, Kis-Tisza /felső/ csatorna) biztosítja.

Vízmélysége viszonylag sekély (1,0-1,2 m). Erősen szabdalt, szigetekben, szárazulatokban bővelkedik, de nagy kiterjedésű vízfelületek és holtágak is találhatóak a területén. Vízfelületei azonban erősen benőttek, fedettek, amely a medence felső részein már meghaladja a 95%-ot. Ez a belső terület mozaikosnak már nem nevezhető, nyílt vízfelületeket csak a belső vízfolyások medreiben találunk. Ez, valamint a természeti értékek védelmében hozott korlátozások jelentősen csökkentik a medence idegenforgalmi használati értékét. Elsősorban a sporthorgászat és az ökoturisztikai szolgáltatások (belső tanösvények) vehető igénybe.

A **Tiszavalki-medence** a Tisza folyó jobb partján helyezkedik el. Teljes területe 24,9 km², melyből vízfelület 18,5 km², szárazulat, sziget 6,4 km². A medence teljes területe fokozottan védett, a Ramsari egyezmény hatálya alá tartozik, valamint a Hortobággal közösen a Világörökség részét képezi.

A szárazulatok, szigetek száma, hét. A szigetek viszonylagosan magas terepszinttel rendelkeznek, rajtuk jelentős faállomány fejlődött ki. Természetes vízfolyásainak száma kettő (Eger-patak, Nyárad-ér). A vízcserét két, szabályozó műtárggyal ellátott öblítő csatorna (IX-es, Aponyháti csatorna) biztosítja.

A Tisza-tó természeti értékekben leggazdagabb medencéje. Sekély vízborítású (0,8 –1,0 m), jelentős kiterjedésű szárazulattal és nagyszámú áramlási holtterrel, valamint holtággal rendelkezik. A medencében jelentős fejlesztések a természeti értékek megóvása érdekében nem tervezhetők.

Tiszafüred-Örvény térsége a Tisza folyó bal partján helyezkedik el. Teljes területe 7,6 km², melyből vízfelület 2,3 km², szárazulat, sziget 5,3 km².

A szárazulatok, szigetek száma, tíz. A tónak a 33. számú fkl. út és MÁV vasútvonal felett elhelyezkedő területe (felső szigetek) védett. Természetes vízfolyása nincs. A vízcserét két, szabályozó műtárggyal ellátott (X-es, Kisfüred-foki csatorna) és egy műtárgy nélküli (VIII-as) öblítő csatorna biztosítja. Kiterjedt vízfelülettel alig rendelkező, főként szárazulatokat magába foglaló tározórész.

Jelentős idegenforgalmi, főként ökoturisztikai lehetőségeket rejt magában, melynek feltárását és kihasználását a szabályozásban elő kell segíteni. Meg kell vizsgálni a felső szigetek jelenlegi helyzetét és hasznosíthatóságát, amely jelenlegi formájában egy degradálódott terület.

Az öblökön, illetve medencéken belül rendszerint több belső vízteret is találunk. Ezek a tározótéren belüli folyómederi lefűződések (holtágak), természetes mélyvonulatok, melyek többsége a vízmozgásokban nem játszik jelentősebb szerepet. Fokok, csatornák kötik be a vízáramba, illetve teremtenek kapcsolatot a többi vízi élettérrel. Zömében kiemelt jelentőségű természeti értékekkel rendelkeznek. A vízmélységük révén halállomány telelését is elősegítik.

A Tisza-tóban (tározóban) található részben vagy teljesen vízborítás nélküli területek, szigetek – szárazulatok közvetlenül nem, vagy csak részben kapcsolódnak külső területhez. A tározó tervezésekor már figyelembe vették, hogy az üzemelés, illetve fenntartások során szükségessé váló kotrásokból kikerülő iszap elhelyezésére szolgáló zagykazetták a későbbiekben

biztosítottak legyenek. Ezek a „szigetek” ezért kerültek kialakításra, melyek többségében csak kontúrtöltéssel ellátott tározótéren belüli magaslatok, illetve övzátonyok. Ugyanakkor ez a szigetvilág elősegíti ennek a mesterséges létesítménynek a természeti környezetbe való beilleszkedését, magának a tározótérnek a mozaikosságát, sokszínűségét, természeti környezetének változatosságát.

A Tisza-tó (tározó) védelmi rendszerei

A Tisza-tó védelmi rendszere olyan természetes és mesterséges létesítmények összessége, amelyek biztosítják a megemelt vízszintű víztározást, az árvizek károkozás nélküli levezetését, a belvízmentesítési és a vízszolgáltatási feladatok szakszerű végrehajtását.

Árvízvédelmi töltések: a mederből kilépő árvíznek a mentesített területre való kijutását akadályozó földművek. A tározótér mentén tározótöltés, egyben I. rendű árvízvédelmi fővédvonal. A töltés és kétoldali 10 m-es védősávja, valamint altalaja egy fizikai egységet képez.

A töltés „koronája” egyben közlekedő út is, elsődleges közlekedési funkciója üzemi és nyílt kerékpárút. Árvízvédekezés idején a töltésen a munkaforgalom kivételével közlekedni tilos! A töltés korona a Tisza-tó teljes területét körbe ölelve kerékpárút. Más járművek számára a használata engedéllyel, korlátozásokkal lehetséges (lásd a Kódex közlekedéssel foglalkozó fejezeteit).

Bérleményi igénybevétele, lekerítése nem, vagy csak különleges esetekben és feltételekkel lehetséges.

Böge és szivárgó rendszerek: a tározó töltések alatt átszivárgó vizek megcsapolására és összegyűjtésére, talajvízszint szabályozására szolgálnak. A csatornában helyenként az altalaj víznyomását megcsapoló kavics- és csőkutak vannak elhelyezve. A csatorna egyben befogadója a tározó felé folyó belvizeknek is, az összegyűjtött vizeket általában automata szivattyútelepek emelik a tározóba. A tározó jobb partján 5, és a bal parton is 5 szivattyútelep található.

A szivárgó-csatorna mentén, annak külső partélétől mért 6 m-es, általában füves sáv kisajátított, állami terület, a fenntartó gépek közlekedésére és a kikotort földanyag elhelyezésére szolgál. Ez egyben a tározó határvonala is.

Bérleményi igénybevétele, lehatárolása nem, vagy csak különleges esetekben és feltételekkel, a védelmi funkció megtartása mellett lehetséges. Átjárhatósága műtárgyakon keresztül történik, ami csak a főbb megközelítő utaknál biztosított.

A mentett oldali védősáv: a tározótöltés és a szivárgó csatorna közti, párologtató és szivárgó terület. Három részre tagozódik, a töltéslábtól a véderdőig 10 m-es gyepes felület, a véderdő, majd a szivárgó-csatorna fenntartó sávja. Gyakorlatilag végig kíséri a tározó menti töltéseket, mindkét oldalon. A fővédvonal 10 m-es védősávja csak keresztirányú gyalogos közlekedésre vehető igénybe. Ott létesítményt, fás növényzetet elhelyezni nem szabad. Bérleményi, használati igénybevétele nem lehetséges. A védtöltés, a szivárgó csatorna és a köztük lévő védősávok egy műszaki egységet képeznek !

A véderdő csak korlátozott mértékben, az erdőtörvényben megfogalmazottak (jóléti erdőminősítés) szerint vehető igénybe.

A vízoldali védősáv: a Tisza-tó árvízvédelmi töltéseit kísérő, a vízoldali töltéslábtól számított 20 m-es sáv. Két részből áll, az egyik a 10 m-es előtér, a másik rész a hullámverés elleni védelem.

A 10 m-es védősávra vonatkozó előírások megegyeznek a mentett oldali (előbbi) védősávra tett előírásokkal.

A hullámverés elleni védősávnak az a feladata, hogy a töltések felé szaladó hullámokat csillapítsa, ezzel megakadályozza a töltések „elhabolását”. Kialakítása elsősorban biológiai védelemmel történik (20-30 m-es nádsáv, vagy 10 m-es füzes állományú erdősáv), amely a hullámverésnek erősen kitett szakaszokon kiegészül kőmű (kőgát) védelemmel. Ezért a hullámverés elleni védősáv létesítményeinek a megbontása, az ott levő nádsáv, erdősáv gyérítése, benne folyosó, sátorozó hely kivágása tilos! Ezen a területen csak olyan tevékenységek folytathatók, melyek a védősáv hatékonyságát, hullámverés-csillapító szerepét nem csökkentik, nem károsítják.

A külvizek: a tározótérbe szabad befolyással érkező vízfolyások, illetve szivattyúteleppel ellátott természetes vízfolyások. Két jelentős szabadbefolyású vízfolyás van, a Laskó-patak és az Eger-patak (Rima), valamint egy szivattyúteleppel biztosított, a Nyárad-ér (Nyáradka). A többi szivattyútelep a belvízcsatornákon érkező külvizek beemelésére szolgál.

A belső vízfolyások: biztosítják a kapcsolatot a sekély korábbi hullámtéri úgynevezett „szélterületek” és a Tisza főmedre között. Ezek tartják fenn a tározó átfolyásos jellegét, biztosítják a megfelelő vízmozgásokat, víz utánpótlásokat az övzátonyok által elzárt szélső

vízterekben, ami feltétele a teljes víztér létének, fennmaradásának. Fontos szerepet töltenek be a megfelelő vízminőség biztosításában, a tározó töltésében, ürítésében, valamint a vízi közlekedésben. Megkülönböztetünk természetes és mesterséges vízfolyásokat. Használati funkciójuk és létesítésük alapján tározó térségeként az alábbi vízfolyások bírnak jelentőséggel.

Mesterséges vízfolyások (öblözeteként):

Abádszalóki-öböl

Az öblözetben négy mesterségesen kialakított öblítőcsatorna található, melyből jelenleg kettő látja el a fent sorolt funkciókat.

I. sz. öblítőcsatorna

A Tisza főmedrét a bal part 404,900 fkm szelvényéből kiindulva mintegy 3.100 m hosszan köti össze a Bere-alsó-Holt Tiszával, biztosítva ez által a Tisza és az öblözet legfrekvenciáltabb területe, a Bere-közével az összeköttetést. Az eredeti átlagos kiépítési szélessége 40 m. A nyári duzzasztási szezonban a medre 100%-ban telített, a nyílvízfelülettől nem elkülöníthető, ekkor az átlagos vízmélység 1-3 méter között változik. Szabad torkolatú műtárggyal nem szabályozott csatorna. A torkolat környezetében változó intenzitású uszadék és hordalék kirakódás tapasztalható. A meder funkcióképessége, a szükséges torkolati kotrásokat elvégezve fenntartható. Hajózásra alkalmassá tehető, jelenleg azonban kizárólag sport és kedvtelési célú hajózásra vehető igénybe.

II. sz. öblítőcsatorna

A torkolata a Tisza bp 406,800 fkm szelvényében található. Az A/1-es és A/2-es szigetek ÉK kontúrja mentén köti össze a főmedret a Bere-alsó-Holt Tisza alsó végével, hossza 1.200 m. Szintén műtárgy nélküli öblítőcsatorna, melynek torkolata és a meder jelentős része napjainkra teljesen feliszapolódott, így vízszállító képességét elvesztette, valamint közlekedésre is alkalmatlan.

III. sz. öblítőcsatorna

A mintegy 1.000 m hosszú csatorna a bal parton a 408,700 fkm szelvényben az A/3 és az A/4 szigetek között húzódva köti össze a főmedret a Bere-közével. A csatornát az öblözetre gyakorolt jelentős feliszapoló hatása miatt 1989-ben a torkolattól mért 50 m-re földtöltéssel elzárták, így funkcióját veszítette.

IV. sz. öblítőcsatorna

Az I. számú öblítőcsatorna mellett napjainkig jelentős szerepet játszik az Abádszalóki-öböl vízellátásában és a vízi közlekedés lebonyolításában. Jelenlegi torkolata a Tisza bal part 409,300 fkm szelvényében található. A főmedret köti össze a Bere-felső Holt Tiszával az A/4-es sziget kontúrja mentén. Jelenlegi hossza 4.700 m az átlagos szélessége 20 m. Duzzasztási időnyben az átlagos vízmélysége 2-2,5 m közötti. Egykori torkolatát (410,400 fkm) szintén a jelentős feliszapoló hatása miatt elzárták. 1994-ben, a régi meder átmetszésében, a hordalékban gazdag árhullámok kizárására szabályozóműtárgy épült. Sport és kedvtelési célú hajók közlekedésére alkalmas.

Sarudi-medence*V. sz. öblítőcsatorna*

Torkolata a Tisza 418,000-419,000 fkm szelvényében létesült „aranyosi-átmetszés” régi meder kanyarulatának jobb parti csúcspontján található. A csatorna innen hózódik egyenes nyomvonalon Ny-i irányban az N/2-es és az S/1-es szigetek között a medence belső nyíltvizes területének kontúráig. Hossza 1.300 m, átlagszélessége 20 m duzzasztási időnyben az átlagmélysége meghaladja a 3 métert, leszámítva a kismértékű torkolati és a csatorna végén jelentős hordalék-kirakodással érintett szakaszokat. Szabályozó műtárgy a torkolattól mért 60 méterre található. Vízzállítása a feliszapolódások kellő mértékű eltávolításával fenntartható, sport és kedvtelési célú vízi közlekedésre alkalmas.

Poroszlói-medence*VI. sz. öblítőcsatorna*

Torkolata a Tisza jobb part 424,500 fkm szelvényében található. Ny-i irányban az S/2-es és a P/4-es szigetek között mintegy 1.700 m hosszan nyúlik be a medencébe, a Fűzfás és Lapos morotvák által közrezárt nyíltvizes terület határáig. Átlagos szélessége 10 m, duzzasztási időnyben az átlagos vízmélység 2 m. Torkolatában szabályozóműtárgy épült. A torkolatnál, valamint a csatorna végén jelentős feliszapolódás keletkezett. A végén lévő hordalékkúp jelentősen korlátozza a csatorna vízzállítást. Sport és kedvtelési célú vízi közlekedésre igénybe vehető. A „Komplex Tisza-tó” című KEOP 7221-2008-0003. pályázat keretén belül fejlesztését tervezik.

Tiszafüred-Örvény térsége*VIII. sz. öblítőcsatorna*

Az Örvényi-morotvát köti össze a Tisza főmedrével, torkolata az 426,350 fkm szelvényben található. Szabályozó műtárgy nem létesült, így a torkolati feliszapolódás jelentős mértékű. Vízforgalom a Kisfüredi-fokon keresztül a feliszapolódás miatt korlátozott mértékű. Átlagos szélessége 8 m, vízmélysége a duzzasztási idényben átlag 2 m. Frekventált közlekedési útvonal, mindemellett jelentős a bal parti területeinek egyéb használata. A vízi közlekedés biztonsága, valamint az egyéb parti területhasználatok összhangja érdekében a vízi közlekedés fokozott figyelmet igényel. Az örvényi morotva kedvezőbb vízforgalmának elérése, valamint a fent említett konfliktusforrások elkerülése érdekében nyomvonal-módosítását tervezik szintén a „Komplex Tisza-tó” című KEOP 7221-2008-0003. pályázat keretén belül.

X. sz. öblítőcsatorna

A 33 sz. főközlekedési útvonaltól északra található. Torkolata a Tisza bal part 431,850 fkm szelvényében létesült. D-i irányban keresztezve a 33. sz. főutat, biztosít élő kapcsolatot a főmeder és az öblözet legfrekventáltabb vízterülete, a Tiszafüredi –Holt-Tisza között. Hossza 1,465 m, medre 10 m átlagos szélességű, átlagos vízmélysége a duzzasztási idényben 2 m. A Füredi- Holt-Tiszára gyakorolt jelentős feliszapoló hatása miatt a Holt-Tisza és a főút között szabályozó műtárgy épült. A Holt-Tisza felől, valamint az élő tiszai torkolatában feliszapolódás található. Vízforgalma kielégítő mértékű. A kedvezőtlen altalaj adottságok miatt, a műtárgy biztonságos üzemeltethetősége érdekében rekonstrukcióját tervezik a „Komplex Tisza-tó” című KEOP 7221-2008-0003. pályázat keretén belül. Sport és kedvtelési célú vízi közlekedésre igénybe vehető.

Tiszavalki-medence

IX. sz. öblítőcsatorna

Az öblözet legmarkánsabb vízforgalmát lebonyolító öblítőcsatorna. A V/1-V/2. és V/8-as szigetek között ÉNy-i irányban húzódva mintegy 3.200 m hosszan köti össze a Tisza folyót a Nyárad-érrel. Így közvetve a Nyárad-éren és az Eger-patakon keresztül szerepet játszik a Poroszlói-medence vízforgalmában is. Torkolata a Tisza jobb part 436,600 fkm szelvényben található. A hordalékban gazdag árhullámok kizárása érdekében a torkolattól mért 300 m-re szabályozó műtárgy épült, melynek rekonstrukcióját tervezik a „Komplex Tisza-tó” című KEOP 7221-2008-0003. pályázat keretén belül. Medre átlagosan 20 m szélességű, mélysége duzzasztási idényben 10-3 m között változik. A medencében érvényben lévő korlátozásokat szem előtt tartva, sport és kedvtelési célú vízi közlekedésre igénybe vehető.

Jelentősebb természetes vízfolyások (öblözetenként, a tározó létesítése előtt már meglévő és a tározó áramlási rendszerébe bekapcsolt medrek):

Abádszalóki-öböl: Berei-Holt-Tisza, amely két részből áll Bere-alsóból és Bere-felsőből. Mindkét része az I-es és a IV-es számú öblítő csatorna összekötését (összekapcsolását) biztosítja.

Sarudi-medence: a Kis-Tisza alsó szakasza, amely a medence ÉNY-i részeinek vízellátását biztosítja. Vízi közlekedési szempontból kiemelt jelentősége van, a tiszai hajóút megközelítése miatt.

Poroszlói-medence: a Kis-Tisza felső szakasza, az Eger-patak alsó szakasza, valamint a Csapói-Holt-Tisza.

Tiszavalki-medence: az Eger-patak és a Nyárad-ér felső szakaszai, valamint a Fás-ér medre. Buláti csatorna.

Tiszafüred-Örvényi térség: Tiszafüredi-Holt-Tisza, valamint az Örvényi- morotva. Jellemzője mindkét vízfolyásnak, hogy funkciójukat csak mesterséges bekötő csatornák kialakításával biztosítják.

A vízepítési nagyműtárgyak: a Tisza-tóból kiágazó főcsatornák vízkivételi műtárgyai, a Jászsági-zsilip, a Nagyunsági-zsilip, valamint a Tiszaörvényi-vízkivételi mű. Fokozottan balesetveszélyes helyek! Védőtávolságuk: 50-150 m-ig terjed.

A szabályozó műtárgyak (IV-es, V-ös, VI-os, IX-es, X-es, Kis-Tisza, Kisfüredi-fok, Aponyháti csatorna): a tározótér víztereinek védelmét szolgáló létesítmények. Elsődleges céljuk a főmederben érkező szennyeződések (vízminőségi, kommunális) medencékbe történő kijutásának és szétterülésének megakadályozása, valamint a folyóból a tározótérbe kerülő lebegtetett hordalék mennyiségének szabályozása, csökkentése.

„Idegen érdekelttségű” létesítmények:

Energia átviteli rendszerek: A Tisza-tavat két nagyfeszültségű elektromos vezeték keresztezi, Tiszanána – Abádszalók térségében 20 KV-os légvezeték, valamint Tiszafüred – Poroszló közötti 10 KV-os földkábel (33. számú főközlekedési út mellett).

Közutak: A Tisza-tavon a 33. számú főközlekedési út Tiszafüred-Poroszló közötti szakasza található (kezelője a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ).

Vasútvonal: A Tisza-tavon a Debrecen – Füzesabony közötti vasútvonal Tiszafüred-Poroszló közötti szakasza található (kezelője: Magyar Államvasutak Zrt.).

1.3 A MŰKÖDÉSI REND FŐ JELLEMZŐI

(duzzasztási szintek, jelentős vízkivételek, vízhasználatok, illeszkedése a Tisza-völgy vízgazdálkodási rendszerébe)

1.3.1 A Víz Keretirányelv és a Tisza-tó

"A közösségi cselekvés kereteinek meghatározásáról a víz-politika területén" című, 2000. december 22-én hatályba lépett, 2000/60/EK irányelv (a továbbiakban: Víz Keretirányelv, ill. röviden VKI), az EK új víz-politikája érvényesítésének legfontosabb eszköze. Előírásai szerint az Európai Unió tagállamaiban 2015-ig jó állapotba kell hozni a felszíni és felszín alatti vizeket, és fenntarthatóvá kell tenni ezt a jó állapotot. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is.

A Víz Keretirányelv általános célkitűzései a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelme, állapotuk javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizeknek és az aszályoknak a vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

A célok eléréséhez szükséges intézkedéseket a vízgyűjtő-gazdálkodási terv foglalja össze.

A VKI jelentőségét elsősorban az adja, hogy egységes alapokon szabályozza a felszíni, felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a pontszerű és diffúz szennyező-forrásokkal szembeni fellépést és előírja a vizek jó állapotának eléréséhez vezető intézkedések vízgyűjtő szintű összehangolását. Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervét a Kormány 1127/2010 (V. 21.) sz. határozattal fogadta el, amely a Magyar Közlöny 2010. 84. számában jelent meg azzal, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervet érintő és arra jelentős hatást gyakorló, átfogó gazdaságfejlesztési stratégiákat fel kell mérni és azoknak a vízgyűjtő-gazdálkodási tervvel való összhangját biztosítani kell.

Nyilvánvaló, hogy ebben a programban a Tisza-tó is szerepel, illetve a program valóra váltása egy időben tennivalója és érdeke a Tisza-tó használatában érintett közösségeknek.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve önálló dokumentum, ami több helyen is említi a Tisza tavat:

- megállapítja, hogy a Tisza-tó négy öblözte közül az Abádszalóki-öböl víztest ökotenciálja mérsékelt, a többi viszont megfelel a jó potenciál kritériumainak.

Az ország vízgyűjtő-gazdálkodási terve 4 részvízgyűjtő tervre támaszkodik, amelyekben úgynevezett tervezési egységenként vannak részletesen meghatározva a VKI céljai elérése érdekében teendők. (A 4 részvízgyűjtő: Duna-közvetlen, Tisza, Balaton és Dráva).

A Tisza-tó a Tisza részvízgyűjtőn belül a 3.300 km² nagyságú „2-18 Nagykunság” tervezési alegységen belül található. A tervezés során készült elemzések alapján, a víz ökológiai állapotát illetően a két legfontosabb problémát azonosították:

- Jelentős morfológiai probléma a Tisza folyó és hullámtere, valamint a Tisza-tó feliszapolódása. Ennek oka, hogy a tápláló vízfolyások, illetve a felvíz magas hordalékhozammal rendelkezik, ezen felül a feliszapolódást növelő változások mennek végbe a hullámtéren, főleg az erdősülés, és a gyalogakác elterjedése által, ami fokozza az övzátony képződést. A nagyvízi meder vízszállító képességének eddigi romlása azzal járt, hogy az elmúlt időszak árvizeinek legnagyobb vízszint értékei helyenként 80 cm-rel is meghaladták a mértékadó árvízszintet. Az árvízi kockázat növekedése miatt feladat a lefolyási viszonyok javítása: művelési-ág váltás, hullámtéri szűkületek megszüntetése (nyári gátak, övzátonyok visszabontása), árvízcsúcs-csökkentő tározók építése.
- A Tisza-tó 3 medencéjére (a Tiszavalki-medence kivételével) jellemző probléma, hogy a partvédelem kialakítása miatt a növényzet nem megfelelő. A kikötők, strandok miatti mesterséges partszakaszok szintén a Tisza-tóra jellemzőek.

A jó állapot elérésére a tervben konkrét intézkedéseket állítottak össze, lásd 1. sz. táblázat.

Az intézkedések számottevő része folyamatban van az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében megvalósuló Komplex Tisza-tó uniós projekt által. A fejlesztés két fő eleme a Tisza-tó részprojekt és a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) részprojekt.

A Komplex Tisza-tó projekt (KEOP-7.2.2.1-2008-0003)

A klímaváltozás jelensége ma már nem csak egy hipotézis, hanem széles körben elismert tény, aminek hatása alól Magyarország sem vonhatja ki magát, ezért az ország alapvető érdeke, hogy a Tisza-Körös völgy vízgazdálkodását, termelésbiztonságát, ökológiai sokszínűségét, és mikroklímáját elősegítő rendszer üzembiztonságát biztosítsa, ez a TIKEVIR projektelem alapgondolata is.

Már a 2048/1993. (XI.18.) Korm. határozat is rögzítette, hogy a Kiskörei tározó (Tisza-tó) alapfunkciója a vízbázis teremtés, ami a fentiek tükrében nagyon előrelátó előírás volt. Ezt az alapfunkciót árnyalja az Európai Unió, Magyarország által is jogrendbe iktatott Víz Keretirányelve, mely szerint a vizeinket jó ökológiai állapotba kell hoznunk 2015-ig. Azonban ez az alapfunkció, csak akkor tud teljesülni, ha a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) is működőképes.

A Tisza-tó projekt első vázlatai már 2005. évben elkészültek, melyek csak a tó fejlesztési feladataival foglalkoztak. Elsősorban azokra a munkákra irányultak, amelyek a létesítés során nem, vagy csak részlegesen készültek el, ám azok nélkül a tározó üzemelése hosszú távon nem biztosítható. Ezen munkák elvégzése azonban napjainkra egyre sürgetőbb feladat lett, mivel adottságai révén a tározó a kistérség meghatározó gazdasági, környezet és természetvédelmi elemévé vált. Nem csak a Tisza-tó, de a csatlakozó rendszerei is egyre jelentősebb szerepet töltenek be az Alföld vízgazdálkodásában, a víztározásban, a mind gyakoribb vízhiányos időszakok kiegyenlítésében. A klímaváltozással jelentőségük még inkább növekszik, amelyre a Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia (NÉS) is felhívja a figyelmet a 4.2.3 Vízgazdálkodás című pontja alapján, amely szerint: ...a vízvisszatartást elő kell mozdítani egyrészt a vízrendszerek komplex kezelésével..., másrészt a vizes élőhelyek megőrzésével, helyreállításával...

A TIKEVIR kulcseleme is a Tisza-tó, működési területén az állam kizárólagos tulajdonában lévő vízi létesítmények (Vg. tv. 3. sz. melléklet) a Tisza-tó, mint a Tisza duzzasztott tere, a Keleti- és a Nagykunsági-főcsatorna, valamint ugyancsak az állam kizárólagos tulajdonában lévő (Vg. tv. 2. sz. melléklet) Hortobágy-Berettyó helyezkedik el. A Vg.tv. 7.§ (1.) bekezdése alapján az állami tulajdonban lévő vizekről és vízi létesítményekről, a közérdek mértékéig, a központi költségvetés pénzeszközeinek felhasználásával kell gondoskodni, a következő feladatok teljesítése érdekében: „a vízbázis védelem ellátása, a vízkészletek átcsoportosítását szolgáló vízelosztó rendszerek - ideértve a csatornákat is - létesítése, fenntartása és

üzemeltetése, továbbá a többes rendeltetésű rendszerek fenntartása és üzemeltetése.” (Vg. tv. 7.§. (2) a.)

Ennek alapján alakult ki az a szemlélet, miszerint a Tisza-tavon tervezett fejlesztések kiterjesztésre kerüljenek a térség nagyobb területeire is. Sor került a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) projekt, valamint a Tisza-tó projekt integrálására, Komplex Tisza-tó Projekt néven, a KEOP-2.2.1. „Komplex vízvédelmi beruházások” prioritás keretében. A projekt megtartotta ugyan az eredeti /Tisza-tó/ projekt dominanciáját, de szem előtt tartja a kapcsolódó létesítmények érdekeit, és a létesítmények rendszerszintű működésének biztosítását. E nélkül a Tisza-tó projektben megvalósuló rekonstrukció, és a Tisza-tó alapfunkciója - amire a klímaváltozás miatt egyre nagyobb szükség van - nem hasznosul teljes mértékben. Így a TIKEVIR projekteként való szerepeltetése kedvezőbb költség-haszon mutatóval jár a teljes projektre nézve.

A projekt jelentőségére utal, hogy a 3. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009-2014) Tematikus akcióprogramjai közt is megtalálhatjuk.

A projekt két projektelemből épül fel: a Tisza-tó projektelemből, valamint a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) projektelemből.

A Tisza-tó projektelelem alapvető gondolata a tó belső vízterei vízcseréjének fokozása, a tározó kapacitásának, használati értékének fenntartása a kialakult környezet károsítása nélkül. Ezen belül a belső áramlási folyamatok elősegítése, az eutrofizációs folyamatok lassítása, a vízminőség és használati értékének védelme, fenntartása. A természetvédelmi értékek megőrzése, az invazív fajok visszaszorítása, a biodiverzitás megtartása, illetve növelése.

A projektelemnak négy önálló egysége van:

- Beeresztő – leeresztő műtárgyak, zsilipek építése fejlesztése, rekonstrukciója, amely öt műtárgy rekonstrukcióját, valamint egy hullámtéri ökológiai vízleeresztő műtárgy és hallépcső létesítését tartalmazza, Kisköre térségében, a Kiskörei Vízlépcső és Duzzasztómű közelében (VI, IX, X, Jászsági, Nagykunsági beeresztő műtárgyak rekonstrukciója).
- Jó áramlási viszonyok biztosítása, vízpótlást (vízcseré) biztosító belső csatornarendszerek kialakítása, rekonstrukciója, mintegy 14,3 km hosszban (Aponyháti, Kis-Tisza, Csapói, Tiszafüredi és VI. sz. öblítő rendszerek fejlesztése).
- Vízi-növényzet terjedésének szabályozása, ökológiai egyensúly megteremtése, melynek keretében a vízi növényzettel teljesen lefedett területek mozaikossá tétele valósítható

meg (Kőhíd-lapos, Érfű, V. öblítő felső szakasz, Szilas-fok-VI.öblítő-Lapos-morotva térségében).

- Tisza-tó partvonalainak rögzítése, hullámverés elleni védelmének kialakítása, Tiszanána – Sarud térségében.

A TIKEVIR projektelelem főbb egységei:

- Keleti-főcsatorna és műtárgyainak rekonstrukciója.
- Nagykunsági-főcsatorna részleges rekonstrukciója.
- Körös-völgyi vízszétosztó és vízkormányzó létesítmények rekonstrukciója.
- Üzemirányító és monitoring rendszer fejlesztése.

A projekt megvalósításban a három érintett Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, a Közép-Tisza-vidéki, mint projektvezető, a Tiszántúli és a Körös-vidéki, mint partnerek vesznek részt.

A tavat érintő további feladat: a védett területek átjárhatóságának biztosítása a Tisza-tavon (KEOP-7.3.1.1-2008-0010)

A projekt a Tisza-tó Tiszavalki-medencéjének vízminőségi – környezetvédelmi és természetvédelmi – fejlesztési feladatait valósítja meg. A beavatkozás a belső vízterek közötti átjárhatóságot kívánja biztosítani a természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő kotrással. A nyári időszakban folyamatosan érkező frissítő víz javítja a Szartos-holtág és a környezetében lévő kisebb vízterek vízminőségét az erős vízi növényzeti fedettség ellenére is. A Tisza-tó északi részén található sekély vizű, kedvezőtlen vízminőségű területen kotrással kialakítandó csatorna összeköttetést biztosít a Nyárad-ér és a Szartos között, biztosítva ezzel a kisvizes időszakokban is a vízterek közötti átjárhatóságot, valamint a főmederi kapcsolatot. Továbbá az érintett területen a javuló vízellátásnak és vízminőségnek, a vízfelszín borító hínárnövényzet állomány csökkenésének köszönhetően kedvezően fog változni a víztest ökológiai állapota.

Tisza-tavi Kódex

Víztest kódja	Víztest neve	Kövízig	Alegység	Kategória és hasznosítás	Minősítések		Védett területek és állapotuk		Víztestekre vonatkozó környezeti célkitűzések	A célkitűzés elérése (figyelembe véve a megvalósítás és a hatás idősükségletét is)	Mentességi indokok	A környezeti célkitűzés eléréséhez szükséges intézkedések alkalmazása (az ütemezés az intézkedés pénzügyi elindítására vonatkozik)			Az állapot javítását és fenntartását szolgáló egyéb intézkedések alkalmazása				Az intézkedések indoklása (Jó állapotú víztestek, vagy adathiány esetén az intézkedések indokai, illetve egyéb megjegyzések)	Intézkedések
					Ökológiai állapot	Kémiai állapot	Füldő víz	Természeti értékei miatt védett terület				Előkészítés	Alapintézkedések	További alap- és kiegészítő intézkedések	Alap-, további alap- és kiegészítő intézkedések (A TA6, TA7, TE1, TE2, TE3, (vízfolyásoknál FI1, FI2, FI4), SZ3, SZ4, FE1, FE3, KÁ2, PT5, intézkedések általános alkalmazása víztest szinten nem jelenik meg)					
															2015-ig	2015-ig	2015-ig	2015-21		
AIW 389	Tisza Tiszabóljától Kisköréig	10	2-18	erősen módosított	jó	adathiány	megfelelő	védett, jelentősen károsodott	a jó potenciál fenntartandó			DU1, VT1, VT5	VT1	DU3, VT5, VT8		(DU1)	HM6	TA3, TA5	Lokális természetvédelmi probléma, intézkedések TV szempontok szerint	(DU1), DU3, VT1, VT5, VT8, TA3, TA5, HM6
AIQ9 55	Tisza-tó - Abádszalóki-öböl	10	2-18	erősen módosított Fürdés, rekreáció, természetvédelem, horgászat, öntözővíz biztosítása	mérsékelt	adathiány	ah.	védett	a jó potenciál elérhető	2027	M1 (Jelenleg nem ismert megbízhatóan a víztest állapota, illetve a kedvezőtlen állapot oka)	KK1, VT1	VT1, VT8	HM8, HM10	HM7, KK1, FI4				A védett területek természetvédelmi szempontú állapotértékelése szükséges	HM7, HM8, HM10, KK1,FI4, VT1, VT8

Tisza-tavi Kódex

AIQ9 56	Tisza-tó - Poroszlói- medence	1 0	2- 18	erősen módosított Természetvéd elem, fürdés, rekreáció, horgászat	jó	adathi ány	megfel elő	védett	a jó pote nciál fennt artan dó			KK1, VT1	VT1 , VT8	HM8, HM10	HM7, KK1, FI4				Rekreációs okok miatt szükséges intézkedések. A védett területek természetvédel mi szempontú állapotértékelé se szükséges	HM7, HM8, HM10, KK1, FI4, VT1, VT8
AIQ9 57	Tisza-tó - Sarudi- medence	1 0	2- 18	erősen módosított Természetvéd elem, fürdés, rekreáció, horgászat	jó	adathi ány	megfel elő	védett, jelentős en károsod ott	a jó pote nciál fennt artan dó	-		KK1, VT1	VT1 , VT8	HM8, HM10	(HA3), HM7, KK1, FI4, (VT9)				Természetvéde lmi szempontból és rekreációs okok miatt szükséges intézkedések.	HM7, HM8, HM10, KK1, FI4, VT1 (HA3, VT9), VT8
AIQ9 58	Tisza-tó - Tiszavalki- medence	1 0	2- 18	erősen módosított Rekreáció, természetvéde lem, horgászat	jó	adathi ány		védett, jelentős en károsod ott	a jó pote nciál fennt artan dó	-		VT1	VT1	HM8, FI4, VT6			HM 10		Természetvéde lmi szempontból és rekreációs okok miatt szükséges intézkedések.	HM8, FI4, VT1, VT6, HM10

TA3: Vízvisszatartás belvíz-érzékeny területeken a belvízelvezető-rendszer használata nélkül, művelési mód és művelési ág váltással

TA5: A belvíz-rendszer módosítása a víz-visszatartás szempontjait figyelembe véve (csatornarendszer, ill. üzemeltetésének módosítása, megcsapolás csökkentése, belvíztározók létesítése)

HA3: Állóvizek part menti sávjában a vízvédelmi puffersáv kialakítása és fenntartása

DU3: Hallépcső, megkerülő csatorna építése

KK1: Környezeti/ökológiai szempontok érvényesítése a kikötők ki- és átalakítása és működtetése során

FI4: Természetes vizekre vonatkozó jó halászati és horgászati gyakorlat megvalósítása

HM6: Vízfolyások medrének fenntartása	VT1: Élőhelyek állapotának felmérése, a károsodás okainak feltárása, jelentősen károsodott víztől függő élőhelyeknél kezelési, fenntartási terv kiegészítése, készítése, javaslatok további intézkedésekre
HM7: Állóvizek partjának rehabilitációja	VT5: Mellékágak és hullámtéri holtmedrek élőhelyeinek vízpótlása, vízellátása, meder fenékszintjének emelése
HM8: Üledék egyszeri eltávolítása állóvizekből	VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása
HM10: Állóvizek medrének fenntartása	VT8: Fürdőhelyekkel kapcsolatos speciális intézkedések
DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével	VT9: A természetvédelmi szempontú területi agrárintézkedések

A Tisza-tóra előirányzott konkrét intézkedések a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben

1.3.2 Műszaki üzemelési paraméterek ismertetése

A Tisza-tó duzzasztási üzemrendje:

Duzzasztott vízszintek:

Nyári (szezónális) max. duzzasztási szint /május 15. – október 15. (árvízmentes időszakban)/

Kisköre-felső vízmércén: 725 ± 5 cm (88,57 mBf., 89,25 mAf.)

Vízmérce "0" pontja: 81,32 mBf., 82,00 mAf.

Tiszafüredi vízmércén: 545 ± 10 cm (88,61 mBf., 89,29 mAf.)

Vízmérce "0" pontja: 83,16 mBf., 83,84 mAf.

A jelenleg érvényben lévő „Ideiglenes Üzemelési és Karbantartási Utasítás” szerint a tényészidejű (nyári) duzzasztási szint 620 - 725 ± 5 cm közötti szintet engedélyez.

Téli (jeges) duzzasztási szint (december 15.- február 15.).

Kisköre-felső vízmércén: 520-620 cm (86,52-87,52 mBf., 87,20-88,20 mAf.) között kerül meghatározásra. (Az adott éves téli vízszint meghatározása közmegegyezéssel, érdekegyeztetési megállapodás alapján, valamint a műszaki paraméterek adta lehetőségek figyelembe vételével történik.)

Rendkívüli (eseti) duzzasztási szint: árvíz, jeges üzem, vízszennyezés, műszaki meghibásodás (havária), vagy aszálykár elhárítás miatt a fentiektől eltérő is lehet.

Ökológiai (Hármas-Körös) és alsószakaszi vízpótlás (szolnoki vízkivétel) biztosítására a nyári duzzasztási szint vízbázis képzésre +10 cm-rel – külön engedély alapján – megemelésre kerülhet.

Árvízi és minimum, maximum vízállások:

Mértékadó árvízszint:

Kisköre-alsó vízmércén: 932 cm (90,64 mBf., (91,32 mAf.))

Vízmérce "0" pontja: 81,32 mBf. (82,00 mAf.)

Legnagyobb eddig mért vízszint: 1.030 cm (2000.05.20.)

Legkisebb eddig mért vízszint: -321 cm (1992.08.31.)

Mértékadó árvízszint:

Tiszafüredi vízmércén: 816 cm (91,32 mBf. (92,00 mAf.))

Vízmérce "0" pontja: 83,16 mBf. (83,84 mAf.)

Legnagyobb eddig mért vízszint: 881 cm (2000.04.20.)

Legkisebb eddig mért vízszint: -232 cm (1961.10.16.)

1.3.3 Jelenlegi zonációs besorolás (2048/1993 (XI.18.) kormány határozat alapján)

A III. ütem elmaradása miatt kialakult ellentmondásos helyzet feloldására - az akkori érintett minisztériumok, önkormányzatok és szakmai szervezetek részvételével - széleskörű vizsgálat kezdődött, majd az Országgyűlés 24/1991. (IV.17.), valamint a Kormány 3515/1991. sz. határozatai alapján elkészült a Kiskörei tározó (Tisza-tó) hasznosításának ártértékelése és fejlesztési javaslata, ennek alapján a Kormány kiadta a 2048/1993. (XI.18.) sz. határozatát a hasznosítás ártértékeléséről és a fejlesztés fő irányairól. A határozat 1-es és 2-es pontja előírja (idézet):

- "A Kiskörei tározó (Tisza-tó) maximális duzzasztott üzemvíz szintjét a jelenlegi (89,25 m Országos) szinten kell megtartani, és a hasznosítási feltételeket 20 éves távlatban e szinthez rendelten kell kialakítani."
- "A tározó vízbázist teremtő alapfunkciójának megtartása, az öntözővíz mindenkori kielégítése mellett, a hasznosítási módok között a természetvédelem, az üdülés funkciókkal egészülnek ki és az idegenforgalom prioritást élvez. Az élővilág, a táj terhelhetőségének figyelembevételével a tározó déli része (Abádszalóki-öböl) és az árvízvédelmi töltések melletti vízparti sávok elsőrendűen az üdülés, a középső része (Sarudi- és a Poroszlói-medence) az ökoturizmus és természetvédelem, míg a felső része (Tiszavalki-medence) a természetvédelem érdekeit kell, hogy szolgálja."

A kormány határozatban rögzített terület-használati besorolás részletesebben:

Abádszalóki – öböl: a „hangos turizmus”, valamint a vízi sportok és vízi szórakozások, valamint a sporthorgászat igényeinek kielégítését szolgálja.

Sarudi – medence: a vízi turizmus, vízi közlekedés, sporthorgászat, valamint a vízi sportok – előtérbe helyezve az emberi erővel működtetett, de nem kizárva a gépi erővel működtetett eszközök használatát – igényeinek kiszolgálása.

Poroszlói – medence: elsősorban az öko- és horgász-turizmus igényeinek kiszolgálására irányul, figyelembe véve a medence természetvédelmi oltalmát.

A kiséghajók közlekedése csak bizonyos feltételek esetén engedélyezett.

Tiszavalki – medence: a természetvédelem érdekeit hivatott szolgálni, jelentős korlátozásokkal, tiltásokkal.

Árvízvédelmi töltések melletti vízparti sávok korlátozása nélkül az üdülés, idegenforgalom érdekeit szolgálják.

Természetes és mesterséges öblítő csatornák főfunkciójának érvényesülése mellett elsősorban a vízi közlekedés, horgászat és vízi turizmus igényeinek kielégítését szolgálják.

Főmeder alapfunkcióját tekintve a tó vízellátását, azaz létét meghatározó elem, amelynek egyik meghatározó használati célja a hajóút biztosítása.

1.3.4 Működést befolyásoló hatások ismertetése (árvízi üzemrend, aszályos időszakokban bevezetett korlátozások)

Rendkívüli üzemrend árvizes időszakban:

Az árhullámok levonulásakor a Kiskörei Vízlépcsőt „kinyitják”, a duzzasztást megszüntetik, lényegileg az eredeti duzzasztás nélküli állapot alakul ki. Erre – mármint a duzzasztás megszüntetésére – akkor kerül sor, amikor a Kiskörei Vízlépcsőnél al- és felvíz kiegyenlítődik. Ilyenkor a víz levonulásának a jellege, szintje az árhullám természetes alakulását követi.

Az árvizes kiegyenlítési szint, mely után nincs duzzasztás - az árvíz szabad lefolyású - a Kisköre-felső vízmércén 610 cm (87,42 mBf.), de az árhullám nagyságától, intenzitásától, jellegétől függően a leírt szintnél magasabb szinten is történhet (610-700 cm közötti tartományban).

A duzzasztás megszüntetése fokozatos felvízszint csökkenés mellett történik, melyet a tározóban közlekedők és szolgáltatók *kötelesek figyelemmel kísélni*.

Rendkívüli üzemrend aszályos időszakban:

Aszályos időszakban történő rendkívüli üzemelés folyamatos vízkormányzás mellett történik.

Abban az esetben, ha a Hármaskörösben rendkívüli alacsony vízszintek miatt ökológiai vízpótlás szükséges, vagy alsószakaszi vízpótlás (szolnoki vízkivétel) biztosítására a nyári duzzasztási szint +10 cm-rel, külön engedély alapján – megemelésre kerülhet.

Kisköre-felső vízmércén 735 cm $\pm$ 5 cm (88,67 mBf. 89,35 mAf.).

Árvízvédekezés:

A védelmi fokozatnak megfelelően változnak a korlátozások.

- I. fokú árvízvédelmi fokozat életbelépése esetén a használatok, hasznosítások, üzemelések zavartalanul működhetnek, de fel kell készülni az esetleges felfüggesztésre, szükségessé válhat a kitelepülés megkezdése.

- II. fokú árvízvédelmi fokozat elrendelése esetén az illetékes szakaszmérnökség és az önkormányzatok kötelessége a KÖVIZIG-től kapott értesítés alapján, a területén működő vállalkozók, hasznosítók, és használók tájékoztatása.

Ez esetben az üzemelést be kell szüntetni, tulajdonaikat a gátokról, azok előtereiről és minden az esetleges védekezés által érinthető területről (utak, padkák stb.) el kell szállítani, illetve a szakaszmérnökséggel történt egyeztetés után biztonságba kell helyezni. Ennek be nem tartása esetén bekövetkező károkért a KÖVIZIG felelősséget nem vállal. A szakhatósági előírások szerint a megállapodásokban, szerződésekben foglaltak felfüggesztésre kerülnek.

- III. fokú és rendkívüli árvízvédelmi fokozat elrendelése esetén, a *gátakon való közlekedés tilos, a terület lezárásra kerül*, ott a védelmi szervezeten kívül illetéktelenek nem tartózkodhatnak, mentési tevékenységet csak a szakasz-védelemvezető külön engedélyével végezhetnek.

A fővonalak hullámverés elleni védelme érdekében a vízi közlekedés hullámkeltő hatásai miatt a hajózás, illetve a vízi közlekedés letiltásra kerül, melyet a Nemzeti Közlekedési Hatóság, saját hatáskörben, hirdetményben rendel el, és a veszély megszűnéséig tart.

A szükséges szakmai vizsgálatok elvégzése után a három érintett Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság közösen kezdeményezi a Tisza-tóra vonatkozó egységes mértékadó vízmércék bevezetését az egységes fokozati elrendelések, megszüntetések érdekében. A jogszabály módosítás jóváhagyását követően kerülnek bevezetésre az új mértékadó vízmércék (várhatóan a megszüntetési vízmérce egységesítésére nyílik lehetőség, az elrendelési szintek összehangolásának biztosítása mellett).

Rendkívüli üzemrend jeges időszakban:

A mű jeges időszakra vonatkozó üzemelési rendjét a Kiskörei Vízlépcső II. számú „Karbantartási és üzemelési szabályzata” tartalmazza. A szabályzatban rögzítve van a jegesedési időszakban a felvízi jég beállítás feladatai, valamint a zajlások (elsődleges – másodlagos jégzajlás) fogadása és átvezetésének rendje, valamint a jégátvezetés során fellépő rendkívüli események bekövetkezésekor teendő beavatkozásokra vonatkozó utasítások.

Rendkívüli üzemrend vízminőségvédelmi időszakban:

A Tisza-tó vízminőség védelmével kapcsolatos feladatokat a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság együttesen látja el. A vízminőséggel kapcsolatos korlátozásokról a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, a Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, az ÁNTSZ, az Önkormányzatok, vagy a Vízügyi Igazgatóság adnak tájékoztatást.

Vízkorlátozási időszak: idején a tározó elsődleges funkciója (a tározott vízkészlet rendkívüli igénybe vétele, vízutánpótlás biztosítása) lép életbe. Vízkorlátozási terv alapján korlátozó intézkedéseket von maga után, bizonyos tevékenységek felfüggesztését jelentheti. *A tó vízszintje csökken!*

1.4 A TÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEI

1.4.1 A terület természeti védettsége

A Tisza-tónak a Poroszló–Tiszafüred közöttől északkeletre eső területrészt (Tiszavalki-medence) az Országos Természetvédelmi Hivatal 1850/1972. számú közleményében nyilvánította védetté. A védett terület pontos elnevezése "*Kiskörei Víztorló északi része Természetvédelmi Terület*" lett, de közismert, és helytelenül máig is használt neve: *Tiszafüredi Madárrezervátum*. A védett terület Poroszló, Négyes, Tiszabábolna, Tiszafüred, Tiszavalk települések külterületén helyezkedett el, mintegy 2.500 hektár kiterjedésben.

Ezt a területet a 11/1993. (III. 9.) KTM rendelet a *Hortobágyi Nemzeti Parkhoz* csatolja, majd néhány évvel később a 6/1996. (IV. 17.) KTM rendelet bővíti a védett területet Poroszló és Újlőrincfalva települések határában, ezáltal a Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső területrésze 6.850 hektár lesz.

A Hortobágyi Nemzeti Park – egyes területegységeivel – 1979 óta szerepel a Nemzetközi Jelentőségű Vizes Területek Jegyzékében. A Tisza-tóra eső terület rész a nemzeti park bővítésével egyszerre szintén bekerült a jegyzékbe, ezzel ún. "*ramsari terület*" lett.

A 2003. évi XXVI. törvény (az Országos Területrendezési Tervről) hatályánál fogva a Tisza-tó teljes területe része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak, "magterület" besorolással.

A 275/2004. Kormányrendelet életbe lépésétől a Tisza-tó és vele együtt az Ároktó-Tiszacsegei hullámtéri terület egyben *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű (NATURA 2000) terület* is. A Natura 2000 területeket két EU irányelv alapján

jelölték ki, így a területegység egyrészt önálló természetmegőrzési terület *Tisza-tó Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület* néven (területe 17.830 ha), másrészt madárvédelmi terület a *Hortobágy Madárvédelmi Terület* részeként.

A Hortobágyi Nemzeti Park 1999-ben került fel a Világörökségi Helyszínek Listájára, 1998-as adminisztratív területével, azaz a Tisza-tóval együtt. A Hortobágy (jelenleg) kultúrtáj kategóriában szerepel a listán, feladata a hagyományos pásztorkultúra, illetve az általa kialakított táj fenntartása (!), ezért a Tisza-tavat világörökség címmel illetni, reklámozni szakmai tévedés, bár adminisztratív szempontból igaz. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság a közeljövőben tervezi a terület jelölését a „vegyes” (természeti és kultúr) kategóriába.

1.4.2 A terület élővilága

A Tisza-tó kiemelkedő természeti értékességét az adja, hogy rendkívül változatos felépítésű, ennek megfelelően sokféle élőhelytípus állat- és növényfajai fordulnak elő egyszerre és egymás mellett.

A tározón végigfutó Tisza folyó medre viszonylag jól elkülönül a többi víztértől. A folyó partjai szinte a teljes hosszon megvannak, szárazulatként (erdős, bokros vegetáció), vagy sekély részként (mocsári vegetáció) jól azonosíthatóak. A folyó jellege a duzzasztásból adódóan jelentősen eltér a tározón kívüli szakaszoktól, azoknál jóval lassabb folyású, kevesebb hordalékot szállít, és kiegyenlített vízjárású, partja jelentősen különbözik. A folyóhoz kötődő fő természeti értékek az áramlásokvelő vízi rovarok, így például a tiszavirág és a folyami szitakötők, folyóvízhez kötődő halfajok, madarak, illetve egyes emlősök, így például a folyó felett repkedő rovarokkal táplálkozó tavi denevér, a halakkal táplálkozó vidra.

A kisebb vízfolyások közé sorolhatjuk a természetes eredetű, de jelentősen módosított vízfolyásokat (Kis-Tisza, Eger-patak, Nyárad-ér, stb.), illetve mesterséges vízfolyásokat (öblítő- és egyéb kisebb csatornák). Jellemző rájuk a viszonylag állandó vízszint mellett, állandóan változó erősségű – és esetenként változó irányú – vízáramlás. A bennük közlekedő víz jellege is változik, attól függően, hogy az éppen honnan-hova folyik, szállíthatnak tiszai vizet, a tározótér, avagy valamelyik holtmeder vizét. Természeti értékeik a folyóhoz hasonlóak, de annál szegényesebbek: főleg tágtűrűsű fajok találják meg bennük létfeltételeiket; a lassabb kiszélesedő részekben ugyanakkor állóvizekre jellemző vegetáció alakulhat ki, a hozzá kötődő állatvilággal.

A Tisza-tó kétségkívül legtöbb természeti értéket hordozó élőhelyei a holtmedrek, melyek a tározó területén belül lévő, de már korábban is vizes élőhelyként meglévő vizek (morotvák, holtágak, laposok) származékai. Ezek a medrek egykori partélük magasságától függően lehetnek egyszerűen mélyedések a nyílt tározótérben (pl. Berei-Holt-Tisza), mocsárszónával (pl. Ispán-tava, Gaz-nyilas, Csapói-Holt-Tisza, Borzanat, Óhalászi-Holt-Tisza, Háromág), vagy szárazulattal határolt víztestek (Hordódi-Holt-Tisza), illetve ezek kombinációi. Bár nem természetes, hanem mesterséges eredetűek, élőhelyi jellegük miatt ide sorolandók a kubikgödrök is. Vízük minősége, jellege mélységüktől és a Tiszával vagy a nyílt tározótérrel való összeköttetésüktől (vízforgalom) függ, ennek megfelelően alakul növény- és állatviláguk is. Mint már említettük, ezek az élőhelyek a tározó kiemelkedő természeti értékű részei. Általában gazdag és változatos mocsár- és hínárvegetáció (pl. tündérrózsa-hínár) jellemzi őket, ebből következően rendkívül színes a vízi gerinctelen faunájuk: ritka szitakötők, vízibogarak tenyésznek bennük. A kételtűek számos faja mellett a hullók, így a mocsári teknős és vízisikló is jelen van. A madarakat számtalan faj képviseli, egy részük fészkelőként, más részük csak táplálkozóként látogatja a holtmedreket. Az emlősök közül a legérdekesebb a visszatelepített eurázsiai hód.

A nyílt tározótéren a tározó létrehozása előtt szárazföldi élőhelyek voltak, erdők, legelők, szántóföldek, most azonban a víz mélységtől, a vízjárástól és a széljárás (hullámzás) intenzitásától függően lehetnek mocsári-, illetve hínárnövényzettel borított, vagy nyíltvizes (sekélytó jellegű) területek. A tározó téli leeresztése során ezek a területek jobbára szárazra kerülnek. Természeti értékeik kevésbé számosak, mint az előző élőhelytípusoké, főleg a változatos hínárállományok (tündérfátyollal) és mocsári vegetáció, továbbá a madarak vonják magukra a figyelmet, így például az itt táplálkozó kárókatonák, csérek, sirályok és szerkők, továbbá a keresztül-kasul közlekedő gémekek, kócsagok, melyeknek fészkelőtelepei általában a nagyobb nádasok mélyén vannak. Különösen látványos a kacsák és vadludak tavaszi és őszi vonulása során összeverődött hatalmas, tarka madársokadalom.

Az erdők egy része már a tározó kialakítása előtt is erdő volt (pl. Tiszádi-erdő), más részük azóta nőtt fel. A fás állományok nagy része jelentős mértékben átalakult, és sok esetben erősen degradált, invazív növényekkel (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, stb.) erősen fertőzött, ennek ellenére jelentős természeti értékeket hordoznak: keményfás ligeterdő maradványok, puhafa ligeterdők találhatók itt, a hozzájuk kötődő ízeltlábúakkal, mint például a skarlátbogár. Ezek adnak otthont a fészkelő madarak nagy részének, úgy mint a fekete gólyának, a rétisasnak, a harkályoknak, az énekeseknek, és itt találhatók a lármás vegyes gémtelepek is.

Az emlősöket jó néhány denevérfaj, erdei egerek, cickányok képviseli, de nem ritka a róka, a vaddisznó, az őz, sőt előfordul a vadmacska is.

A gyepek, füves területek a duzzasztás előtt is magas fekvésű füves területek voltak. Ez az élőhelytípus szinte teljesen eltűnt, az invazív növények (főleg gyalogakác) térfoglalása következtében. Visszaállításuk és fenntartásuk fontos természetvédelmi cél lenne, és nem mellékesen ezek lennének sok halfaj ívó- és ivadéknevelő helyei.

1.5 A TÓ JELENLEGI HASZONVÉTELEI

Az alábbiakban a Tisza-tó fő funkcióihoz kapcsolva soroljuk fel a tóval, illetve a vízgazdálkodási létesítményekkel kapcsolatos hasznosítási – haszonvételi – lehetőségeket és azok változását.

1.5.1 Vízbázis, vízkészletek feltárása és hasznosítási lehetőségei

A tározó és a felette levő mederszakasz – mint fentebb ismertettük - mintegy 250 millió m³ vízkészlet visszatartásával járul hozzá a Tisza-völgyi Vízgazdálkodási Rendszerhez. A duzzasztott vízszint teszi lehetővé a Tisza vizének bevezetését a Jászsági- és a Nagykunsági-főcsatornába. A Nagykunsági-főcsatornán keresztül történik vízátervezetés a Körösök völgyébe, ahol e nélkül ma már súlyosan negatív lenne a vízmérleg.

A Tisza-Körös-völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) Európa egyik legnagyobb összefüggő vízgazdálkodási rendszere, amely a Tiszából történő vízátervezetésekkel pótolja a vízhiányos térségek vízkészletét. Az utóbbi időben újra felvetődött az időszerűsége a Zagyva-Tarna vízrendszerbe történő átvezetésnek, illetve ezen keresztül a Duna-Tisza közti Homokhátság vízpótlásához való hozzájárulásnak.

A nagytérségi vízkészlet-gazdálkodási funkció fontosságát mutatja az is, hogy a Tisza határainkon túli vízgyűjtőjén ma már a folyón augusztusban lefolyó víztömeg ötszörösének megfelelő tározótérfogat van. Mindezzel a Tisza-tó a Tiszavölgyi Vízgazdálkodási Rendszer egyik kulcslétesítménye, alapvető jelentőségű a magyarországi Tisza-Körös völgy vízkészlet-gazdálkodásában.

1.5.2 Vízszolgáltatás

A rendszer egyik fő célja a száraz, csapadékhiányos területen a mezőgazdasági vízhasznosítás. Az időközben e téren bekövetkezett változások ellenére az öntözésre berendezett területek közel 100 ezer ha-ra nőttek, nőtt az ellátási biztonság, a mezőgazdasági célú vízkiszolgáltatás a tározóból 150-300 millió m³/év. A duzzasztás révén gravitációs

vízszétosztó rendszer lett kialakítható, ami az öntözővíz-szolgáltatás költségeit számottevően csökkentette. Mezőgazdasági érdekeltségűek még a vízrendezési művek (csatornák, szivattyútelepek) amelyek mellett, hogy szabályozzák a tározóból kiszivárgó víz szintjét, egyúttal összegyűjtik a mögöttes terület belvizeit, ezzel infrastruktúráját képezik a korszerű üzemi vízrendezésnek és meliorációnak.

Az ipar területén lehetővé vált a tiszaujvárosi vízigényes ipar (közte a hőerőmű) további telepítése és fejlesztése. Nőtt a felhasználható vízmennyiség és a vízszolgáltatás biztonsága, csökkent a fajlagos hőterhelés, csökkent a nagy ipari vízkivételek - elsősorban a Tiszaujvárosi ipar - emelési magassága. Szolnok város vízellátása javult, a jobb vízminőség révén, az alacsony vízszintek idején.

1.5.3 Árvízvédelem

A tározó töltései és a mellettük húzódó szivárgó rendszer mintegy 3.000 km²-en garantálnak magas szintű árvízvédelmi biztonságot. A tározó és a főcsatornák melletti szivárgó rendszer üzembe helyezése révén, a hatásterületen a belvízlevezető közcélú csatornák hossza 2.136 km-el nőtt.

1.5.4 Természetvédelem

A Tisza-tó sajátos haszonvétele – haszna – a természetvédelem. Ezt azért kell kiemelni, mert a Tisza-tó mesterséges létesítmény, döntően gazdasági jellegű feladatokra lett létrehozva. Az idők folyamán azonban olyan értékes élőrendszer alakult ki itt, ami feltétlen védelemre érdemes.

1.5.5 Üdülés, idegenforgalom, vízi sportok

A Tisza-tó hatalmas vízfelületével, nádasával, vadvíz-országával, partjaival, és a part menti települések rurális jellegével igen változatos kikapcsolódási célpontokat kínál, ilyenek:

- Vízi-, kerékpáros-, lovas-, gyalogos túrázás
- Ökoturizmus
- Szabadvízi fürdőzés
- Vízi sportok (jet-ski, evezés, motorcsónakázás, sárkányhajó)

Ezekre a lehetőségekre épülnek rá a kikötők, szálláshelyek, éttermek és számos egyéb idegenforgalmi szolgáltatás.

1.5.6 Halászat, horgászat

A Tisza-tó "horgász víz". A Tisza-tavi horgászat külön kiemelendő idegenforgalmi vonzást jelent. A területre rendszeresen több ezer horgászjegyet váltanak ki, az itt töltött "horgásznapi" száma több százezer. Igényük egyre növekvő, esetenként meghatározó (pl. téli vízszint esetén) az üzemeléssel kapcsolatban pl. vízszint, vízmélység, vízminőség, feliszapolódás nagysága, vízi növényzet terjedése terén, az igény folyamatos, de fokozott az ívási és áttelelési időszakban.

1.5.7 A téli Tisza-tó

A Tisza-tó télen is olyan tájképi és hangulati élmény, ami egyre népszerűbb – különösen, ha be van fagyva. A téli jeges sportok, korcsolyázás, fakutyázás, jégvitorlás terjedőben vannak. A jégről való horgászat ugyancsak gyakori. A befagyott tó ugyanakkor igen veszélyes is lehet, ezért különös figyelemmel kell lenni azokra a szabályokra, amelyeket a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól szóló 46/2001. (XII. 27.) BM rendelet tartalmaz.

1.5.8 Vadászat

A tározónak a természetvédelmi oltalom alá nem eső része kiváló vízi-vad terület (nem értve ide a védett területeket), ahol növekszik a vadászturizmus. Ennek sajátos, egyre bővülő válfaja a „vérmentes” foto – vadászat.

1.5.9 Energiatermelés

A Tisza-tó megújuló vízenergiája lehetőséget biztosít villamos energia termelésére is. Ezt használja ki a vízerőmű, melynek beépített villamos teljesítőképessége 28 MW, éves termelése a vízjárási viszonyoktól függően 39 – 122 millió kWh.

A vízerőműnek érdeke a minél magasabban tartott vízszint, annak rugalmas változtatási lehetősége, valamint az optimálisan hasznosítható vízmennyiség rendelkezésre állása.

1.5.10 Hajózás

A Tisza magyarországi hossza 585 km. Hajózhatóságát meghatározza a nyári alacsony vízállás és a téli fagy. A tiszai hajózási időszak 265-295 nap között változik. Az ENSZ EGB 1992-ben elfogadott európai víziút fejlesztési koncepciója szerint a Tisza “regionális jelentőségű” víziút. Szegedig lehetőség van a nemzetközi hajóút kategória teljesítésére is. Ehhez nemzetközi jogi lépések is szükségesek, tekintve, hogy a Tisza torkolata szerb területre esik (Szerbia nem EU tag).

Jelenleg a Tisza - Kisköre: lépcsőzött szakasz, IV. kategóriájú, alatta a Kisköre – Szolnok közötti szakasz, valamint Szolnok – Tiszaug közötti szakasz: közel természetes jellegű

vízjárású EU – EGB II. kategóriájú hajóút szakaszok, melyen kisvizes időszakokban a sekély gázlók és mederszűkületek miatt merülés korlátozások vannak érvényben, illetve szélsőséges esetekben a nagy hajózás teljesen bizonytalanná válik. Itt a kényszerszünet 90 napra tehető. A szakaszon jelenleg 23 gázlót, illetve hajóút szűkületet tartanak nyilván. A gázlós szakaszok közül három csúcsgázló is van, melynek vízmélysége a szolnoki vízmércén mért –200 cm-es vízállás esetén nem éri el a 15 dm-t. Ez jelentősen akadályozza a Tisza folyó teljes magyarországi szakaszának hajózhatóságát, valamint hátrányosan érinti a jó lehetőségeket kínáló duzzasztott szakaszok vízi szállítási feladatainak végrehajtását.

1.5.11 Önkormányzatok

A különböző területek és hasznosítási lehetőségek bérbeadásával, valamint a helyi adóbevételekkel (üdülőhelyi adó, üdülő ingatlanok adója, az idegenforgalomban foglalkoztatottak révén a munkahelyek stb.) a Tisza-tó kiemelkedően fontos hasznosítói. Az önkormányzatok ellentmondásos helyzetben is vannak az idegenforgalomból származó egyenetlen terhelés miatt. (Az út-, víz-, csatorna-, szennyvíztisztítás-, kereskedelmi-, egészségügyi-, rendészeti- stb. ellátásnak ki kell elégítenie a nyári csúcsidőben rövid időre jelentkező nagy igényt, a szezonon kívül viszont kihasználatlan kapacitást jelentenek.) Ezért azok a fejlesztések, amelyek az idegenforgalmi szezon hosszát növelik, esetleg a téli turizmus feltételrendszerét bővítik, számottevően járulhatnak hozzá ennek az ellentmondásnak az enyhítéséhez.

2. A TISZA-TÓ MŰKÖDTETÉSE

2.1 A TISZA-TÓRA ÉS HASZNÁLATÁRA VONATKOZÓ JOGSZABÁLYI (HATÓSÁGI) ELŐÍRÁSOK

2.1.1 Vízügyi

2.1.1.1 Általános kérdések, engedélyezés

A vizek hasznosításával, hasznosítási lehetőségeinek megőrzésével és kártételeinek elhárításával összefüggő alapvető jogokat és kötelezettségeket, következésképpen a Tiszatavat illetően is a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény tartalmazza. Vonatkozik mindarra a létesítményre és tevékenységre, ami a vizek lefolyási és áramlási viszonyait, mennyiségét, minőségét, medrét, partját vagy a felszín alatti vizek víztartó képződményeit befolyásolja vagy megváltoztathatja, illetve a vizek hasznosítására, hasznosíthatóságának megőrzésére és a vízkészletekkel való gazdálkodásra. A Tisza-tó összefüggő vízgazdálkodási létesítményrendszer, így létét és működtetését illetően a vízgazdálkodásról szóló törvény és a hatáskörébe tartozó jogszabályok alapvetőek.

A vízügyi hatóság hozzájárulását kell kérni, ha a létesítmény, vagy a beavatkozás: a vizek medrét és partját, egyéb víztartó képződményeit, a vizek lefolyási, áramlási viszonyait, a jogszabályban meghatározott parti sávot, illetőleg a hullámteret, a fakadó és szivárgó vizes területeket, továbbá a vízkivételi művek által már igénybe vett, vagy arra kijelölt vízbázisok védőterületét, a védősávot, valamint a vízi létesítményeket, vízi munkákat és vízhasználatokat - a vizek hasznosítása vagy kártételeik elhárítása szempontjából - érintik. A vízügyi hatósági hozzájárulást (fajtái: elvi engedély, létesítési engedély, üzemeltetési engedély, szakhatósági hozzájárulás) I. fokon a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség („KTVF”) adja, II. fokon az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség („OKTVF”) jár el.

A vízjogi engedély köteles létesítmények engedélyeztetése során a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996.(V.22.) Kormányrendelet, valamint a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről szóló 18/1996. (VI.13.) KHVM rendelet szerint kell eljárni. A létesítmények, vagy beavatkozások tartalmát illetően a fő előírásokat a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó, általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet tartalmazza. A hatósági hozzájárulás feltétele a kezelői hozzájárulás,

amit az érintett terület, vagy létesítmény kezelőjétől (tulajdonosától) kell kérni. Amennyiben az érintett terület (vagy létesítmény) állami tulajdonú, és vízügyi kezelésű, úgy kezelői hozzájárulást a területileg illetékes környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságtól („KÖVIZIG”) kell kérni. Sem a hatósági hozzájárulás, sem pedig a kezelői hozzájárulás nem mentesít a további szükséges engedélyek megszerzésének kötelezettsége alól.

Vízgazdálkodási létesítményeket megváltoztatni vagy azok üzemállapotában - engedély nélkül - bármilyen beavatkozást tenni tilos!

Vízszintingadozásból, hullámverésből, szivárgó vízből származó vagy bármely víz, illetve jég által okozott kárért a kezelő KÖVIZIG felelősséget nem vállal. A létesítmények, használatok üzemelése során bekövetkező balesetekért elszenvedett vagy okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli.

Az új parti fejlesztéseknél, átépítéseknél, rekonstrukcióknál (partvédőmű, partfal, partrendezés, stb) a rendszeres vízszintingadozások miatt a Kisköre-felső vízmércén mért minimális 770 cm (89,70 mAf – 89,02 mBf) szintre kell azokat kiépíteni. A létesítés során figyelembe kell venni a folyó felszínesését, amely Tiszafüred térségében további, +20 cm emelkedést jelent.

A kikötői mólók, partfalak esetében figyelembe kell venni az ide vonatkozó jogszabályban előírtakat. Csónakkikötők esetében javasolt a +50 cm.

A vízminőség-védelmi és környezetvédelmi előírások betartására külön figyelmet kell fordítani. A keletkező hulladékot, kommunális jellegű hulladékot, szemetet a használó köteles zárt tartókban összegyűjteni és a tározótérből gyűjtőhelyre (hulladéklerakóba) elszállítani, illetve az elszállításról gondoskodni. A tározótérben olyan tevékenység, melynek során veszélyes hulladék keletkezhet, mint például csónakmotor karbantartás, hajótest festése stb. nem végezhető, kivéve a külön engedélyezett, az eseti környezetvédelmi előírások betartásával végzett munkálatok (üzemi feladatok, építési-kivitelezés stb.). A használatok során keletkező szennyvíz csak zárt, szigetelt tárolókban gyűjthető. Az összegyűjtött szennyvíz kizárólag hatóságilag engedélyezett leürítő helyre szállítható el.

A *Tisza-tó területén* végzendő és engedéllyel rendelkező bármilyen jellegű beavatkozás, illetve kivitelezés megkezdését a területileg illetékes Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósághoz, illetve annak területi szervéhez (az objektum vízügyi kezelőjéhez) legalább nyolc nappal előbb, írásban be kell jelenteni, illetve az előírt szakfelügyeletet kell megrendelni.

Amennyiben a vízügyi kezelő ellenőrzése során az engedélytől eltérő beavatkozást, vagy használatot állapít meg, úgy a hatósághoz - az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelethez fordul, a felügyelet pedig a jogszabályoknak megfelelően szankcionálja a jogellenes tevékenységet.

Vízügyi biztonsági- és védőterületek

A biztonsági- és védősávok nem képezhetik bérleti, használati szerződés tárgyát.

Az árvízvédelmi töltésen és annak 10-10 méteres védősávjában létesítményt elhelyezni nem szabad. (Egyes szakaszokon az előtér szélességére való tekintettel a vízoldali védősáv egyedi elbírálás alapján 6 m-ig csökkenthető.) Ez a terület bérlet tárgyát semmilyen körülmények közt nem képezheti. (Mind mentett, mind tározótéri területekkel rendelkező bérlet esetén az átjárás lehetőségét a kezelő kell, hogy biztosítsa.).

Amennyiben az élet és vagyonvédelem ezt nem teszi lehetővé (kikötők, szabadvízi strandok esetében), úgy az engedélyes köteles gondoskodni a vízkezelő, a hatóság és egyéb közfeladatot ellátó szervek korlátozás nélküli, valamint azon használók, akik valamely fejlesztés révén jogosultakká válnak a terület használatra felügyelt használati jogának biztosítását. Ennek a feltételnek a nem teljesülése esetén ezen állapot megszüntetendő és az eredeti állapotokat kell visszaállítani!

Az előző pontban említett területen fát ültetni, növényzetet telepíteni nem lehet, kivéve a gyeptakaró felújítását.

A szivárgó csatorna 6-6 méteres karbantartási sávjának megközelíthetőségét és az ottani közlekedés és munkavégzés feltételeit biztosítani kell.

A tározó tiszaderzsi szűkületének folytatásába eső 600 m széles lefolyási szelvénybe semmilyen lefolyást akadályozó létesítmény, feltöltés nem kerülhet. (Ennek alapján az Abádszalóki-öböl szigeteinek folyó felőli mintegy 150-200 méteres sávjának használata korlátozott.)

A 33. sz. fkl. úton lévő hidak átfolyási szelvényét csökkenteni tilos. A tiszafüredi híd bal parti hullámtéri nyílásának folytatásába eső folyóparti 80-100 m széles sávban, mintegy 600 méter hosszan semmilyen lefolyást akadályozó létesítmény, feltöltés nem kerülhet.

A folyó partján 10 méter széles fenntartási sáv biztosítása szükséges, ennek a sávnak a közterület jellegét meg kell őrizni.

A tározó műtárgyai és tartozékai üzemeltetési és életvédelmi okokból biztonsági sávval rendelkeznek, ott semmilyen létesítmény, használat (pld. horgászat) nem engedélyezett.

A műtárgyak védősávja általában 50-50 méter mindkét (felvízi, alvízi) oldalon, ide tartoznak az öblítő csatornák műtárgyai. Kivétel a nagyműtárgyak egyedi védőtávolsága.

A szivornyák szívócsöve és a szivattyútelepek nyomócsövei előtt a tározói oldalon 50 méter (csövektől lefelé és felfelé 25-25 méter), a mentett oldalon - a csatlakozó csatornában szintén 50 méter a biztonsági sáv.

A tisaörvényi szivattyútelep szívócsövei miatt a telep előtti 100 méteres (szívócsövektől lefelé és felfelé mintegy 50 méter) partszakasz a biztonsági sáv.

A Kiskörei Vízlépcső biztonsági sávja 300-300 m mindkét (felvízi, alvízi) oldalon, a Nagykunsági-főcsatorna, valamint a Jászsági-főcsatorna beeresztő zsilip biztonsági sávja felvízi oldalon 150 m, alvízi oldalon 50 m.

Az ún. hidrometeorológiai állomások (Tiszaörvény, Abádszalók, Kisköre, Sarud) és azok védősávja (45 fokos kúpba semmilyen létesítmény nem lóghat be) szintén biztosítandó.

A létesítmények kiépítési szintje a hullámtérre vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint történik. A védművek, kikötők mólóinak és feltöltések szintje, valamint egyéb művek kiépítési szintje minimum 89,70 mAf., illetve 89,02 mBf. Az így kiépített létesítmények tervezésénél figyelembe kell venni, hogy azok árvízkor elöntésre kerülnek.

2.1.2 Természetvédelmi előírások

2.2.2.1 Általános előírások

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény hatálya alá tartozik a tájvédelem, a vadon élő élővilág általános védelme, természeti területek (különösen az erdő, gyep, nádas) védelme, az élőhelyek általános védelme, valamint a földtani természeti értékek általános védelme. A törvény szabályozza a védett területek kijelölését és kezelését. A törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi láp, szikes tó, kunhalom, földvár.

A Tisza-tó természeti értékeinek védelme szempontjából különös jelentőségű az ún. „Ramsari Egyezmény”, amit a magyar jogrendbe az 1993. évi XLII. törvény emelt be. Az egyezmény és a kapcsolódó hazai jogi szabályzás alapján készült el a Nemzetközi Jelentőségű Vadvizek Jegyzéke. Magyarországon jelenleg a 8004/2003. KvVM tájékoztató szerint 23 terület tartozik ide. A Tisza-tó a Hortobágy Ramsari Terület részeként szerepel a listán.

A Tisza-tó egyben európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület (NATURA 2000 terület). Ezen területek kijelöléséről, a rájuk vonatkozó szabályokról a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet rendelkezik. A Natura 2000 területek helyrajzi számait és térképen ábrázolt kiterjedését a 14/2010. KvVM rendelet tartalmazza. A két hivatkozott jogszabály alapján a Tisza-tó a Hortobágy Különleges Madárvédelmi Terület (HUHN10002) és a Tisza-tó Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN20003) része. Fontos megjegyezni, hogy a természetmegőrzési terület területi kiterjedése nagyobb, mint maga a tó, magában foglalja az Ároktő–Tiszacsegei hullámteret is.

A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről, a 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet értelmében az I. fokú természetvédelmi hatósági jogkört a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség („KÖTEVIFE”) gyakorolja, másodfokon pedig az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség („OKTVF”) jár el.

A törvény tételesen rendelkezik, hogy:

- A természetes és természet közeli állapotú vizes élőhelyen, a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges vízmennyiséget (ökológiai vízmennyiség) mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet.
- Természeti területen - a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével - tilos a természetes és természet közeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése.
- Tilos a természetes és természet közeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 1000 méteren belül - a vízkárelhárításhoz szükséges vegyi anyagok kivételével -, a külön jogszabályban meghatározott, a vizekre és a vízben élő szervezetre veszélyes vegyi anyagok kijuttatása, elhelyezése.

Tilos a nem őshonos halfajok természetes vagy természet közeli vizekbe telepítése, továbbá halgazdasági célú halastavakból az ilyen halfajok más élővizekbe, így a Tisza-tóba való juttatása.

A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.

A vízfolyások és tavak természetes és természet közeli állapotú partjait - a vizes élőhelyek védelme érdekében - lehetőleg meg kell őrizni. A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.

A Tisza-tó vízgazdálkodási célú beavatkozásai és a vízrendezés során a természetes és természet közeli állapotú vízfelületeket, nádasokat és más vizes élőhelyeket, valamint a tómenti mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen termőhelyi adottságú területek természetes növényállományát lehetőleg meg kell őrizni. A Tisza-tó mesterséges vízi létesítmény, így annak figyelembevételével alkalmazhatóak a természetvédelmi törvény előírásai:

- A természetes és természetközeli állapotú vizes élőhely, a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges ökológiai vízkészletet mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet, de ez nem képezheti a vízigények kielégítéséből származó tározói szintcsökkentés korlátját.
- A védett területre vonatkozó korlátozások, tilalmak bevezetéséről a természetvédelmi hatóság köteles gondoskodni a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogi szabályzás alapján.
- A védett természeti területen a természetvédelmi kezelési módokat, korlátozásokat és tilalmakat, továbbá az egyéb kötelezettségeket az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű természetvédelmi kezelési tervben kell megállapítani és a védetté nyilvánító jogszabály részét képező természetvédelmi kezelési tervben kihirdetni. A kezelési tervet 10 évenként felül kell vizsgálni.
- A kezelési terv meghatározhatja a védett természeti területen folytatandó tevékenységnek azokat a feltételeit, amelyek teljesítése a természet védelméről szóló, az 1996. évi LIII. törvény 38.§ (1) bekezdésében meghatározott engedély beszerzése alól mentesít.
- A tározó országos jelentőségű védett természeti területeit (a Hortobágyi Nemzeti Park védettségének fenntartásáról szóló 131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet), valamint a Natura 2000 területeket illetően (az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet) a tevékenységtől függően természetvédelmi engedélyt, illetve természetvédelmi

szakhatósági hozzájárulást kell beszerezni. Ezt a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség adja ki.

- A tulajdonos, vagyonkezelő, használó köteles túrni a természetvédelmi hatóságnak és a természetvédelmi kezelőnek a védett természeti érték és terület oltalma, tudományos megismerése, bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.
- A tulajdonos, vagyonkezelő, használó köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természeti érték oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időlegesen használja, arra használati jogot szerezzen, vagy tulajdonjogát egyébként korlátozza. Az előző két bekezdésben meghatározott tevékenységekkel okozott tényleges kárt meg kell téríteni. A természetvédelmi célból elrendelt korlátozások kártalanítását a 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szabályozza.
- A védett növény- és állatfajokat, illetve élőhelyeiket érintő tevékenységek a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhetők. Védett fajok egyedeinek elpusztítása csak különösen indokolt esetben engedélyezhető, ilyen eset például sulyom állományok szükséges, kismértékű gyérítése.

A Tisza-tóra vonatkozó konkrét előírások:

A Tisza-tó területén a természetvédelmi hatóság a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (KÖTI-KTVF).

A KÖTI-KTVF szakhatósági hozzájárulása szükséges:

- az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó fa, facsoport, fasor, fás legelőn lévő fa kivágáshoz, telepítéséhez;
- nád és más vízi növényzet égetéséhez, irtásához;
- növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb anyagok felhasználásához;
- közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez, technikai jellegű sporttevékenység folytatásához;
- vízi munkához, vízi létesítmény létesítéséhez és vízhasználathoz.

Védett természeti területre közvetlen kihatással lévő, vagy azt közvetlenül érintő más hatósági eljárás során a természetvédelmi hatóság (KÖTI-KTVF) szakhatóságként működik közre:

- az erdészeti, vadászati, halászati hatósági eljárásokban;
- országos jelentőségű védett természeti és Natura 2000 területen a gáz - vezetékjogi eljárásokban;

- földrészlet megosztásánál, alakjának, terjedelmének megváltoztatásánál;
- telekalakítási, építési, létesítési és használatbavételi eljárásokban;
- nyomvonalas létesítmény és földmű építésénél;
- ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése során;
- termőföld más célú hasznosításánál;
- a vízi közlekedési eljárásokban;
- a tájvédelemre valamint az egyedi tájértékekkel kapcsolatos eljárásokban;
- vizes élőhelyek, különösen folyóvizek, tavak partvonalának, valamint a vizeket kísérő természetes életközösségek (növénytársulatok) állapotának megváltoztatásánál;
- vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren belül, tavak partjától számított 100 méteren belül meglévő épületek, építmények, létesítmények átépítésénél, átalakításánál, vízi létesítmények, kikötők, illetve a halászati célú hasznosítást szolgáló létesítmények létesítésénél.

A Tisza-tó természetvédelmi övezeti beosztása, és az ehhez kapcsolódó kezelési irányelvek:

- Valki-medence – az elsődleges szabályzónak a természetvédelmi érdeket tekintjük, minden mást ennek figyelembevételével kell szabályozni. A természeti értékeknek a legmagasabb szintű védelmet, a lehető legnagyobb zavartalanságot kívánjuk biztosítani.
- Poroszlói-medence – egyforma súlyt kell kapnia a természetvédelmi és az ökoturizmus, a horgászat és a "szelíd" vízi sport érdekeknek.
- Füredi-medence – elsődleges szabályzó a rekreációs és idegenforgalmi érdek, de a természetvédelmi érdekek maximális figyelembe vételével.
- Sarudi-medence – elsődleges szabályzó a rekreációs és idegenforgalmi érdek, de a természetvédelmi érdekek maximális figyelembe vételével.
- Abádszalóki-medence – az ökológiai-természetvédelmi megfontolásokat teljes egészében alárendeljük az idegenforgalmi és rekreációs jellegű tevékenységek érdekeinek.

A védett tározótérnek a fenti tilalmakkal nem érintett részén tilos:

- a sátorozás, kempingezés, tűzgyújtás és növényzetirtás;
- a védett állatok szaporodási helyét, illetve a madártelepeket 200 méternél jobban megközelíteni, valamint a védett hínárnövényekből (tündérfátyol, tündérrózsa) álló hínármezőket károsítani, azon keresztül vízi járművel közlekedni;
- engedély nélkül horgászstéget elhelyezni.

Fenti irányelveken kívül a védett és Natura 2000 területre vonatkozó jogszabályokban leírtak is kötelezően betartandók, illetve érvényesítendők!

Természetvédelmi eredetű vízi közlekedést érintő korlátozásokat a „2.1.5 Vízi közlekedési és egyéb vízfelület-használata” c. fejezet 35. pontja tartalmazza.

2.1.3 Környezetvédelmi előírások és szabályozások

A környezetvédelem célja az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása; ezzel elősegíti a környezet igénybevételének terhelésének és szennyezésének csökkentését, károsodásának megelőzését, a károsodott környezet javítását, helyreállítását, a természeti erőforrások megőrzését.

2.1.3.1 Általános követelmények

Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei, valamint más intézmények kötelesek együttműködni a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

A föld felszínén vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A levegőt védeni kell minden olyan mesterséges hatástól, amely azt, vagy közvetítésével más környezeti elemet sugárzó, folyékony, légnemű, szilárd anyaggal minőségét veszélyeztető, vagy egészséget károsító módon terheli.

Zajt keltő eszközöket csak úgy lehet használni, hogy az más tevékenységét ne zavarja.

Mindenkinek joga és állampolgári kötelessége, hogy környezetveszélyeztetés, környezetkárosítás vagy környezetszennyezés esetén a környezethasználó és a hatóságok figyelmét erre felhívja.

2.1.3.2 Önkormányzati feladat és hatáskörbe tartozó környezetvédelmi engedélyezési eljárások

Önkormányzat a környezetvédelmi feladatok megoldására (kiemelten a Tisza-tóra) önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz, az alábbi feladatkörökben:

- környezetvédelmi védőzónára vonatkozó előírások,
- a települési környezet tisztasága,

- kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás, hulladék, szemét kezelés,
- lakossági és közszolgáltatási (vendéglátás, település-üzemeltetés, kiskereskedelem) eredetű zaj-, rezgés- és légszennyezés elleni védelem.

A helyi önkormányzat hatáskörébe nem tartozó ügyekben, az illetékes hatóság, a környezetvédelmi hatóság.

2.1.4 Helyi önkormányzati előírások és szabályozások

Szükséges, hogy a helyi önkormányzatok a saját településükre vonatkozó rendeleteiket összhangba hozzák a jelen szabályozással.

A Tisza-tó környezeti értékeinek és vízminőségének megóvása érdekében különösen a tározó, illetve szivárgó csatornától számított 1 km-es sávot védőzónának kell kijelölni, ahol nem létesíthető döngkút, hulladéklerakó, kommunális szennyvízleürítő, levegőtisztaság védelme érdekében légszennyező üzem. A tarló és az avarégetés tilos.

A tározóban a nád, a sás, az ág és a tüzelőanyag gyűjtést a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetve célszerű szabályozni és a Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságokkal kell engedélyeztetni.

2.1.5 Vízi közlekedési és egyéb vízfelület-használati – parti közlekedés

Vízi közlekedési ügyekben I. fokú hatóság (szakhatóság): a Tisza-tó 33-as főközlekedési úttól délre eső területein a Nemzeti Közlekedési Hatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság szegedi iroda, míg az északra eső területen a Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság miskolci iroda (továbbiakban: hajózási hatóságok) járnak el. Hatáskörébe tartozik a vízi közlekedést érintő ügyek (a hajóút kivételével), a vízi utak medrétől és a kikötők, átkelések, parti és vízterületétől 50 m-nél kisebb távolságban épülő tűz- és 100 m-nél kisebb távolságban épülő robbanásveszélyes anyagok gyártását, tárolását, forgalmazását szolgáló, valamint az 50 m-nél kisebb távolságban épülő hajózási parti jelzések láthatóságát befolyásoló, a jelentős fénykibocsátású, a hajók part mellé kikötését és a partra történő kijárást korlátozó építmények építésügyi hatósági (kivéve bontás) engedélyezése.

Természetvédelmi eredetű vízi közlekedést érintő korlátozások a Tisza-tavon

Természetvédelmi eredetű vízi közlekedést érintő korlátozásokat a 30/2003. (III. 18.) Korm. Rendelet, a vízi közlekedés egyes belvízi utakon környezetvédelmi okokból való

korlátozásáról és a korlátozás alá eső területeken kiadható üzemeltetési engedélyről szóló jogszabály 3. §-a tartalmazza.

- (1) A védett területrészek közül egész évben tilos a tartózkodás a:
 - a) Kerek-tó
 - b) Hordódi-Holt-Tisza
 - c) és a Háromágú nevű víztereken.
- (2) A Tisza-tónak a Nyárad-ér, az Eger-patak, az 57, 58, 59-es alappontok, a 33-as főút, a Tisza fő medre és a IX. öblítő csatorna által lehatárolt területegységén február 1-től június 15-ig tilos a tartózkodás.
- (3) Maximum 4 kW teljesítményű belsőégésű motorral lehet közlekedni a Poroszlói-medencében a Tisza jobb partja, az V-ös öblítőcsatorna jobb partja - Kozma-fok - Balázs-fok menti egyenes vonal, valamint a Kis-Tisza bal partja által határolt területen.

A korlátozással érintett területen belül a közlekedés a kijelölt útvonalakon javasolt. Tilos a védett és egyéb zárt növénytakasulásokon való áthajtás. A vízterületek változatossága tekintetében, az élet és vagyonvédelmi biztonság érdekében a közlekedés során fokozott körültekintés szükséges, a 10 km/h maximum sebességkorlátozás betartása mellett. A terület kiterjedése, tagoltsága miatt a várható időjárási körülményeket figyelembe véve, a közlekedés és vízen tartózkodás során fontos a pontos tájékozódás.

- (4) A (3) bekezdésben foglalt korlátozáson túl tilos a belső égésű motor használata az:
 - a) Óhalászi-holtág
 - b) Porong tava
 - c) Ispán tava
 - d) Hód
 - e) Gaznyilas
 - f) Partos-fenek elnevezésű területeken.
- (5) A (3) bekezdésben meghatározott korlátozások nem terjednek ki:
 - a) a Tisza fő medrére,
 - b) a Tiszavalki kikötőből a IX. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra,

c) a Füredi-Holt-Tiszától a X. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra

d) és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kijelölt túraútvonalakra.

(6) A (5) bekezdés d) pontjában megjelölt túraútvonalakon belső égésű motorral hajtott kishajó és csónak csak a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kiadott ökotúra-vezetői jogosítvány birtokában kaphat – legfeljebb 15 kW teljesítményig – üzemeltetési engedélyt. Az ökotúra-vezetői jogosítvány a hajózási hatóság által kiadott üzemeltetési engedéllyel együtt jogosít a megjelölt túraútvonalakon való közlekedésre.

(7) A Tisza-tavat érintő a közlekedési miniszter által EGB-EU IV-es kategóriájú hajóúttal, valamint a kikötők és veszteglő helyek létesítésével, fennmaradásával kapcsolatos hatósági feladatok a Központi Nemzeti Közlekedési Hatóság közvetlen hatáskörébe tartoznak.

Az árvízvédelmi fővédvonalakon kialakított burkolatok üzemi utaknak minősülnek, melynek közlekedési rendjét az út kezelője határozza meg saját hatáskörben. A kettős funkciójú utak, melyek nyílt kerékpárútnak és üzemi útnak is minősülnek forgalmi rendjének meghatározása elsődlegesen a területileg illetékes Nemzeti Közlekedési Hatóság üzemelési engedélyében rögzítettek alapján a kezelővel történő egyetértésben kerülnek szabályozásra. Az árvízvédelmi fővédvonalon létesített utak települések közötti közlekedésre, gépjárművel nem vehetők igénybe.

A Tisza-tó jegén tartózkodni csak akkor szabad, ha a jég kellő szilárdságú, nem olvad, illetve nem mozog. Tilos:

- éjszaka és korlátozott látási viszonyok között;
- járművel, a biztonságos munkavégzés kivételével;
- kikötők és veszteglőhelyek területén;
- folyóvizeken.

Aki jégen jégkitermelést folytat, vagy a halak oxigén ellátását biztosító, 1 négyzetméternél nagyobb léket vág, köteles a jégmentessé vált területet 1 méteres magasságban elhelyezett, legalább 10-10 centiméter széles, piros-fehér csíkozású korláttal ellátni.

Aki a jégen 1 négyzetméternél kisebb léket vág, köteles a jégmentessé vált területet legalább 50 méterről jól felismerhető módon megjelölni, amelyhez a vízparton található természetes anyagokat (pl. nád, sáskéve, száraz ágak) is fel lehet használni.

2.1.6 Népegészségügy

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) állami költségvetésből működtetett központi hivatal, amely irányító, koordináló és felügyeleti feladatokat lát el a közegészségügyi (különösen a környezet- és település-, élelmezés- és táplálkozás-, gyermek- és ifjúság-, sugár-egészségügyi, kémiai biztonsági), a járványügyi, az egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési és egészség megőrzési), az egészségügyi és igazgatási tevékenységek felett, továbbá felügyeli az egészségügyi ellátást.

Feladatait az alábbi jogszabályokban megfogalmazottak szerint végzi:

1991. évi XI. törvény az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről.

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.

Eljáró, vagy közreműködő hatóságként jár el:

- a szabadvízi strandok,
- a kikötők, hajóállomások,
- a kempingek, sátorozó helyek, szálláshelyek,
- a közlekedési létesítmények

engedélyezési eljárásaiban.

2.1.7 Területhasználat, építésügy

A szakmai szempontokat (is) alapvetően meghatározó területi (területrendezési, térszerkezeti stb.) szabályozás kijelöli a Tisza-tó helyét, területi szerepét, és illeszkedését a területi szempontokhoz. Ezek alapjai:

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) - A Tisza-tó az OTrT részét képező Ország Szerkezeti Tervben vízfelületként van nyilvántartva; övezeti besorolás szempontjából:
 - vízgazdálkodási térség,
 - az országos ökológiai hálózat része,
 - a tározó menti terület számottevő része országos jelentőségű tájképvédelmi terület
 - felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtőterülete.
- 97/2005 OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról (OTK) IV. 4. - Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek („országosan kiemelt térség”) közé sorolja a Tisza mentét, értelemszerűen beleértve a Tisza-tavat is. Ehhez tartozóan:

A Tisza térség (a Tisza-mente, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése, valamint a Tisza-tó üdülőkörzet által érintett terület) fenntartható felzárkóztatása: integrált fejlesztéséhez a Tisza által meghatározott táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése. Az alábbi célok elérése szükséges:

- a Tisza-menti térség védett természeti és kulturális örökségének megőrzése és hasznosítása;
- a Tisza-menti térség vízgazdálkodási rendszerének (természetes tározóknak, hullámtereknek) kiépítése és ennek következményeként a megfelelő tájhasználatához kapcsolódó erdészeti-, mezőgazdasági tevékenység kialakítása;
- a helyi termelői, szolgáltatói együttműködések ösztönzése, jelentős kulturális, táji értékekkel rendelkező területeken a turizmus, kiemelten az ökoturizmus fejlesztése;
- a helyi szereplők összefogásának, a partnerségek támogatása; a foglalkoztatás bővítése, a nem foglalkoztatottak munkaerő-piaci integrációjának támogatása foglalkoztathatóságuk javításával;
- a Tisza-menti térség külső elérhetőségének javítása;
- az árvíz, belvíz és az aszály környezetkárosító hatásainak integrált kivédése, megelőzése, artéri tájrehabilitáció;
- a Tisza turisztikai, valamint személy- és teherhajózási lehetőségeinek – környezeti szempontok integráló – megteremtése a kapcsolódó infrastruktúra háttérével együtt (kikötő fejlesztés, hajóépítés felélesztése).

A területi célok érvényesítését szolgáló intézmény- és eszközrendszer kiemelkedően fontos elemei a „területfejlesztési tanácsok”. A Tisza-tó térségében működő Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács feladata egyebek mellett:

- a) Térségi viszonylatban javaslatot tesz fejlesztési koncepcióra és programra.
- b) A Tisza-tó és térsége gazdasági erőforrásainak, valamint környezetállapotának fejlesztése.
- c) A Tisza-tó és térségi fejlesztésben érdekelt állami, önkormányzati, vállalkozói és civil szereplők együttműködésének elősegítése, a területfejlesztési feladatok összehangolása.
- d) A Tisza-tó térségében élők életfeltételeinek javítása, humán erőforrások fejlesztése, térségi identitás fenntartása.

- e) A korszerű, nemzetközi területfejlesztési gyakorlat megismerése és a területfejlesztési politika széleskörű alkalmazása.
- f) A Tisza-tó térsége fejlesztésére nemzetközi és hazai erőforrások feltárása, a befektetések elősegítése.
- g) A Tisza-tó térségén kívüli térségekkel együttműködések kialakítása, a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.
- h) A Tisza-tó térsége sajátos adottságainak hatékonyabb felhasználása a területfejlesztési célok elérésében.
- i) A térségre vonatkozó gazdasági és társadalomszervező döntések összehangolása.
- j) A Tisza-tavi térség egységes, társadalmi-gazdasági kezelésének biztosítása.

A Tisza- tavi régió területe a Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék közigazgatási területére kiterjedő Észak-Alföldi és Észak-Magyarországi régiók része. A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács Borsod- Abaúj Zemplén megye területén 25, Heves megye területén 17, Jász- Nagykun- Szolnok megye területén 21, Hajdú- Bihar megye területén 10 települést foglal magában, amelyek vagy közvetlenül a Tisza-tó mellett fekszenek, vagy annak vonzáskörzetében. Kistérségi tekintetben meghatározó a Tiszafüredi, a Hevesi és a Mezőcsáti kistérség, amelyek „komplex programmal segítettő leghátrányosabb helyzetű” besorolással bírnak.

Az Országos Szerkezeti Tervet, valamint Országos Területfejlesztési Konceptiót lebontva készülnek a regionális (estünkben Észak-Alföldi és Észak-Magyarországi régió), kistérségi és településfejlesztési koncepciók és szerkezeti tervek. A Tisza-tó térsége területfejlesztési koncepcióját a Tisza-tó Térség Fejlesztési Tanács 2005. július 21-i ülésén tárgyalta és fogadta el.

Az építmények megvalósításával kapcsolatos eljárásról, az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről a 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet rendelkezik.

2.1.8 Mező-, erdő-, vad, és halgazdálkodás

A 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról értelmében: a természet- és környezetvédelmi, valamint egyéb védelmi szempontok megvalósítása érdekében védelmi rendeltetésű az erdő, amely különleges kezelést igényel, és ahol az erdőgazdálkodás gazdasági funkciója nem, vagy csak korlátozott mértékben érvényesül. A Tisza-tó csak ilyennel rendelkezik. A véderdő elsősorban a természeti környezet, a létesítmények védelmét vagy egyéb védelmi célokat szolgálja. A talaj

vízháztartását szabályozó, a források vízbőségét és tisztaságát, víztározók és egyéb víznyerő helyeknél a víz tisztaságát biztosító vízvédelmi erdő. Jelen esetben a töltés és szivárgó csatorna közti erdő. Az árvízvédelmi töltés hullámverés és jég elleni védelmét szolgáló erdő, a csatorna, a folyó, a tó és a holtág partszakaszait védő partvédelmi erdő. Védett erdőnek minősül a védett természeti területen lévő erdő is.

A halgazdálkodás jogszabályi alapja az 1997. évi XLI. törvény a halászatról és a horgászatról. Ennek végrehajtási rendelkezése a 78/1997. (XI. 4.) FM rendelet, amely egyebek között rendelkezik: az állami halászejeggyel és az állami horgászejeggyel kapcsolatos szabályokról, a halászvizsga, a horgászvizsga követelményeiről és szabályairól, a halászati szakirányú képesítéssel rendelkező személy foglalkoztatásának és képesítésének feltételeiről, a halászati képzettségre vonatkozó szabályokról, a halászati tilalmakról és korlátozásokról, továbbá a halászati hatósági eljárásban fizetendő igazgatási-szolgáltatási díj mértékéről.

A vadak védelmének és a vadgazdálkodásnak a jogszabályi alapja az 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról. Ennek két végrehajtási jogszabályát kell különösen kiemelni: (1) 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról; (2) 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól.

A Tisza-tavat is érintő mező-, erdő-, vad-, és halgazdálkodási hatósági és igazgatási ügyekben a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet az irányadó, ezen belül I. fokon eljáró hatóság a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal. Erdészeti kérdésekben a Hajdú-Bihar Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága az illetékes.

2.1.9 Turizmus

A Tisza-tó életében és használatában kiemelkedő jelentőségű turizmus alapvető jogszabálya a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény, ezen belül vannak meghatározva kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatási tevékenység (az idegenvezetői tevékenység, a lovas szolgáltató tevékenység, a szálláshely-szolgáltatási tevékenység, a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenység, valamint az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenység) szabályai. A kereskedelemhez, a turizmushoz szorosan kapcsolódik a fogyasztóvédelemről 1997. évi CLV. törvény.

Az idegenforgalommal kapcsolatos regionális, területi feladatokat az országos idegenforgalmi politikai célkitűzésekhez igazodó regionális idegenforgalmi, turisztikai marketing feladatokat a Tisza-tó térségében a Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság (RIB) és a Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság látják el.

2.2 A MŰKÖDTETÉST ELLÁTÓ ÉS HATÓSÁGI JOGKÖRÖKET GYAKORLÓ SZERVEZETEK /TULAJDONI VISZONYOK/

(A Tisza-tó üzemelésében és fenntartásában résztvevő szervezetek adatai, működési tevékenységük leírása és az érintett működési területek rövid ismertetése)

Magyar Állam

Az 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról, amely kizárólagos állami tulajdonba maradóvá és elidegeníthetlenné teszi az államhatárt metsző folyókat (a Tisza folyót) és azok duzzasztott hullámtereit. Ennek alapján a Tisza-tó és létesítményei kizárólagos állami tulajdonban vannak. A Magyar Állam a tulajdonosi jogokat a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt. útján gyakorolja.

MNV-Zrt.

A vagyontörvénnyel elérni kívánt általános cél, hogy javuljon az állami vagyonnal történő gazdálkodás minősége, eredményessége; egyidejűleg a közvélemény számára legyen ez a tevékenység átlátható. A törvény hosszú távon is megteremti az állami vagyon hasznosításának feltételeit a korábbinál hatékonyabb és költségtakarékosabb megoldásokkal.

A tározót érintő területek kisajátítás (megváltás) útján kerültek a Magyar Állam tulajdonába, a rajtuk felépült műtárgyakkal, művekkel.

A tulajdonosi jogokat a **Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt.** gyakorolja.

A Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt. feladatait a vagyontörvény legfontosabb keretszabályai tartalmazzák; a jogszabály meghatározza azokat az ügyleteket, eljárásokat, tárgyakat, amelyekkel kapcsolatosan az állami vagyon esetében az MNV Zrt. kizárólagos hatáskörrel van felruházva.

Az állami vagyon hasznosítására az MNV Zrt. vagyongazdálkodási szerződést kötött a KÖVIZIG-vel. A vagyongazdálkodási szerződés alapján a vagyongazdálkodó jogosult meghatározott, állami tulajdonba tartozó dolgot birtokolni, használni és hasznait élvezni. A vagyongazdálkodó köteles a vagyontárgy értékét megőrizni, gondoskodni állagának megővéséről, jó karban tartásáról,

működtetéséről, továbbá a díjat fizetni vagy teljesíteni a szerződésben előírt más kötelezettséget.

Az állami vagyongazdálkodással összefüggő jogi szabályozás és ennek szervezeti hátterének átalakítása folyamatban van, várhatóan a 2011. év első felében kerül végleges kialakításra.

Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. (Hivatalos rövidítés: MNV Zrt)

1133 Budapest, Pozsonyi út 56.

1399 Budapest, Pf. 708.

www.mnvzrt.hu

Vízügyi Igazgatóságok

A Tisza-tavat és létesítményeit ágazati és területi kezelési szempontok szerint a területileg illetékes környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok kezelik, az MNV Zrt-vel kötött vagyongazdálkodási szerződés alapján.

A Tisza-tó kezelésében három Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság érintett, a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (Szolnok), az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) és a Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (Debrecen).

Közép-Tisza- vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

5002 Szolnok, Ságvári krt.4 Pf.63.

e-mail: titkarsag@kotikovizig.hu

Kiskörei Szakasz mérnökség

3384 Kisköre, Tisza II.

e-mail: kiskore.szmeg@kotikovizig.hu

Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

Miskolc, Vörösmarty u. 77.

Postacím: 3501 Miskolc, Pf. 3.

e-mail: ekovizig@ekovizig.hu

Egri Szakasz mérnökség

3300 Eger, Klapka u. 1/b.

Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

4025 Debrecen, Hatvan u. 8-10

e-mail: titkarsag@tikovizig.hu

Polgári Szakasz mérnökség

4090 Polgár Hősök útja 98.

A KÖVIZIG-ek illetékességi területe a Tisza-tó területén:

A Kiskörei Vízlépcső és tározó-tér kezelése, a duzzasztás, a vízkormányzás a **Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság** (KÖTI-KÖVIZIG, Szolnok) feladata.

A kezelésében lévő területek:

Tisza folyó: 402,30 fkm és a 440,000 fkm közötti szakasza, amely magában foglalja a *főmedret* és az ott található valamennyi vízi létesítményt, valamint a jobb part 437,200 fkm-től a 440,000 fkm-ig a 10 m-es parti sávval.

Tározó-tó: A jobb parti hullámtér 403,200 fkm-től a 437,200 fkm-ig (Buláti-csatornáig), az ÉKÖVIZIG kezelésű *(a Laskó-patak torkolatától, a 0+000-18+600 tkm között)* árvédelmi fővédvonal vízoldali töltés lábától számított 20 m-es védősáv kivételével.

A bal parti hullámtér 403,200 fkm-től a 440,700 fkm-ig, a TIKÖVIZIG kezelésű *(a 33. számú főközlekedési út felett, a 0+000-8+000 tkm között)* árvízvédelmi fővédvonal vízoldali töltés lábától számított 20 m-es védősáv és a Tisza folyó bal part 440,000-440,700 fkm között 10 m-es parti sávjának kivételével.

Védelmi rendszerek kezelési megosztása:

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő szakaszok:

Jobb parti árvízvédelmi fővédvonal a 133+577 tkm-től (duzzasztómű tengelye,) a 150+500 tkm-ig (Laskó torkolat).

A bal parti árvízvédelmi fővédvonal a 141+450 tkm-től (hullámtéri duzzasztómű) a 172+348 tkm-ig (33.sz. fkl. út) beleértve a véderdő (védősáv) és a szivárgó csatorna területét, valamint annak védősávját is.

Az **Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság** (ÉKÖVIZIG, Miskolc) kezelésében lévő szakaszok:

A Tisza folyó jobb parti árvízvédelmi fővédvonal a KÖTI-KÖVIZIG 150+500 tkm-hez csatlakozó 0+000-18+600 tkm közötti szakasza és annak 20 m-es vízoldali előtere, valamint a mentett oldali terület a szivárgó csatorna biztonsági sávjával bezárólag (a kisajátítási határig). A Tisza folyó 437,200-440,000 fkm közötti szakaszon a jobb parti teljes hullámtéri terület a 10 m-es parti sáv kivételével.

A Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (TIKÖVIZIG, Debrecen) kezelésében lévő szakaszok:

A Tisza folyó bal parti árvízvédelmi fővédvonal (KÖTI-KÖVIZIG 172+348 tkm-hez csatlakozó) 0+000-8+000 tkm közötti szakasza, valamint annak 20 m-es vízoldali előtere és a mentett oldali véderdő (védősáv) a szivárgó csatorna és védősávja a kisajátítási határig.

Korlátozás alá eső területek:

Tiszavalki-, Poroszlói-medence természetvédelmi területei, valamint a Natura 2000 hatálya alá tartozó területek.

Közúti és vasúti hidak alatti medret és hullámteret érintő részek.

A KÖVIZIG-ek a kezelésükben lévő területeken gyakorolják a vagyonkezelői jogokat, feladatokat is.

Állami vagyonkezeléssel összefüggő ajánlások és előírások ismertetése:

Ez az egyetlen olyan tó Magyarországon, aminek partjait elsőrendű fővédvonal véd, az szegélyezi. Ezek a területek, kivétel nélkül mind kizárólagos állami tulajdonok, ami azt jelenti, hogy meg nem terhelhető, követelés biztosítékaul nem adható, stb. Az árvízvédelmi, illetve védelmi jellegű, funkciójú létesítményeket nem lehet bérbe adni. A használatnál ezek alapvető dolgok. A tározótéren belüli területek bérbeadási és hasznosítási (gazdálkodási) feltételei a hullámterekre, illetve a nagyvízi medrekre vonatkozó előírások figyelembe vételével történhetnek.

A beruházásoknál végleges létesítményeket a szivárgó és a töltés között, ha lehet, ne tervezzenek. Az az álláspont, hogy a szivárgón kívüli területen oldják meg, a víz oldalon pedig a strand, a kikötő, stb. legyen. Olyan mobilszerkezetek legyenek, ami adott esetben a bérleti szerződés lejártá után elvihető.

A tározótéren belüli fejlesztésekkel kapcsolatban az a javaslat, hogy csak azon funkciójú létesítmények kerüljenek kialakításra, amelyekhez szükséges ez a speciális hely és megfelelnek az itteni körülményeknek. Hosszú távú bérleti viszonyok azért vannak, hogy annak a beruházásnak, amit engedélyeznek és támogatnak, annak olyannak kell lenni, hogy a bérleti idő legyen garancia arra, hogy megtérüljön a befektetőnek.

Nemzeti Park Igazgatóságok

A Tisza-tó működési területén lévő védelem alatt álló területeken a természetvédelmi kezelői feladatokat a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága és a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága látja el.

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

4024 Debrecen, Sumen u. 2.

4002 Pf. 216

<http://www.hnp.hu/>

Működési területe a Tisza-tavon: Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez tartozó települések teljes külterülete, továbbá a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó védett területek Poroszló, Újlőrincfalva, Sarud, Tiszanána, Kisköre, Ároktő, Négyes, Tiszabábolna és Tiszavalk települések külterületén.

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (Eger)

3304 Eger, Sánc ú. 6.

3301 Eger, Pf. 116.

www.bukkinemzetipark.hu

Működési területe a Tisza-tavon: a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén kívül eső területek.

Feladataik:

A védett és fokozottan védett természeti értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok, kivéve azok a feladatok, amelyeket más szerv vagy természetes személy köteles ellátni.

A Kiskörei Vízerőmű és a kapcsolódó energetikai létesítmények kezelője

Tiszavíz Vízerőmű Kft.

4450 Tiszalök, Vízerőmű

Kiskörei Vízerőmű

3384 Kisköre, Vízerőmű

tel.: 36/358-210, 36/558-338

www.tiszavizvizeromu.hu

Állami közútkezelők - a 33. számú főközlekedési út két megyét érintő szakaszainak kezelését ellátó szervezet:

Magyar Közút Nonprofit Zrt. Észak—Alföldi Területi Főmérnökség Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatósága

5000 Szolnok, Petőfi Sándor utca 7-11.

(56)424-122

Heves Megyei Állami Közútkezelő Kht.

3300 Eger Deák Ferenc u. 49.

A működtetésben részvevő, kezelői joggal nem rendelkező szervezetek (Önkormányzatok – koordinatív szervezetek)

A Tisza-tó területén lévő, KÖVIZIG kezelésében levő, kizárólagos állami tulajdonú használatok/terület feletti rendelkezési jogot a kezelő KÖVIZIG-el kötött megállapodás alapján kell megszerezni. Ennek alapja a Terület használati megállapodás, amelyhez a MNV Zrt-nek hozzá kell járulnia. Az ennek alapján létesült beruházásokra vonatkozó tulajdonlási előírásokat ezek a megállapodások egyedileg szabályozzák.

Az érintett Önkormányzatok (a használatok területén való koordinációban) és egyéb szervezetek (idegenforgalmi, illetve Társulások):

Abádszalók Polgármesteri Hivatal

5241 Abádszalók Deák Ferenc u. 12.

59/535-110

www.abadszalok.hu

Borsodivánka Polgármesteri Hivatal

3462 Borsodivánka, Szabadság út 12.

49/539-023

www.borsodivanka.hu

Egyek Polgármesteri Hivatal

4069 Egyek, Fő u. 3.

52/378-028

www.egyek.hu

Kisköre Polgármesteri Hivatal

3384 Kisköre, Széchenyi u. 24.

36/358-207

www.kiskore.hu

Négyes Polgármesteri Hivatal

3463 Négyes, Szabadság út 12.

49/539-018

www.negyes.uw.hu

Poroszló Polgármesteri Hivatal

3388 Poroszló Fő u. 6.

36/553-040

www.poroszlo.hu

Sarud Polgármesteri Hivatal

3386 Sarud Kossuth út 93.

36/362-001

www.sarud.hu

Tiszabábolna Polgármesteri Hivatal

4365 Tiszabábolna, Fő út 113.

49/356-909

www.tiszababolna.hu

Tiszabura Polgármesteri Hivatal

5235 Tiszabura Kossuth Lajos u. 52.

59/355-212

www.tiszabura.hu

Tiszaderzs Polgármesteri Hivatal

5243 Tiszaderzs, Fő út 19.

59/355-200

<http://derzsinfo.uw.hu>

Tiszafüred Polgármesteri Hivatal

5350 Tiszafüred, Fő utca 1.

59/510-500

www.tiszafured.hu

Tiszanána Polgármesteri Hivatal

3385 Tiszanána, Fő út 108/1

36 /566-002

www.tiszanana.hu

Tiszaszőlős Polgármesteri Hivatal

5244. Tiszaszőlős, Fő út 21.

59/511-408

www.tiszaszolos.hu

Tiszavalk Polgármesteri Hivatal

3464 Tiszavalk, Templom u. 2.

49/339-326

Újlőrincfalva Polgármesteri Hivatal

3387 Újlőrincfalva Kossuth út 26.

36/553-004

www.ujlorincfalva.hu

Együttműködő térségi partnerek

Heves Megyei Önkormányzat Nemzetközi Kapcsolatok és Idegenforgalmi Iroda

3300 Eger, Kossuth Lajos u. 9.

36/521-377

www.hevesmegye.hu

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat, Térségfejlesztési és Külügyi Iroda

5000 Szolnok, Kossuth Lajos út 2.

56/505-312

www.jnszm.hu

Hajdú-Bihar Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

4024 Debrecen, Piac u. 54.

52/507-539

www.hbmfukht.hu

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat, Területfejlesztési, Közbeszerzési és Vagyongkezelési Főosztály

3525 Miskolc, Városház tér 1.

46/517-652

www.baz.hu

Koordinatív szervezetek/szövetségek, egyéb hasznosítók

Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács – Tisza-tó Fejlesztési Kft.

3384 Kisköre, Kossuth L. u 7.

36/558-063

www.tisza-to-fejlesztas.hu

Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság

5350 Tiszafüred, Kossuth tér 1.

59/ 351-753

Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatósága

5350 Tiszafüred, Kossuth tér 1

59/511-070

www.tisza-to-info.hu

Alakulóban van a térségben a Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezet, melynek kialakítását az Igazgatóság végzi.

Tisza-tavi Horgász Egyesületek Szövetsége

5350 Tiszafüred, Kossuth tér 1

59/351-280

www.tiszhorgasz.t-online.hu

Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft. (a Tisza tavi halászati jog gyakorlója, 15 évre szóló haszonbérlet útján)

5350 Tiszafüred, Kossuth tér. 1.

5350 Tiszafüred, Gábor Áron út 2/a

59/352-273

www.sporthorgasz.eu

Működésben és engedélyezési eljárásban közreműködő hatóságok és szervezetek

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

5000 Szolnok Ságvári krt. 4.

5001 Szolnok Pf. 25.

56/372-313

<http://ktvktvf.zoldhatosag.hu>

Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

3530 Miskolc, Mindszent tér 4.

3501 Miskolc, Pf. 379

46/517-300

<http://emiktvf.zoldhatosag.hu>

Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

4025 Debrecen, Hatvan u. 16.

4001 Debrecen Pf. 27

52/511-000:

<http://tiktvf.zoldhatosag.hu>

Rendvédelmi szervezetek

Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság

5000 Szolnok, Tiszaparti sétány 6

56/375-145

tiszavizirk@jasz.police.hu; BusiL@jasz.police.hu

www.police.hu/jasz/szolnok_vizi

Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság Kiskörei Rendőrőrs

3384 Kisköre, Tisza II

36/358-200

CsurP@jasz.police.hu

Heves Megyei Rendőr-főkapitányság

3300 Eger, Eszterházy tér 2.

3300, Eger, Pf.:112

36/522-190

<http://www.police.hu/heves/hevesmrfk/>

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (Szolnok)

5000 Szolnok, Baross G. u. 39.

5002 Szolnok, Pf.: 97.

06-56/501-600

<http://www.police.hu/jasz/jaszmrk/>

Népegészségügyi és tisztiorvosi szervezetek

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) Észak-alföldi Regionális Intézete

5000 Szolnok, Ady Endre u. 35-37.

56/422-106

www.antsz.hu

ÁNTSZ Karcagi, Tiszafüredi, Törökszentmiklósi Kistérségi Intézete

5300 Karcag Város udvar 2

59/503-481

www.antsz.hu

ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézete

3300 Eger, Klapka György u. 11.

3301 Eger, Pf.: 56

36/ 511-910

www.antsz.hu

ÁNTSZ Füzesabonyi, Hevesi Kistérségi Intézete

3390 Füzesabony Rákóczi u. 62.

36/341-832

www.antsz.hu

Közlekedési hatóságok

Nemzeti Közlekedési Hatóság Központi Hivatala

1066 Budapest, Teréz krt. 38

1389 Budapest, Pf.: 102

1/373-1442

www.nkh.hu

Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatósága, Heves megye

3300 Eger, Kossuth u. 26

3301 Eger Pf.: 149

36/ 510-300

www.nkh.hu

Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-alföldi Regionális Igazgatósága, Jász-Nagykun-Szolnok megye

5000 Szolnok, Indóház utca 8

5002 Szolnok, Pf.: 101

56-422-603

www.nkh.hu

Nemzeti Közlekedési Hatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatósága szegedi iroda

6728 Szeged, Kereskedő köz 3-5.

6701 Szeged 1, Pf.: 542

06-62-551-520

www.nkh.hu

Katasztrófavédelmi Igazgatóságok

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

5000. Szolnok, József Attila út 14. Pf. 110.

56/510-045

<http://jasz.katasztrofavedelem.hu>

Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

3300 Eger, Kossuth Lajos utca 11.

3301 Eger, Pf.: 253

36/510-230

<http://heves.katasztrofavedelem.hu>

Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalok

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MgSzH

5000 Szolnok, Kossuth L. u. 2

56/505-377

www.mgszh-jasz.gov.hu

Heves Megyei MgSzH

3300 Eger, Barkóczy u. 7

36/413-737

www.mgszh-heves.gov.hu

Heves Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság

3300 Eger Klapka u 1/B

3301 Eger, Pf.: 41.

www.mgszh-heves.hu

Hajdú-Bihar Megyei MgSzH

4024 Debrecen, Kossuth u. 12-14

52/523-800

www.mgszh-hajdu.gov.hu

Hajdú-Bihar Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága

4025 Debrecen, Bajcsy Zs. u 16.

4001 Debrecen, Pf.: 9.

06-52/521-020

Tiszafüred – Poroszló közötti vasútvonal – a Debrecen–Füzesabony vasútvonal a MÁV 108-as számú, egyvágányú, nem villamosított vonal – kezelője a Magyar Államvasutak Zrt. (MÁV) Budapest.

„Idegen tulajdonú” területekkel rendelkező szervezetek és jogi személyek

A Poroszlói medencében a P-6 jelű szigeten a Szalai-kft. és a MÁV kezelésében lévő egyéb területek.

A 33. számú fkl. út, illetve MÁV vasútvonal Poroszló-Tiszafüred közötti szakasza.

A Valki-medencében az Aponyháti körtöltéssel határolt terület, amely magántulajdonban van, a Tisza folyó 10 m-es vízparti sávja nélkül.

A Tiszafüredi-medencében az F9-es félsziget magántulajdonban van a 20 m-es vízparti sáv nélkül.

2.3 A MŰKÖDTETÉS ÖSSZAHANGJÁNAK BIZTOSÍTÁSA (A MŰKÖDTETÉSBEN FELADAT- ÉS HATÁSKÖRREL RENDELKEZŐ SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYEZTETÉS)

A Tisza-tó működtetése és a vele szemben támasztott igények kielégítése összetett, bonyolult feladat, amely csak az érdekeltek közötti szoros együttműködésben történhet zavartalanul.

A Tisza-tó mesterségesen létrehozott rendszer, melynek adottak a műszaki paraméterei, a működési feltételei, korlátai és üzemeltetési lehetőségei. A tóval szemben támasztott igények, elvárások, folyamatosan fejlődnek – általában növekednek (egy-egy érdekcsoport elvárásainak megfelelően) – amit össze kell hangolni mind a műszaki adottságokkal, mind pedig a környezetére gyakorolt hatásokkal.

A létrehozott komplex rendszer két alap pillére a műszaki lehetőségek, valamint a környezet és természeti értékeinek megőrzése. Ugyanakkor figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a jelentős beruházási költségekkel kialakított objektum, melyet a társadalom biztosított annak érdekében, hogy felkészülve a természeti folyamatok alakulására (édes víz készletek biztosítása, tartalékok képzése) annak negatív hatásait mérsékelje, de ezen túlmenően az itt lévő kistérségek létét, megélhetését és megtartóerejét is megteremtse, fenntarthassa. Ennek ismeretében a rendszer integrált működéséért, az objektum egészének, vagy egy lehatárolható elemének kezelésével megbízott szervezetek – területi szervezeteiken keresztül – a felelősök és végzik napi szinten ezt a feladatot. Alapvető feladataik a zavartalan működtetés feltételeinek biztosítása és a használatok, illetve különböző igények, érdekek közötti összhang megteremtése, az érintett csoportok – korlátozott igény kielégítése mellett és jelentős mértékű érdeksérelme nélkül. Ennek a munkának a jogi háttérét biztosítják a különböző hatóságok és szervezetek, akik részt vesznek a különböző hatósági eljárásokban (engedélyezési, ellenőrzési, felügyeleti).

A Tisza-tó működtetésében résztvevő szervezetek a szakterületüket érintő információkat kérésre kötelesek átadni a működtetésben közreműködő szervezeteknek. A működtetők a náluk keletkező közérdekű adatokat bármely érdeklődőnek kötelesek kiszolgáltatni. Egyébként az értesítendő körét saját hatáskörben döntenek el, felvállalva az elmaradó tájékoztatásból esetlegesen bekövetkező hátrányokat.

A tájékoztatás jellege lehet rendszeres (előre tervezett, ismétlődő), vagy eseti (havária) jellegű. A napi rendszerességű üzemviteli egyeztetéseket a feladatban érintett működtetők belső szabályzatának megfelelően végzik. Mások (külsők) tájékoztatása nem szükséges csak abban az esetben, ha az mások működését is érintheti. Más jogszabályokban előírt jelentési és tájékoztatási kötelezettségeket jelen szabályozás nem érinti, azt a jogszabályi előírásoknak megfelelően kell végezni.

Nagyobb jelentőséggel bíró döntések meghozatalára helyszíni egyeztetések során kerül sor. Ilyen a téli vízszint beállítása. Sokéves gyakorlat, hogy a működtető KÖTIKÖVIZIG összehívja az érintetteket, a meghívóban jelzi a téli vízszint beállításának várható időpontját, vízszintjét, és ütemét. Az egyeztetésen mindenki kifejtetheti az érdekeit, ahhoz igazodóan az igényeit a tervezett beavatkozással kapcsolatban. Végül – a vita után - a megegyezésről emlékeztető készül, amit minden résztvevő kézhez kap. Ennek tudatában fel tud készülni a vízszintváltozásra, a területén szükséges tenni valókra.

Amennyiben jogszabályok, vagy az adott intézkedések lehetőséget biztosítanak arra, hogy több lehetséges mód van a tervezett beavatkozásra, ez esetben a döntés meghozatala az érintettek bevonásával, konszenzussal történik, melyet aztán valamennyi részvevő magára nézve kötelezőnek tekint. Módja, nyílt tárgyalásos eljárás, amely elsősorban dokumentálható (lekövethető) formában kerül dokumentálásra, a későbbi viták elkerülése érdekében. A döntésről széleskörű tájékoztatás történik, általában a médiákon keresztül.

A döntéshozatali eljárásba bevonásra kerülnek a 2.2 pontban szereplő hatóságok és szervezetek, továbbá a Tisza-tavi kikötők üzemeltetői, valamint a Tisza-tavi kijelölt szabadvízi strandok üzemeltetői, vagy felügyelői.

2.4 A TÓ-HASZNÁLÓK (ÉRDEKELTEK) FOLYAMATOS TÁJÉKOZTATÁSÁNAK FELADATAI, A TÁJÉKOZTATÁS FELTÉTELEI ÉS MÓDJA

2.4.1 A tájékoztatási rendszer szükségessége, a tájékoztatás módjai

A Tisza-tóval kapcsolatos tájékoztatási feladatokat jelenleg a tó üzemeltetője, a KÖTIKÖVIZIG látja el. A tájékoztatás elsősorban a Tisza-tó működtetésével kapcsolatban történik, azokban az esetekben, amelyek közvetlenül, vagy közvetten érintették a használatokat (elsősorban vízszint változtatások, árvízi helyzet, aszályhelyzet, koncentráltabb fenntartási munkák stb.). Ennek kiszélesítése, társadalmivá tétele és szabályozása is feladata a Tisza-tavi Kódexnek. Az érintettek bevonásával készített tájékoztatási rendszert a további egyeztetések után kívánjuk meghatározni és rögzíteni.

A tájékoztatási rendszer alapját, a szabályozó műtárgyak üzemrendjében bekövetkező beavatkozások során alkalmazott metodika, valamint a téli vízszintre történő átálláskor alkalmazott információs rendszer adja.

A tájékoztatás módja lehet közvetlen, illetve közvetett tájékoztatás.

A közvetlen (direkt) tájékoztatás: időben gyors tájékoztatást kapnak azokról az üzemrendi műveletekről, amelyek külső események bekövetkeztekor szükségessé válnak és eltérnek az adott időszakra vonatkozó normál üzemrendtől. A közvetlen tájékoztatás lehetőséget biztosít a hasznosító, használók számára a részükről történő szükségszerű intézkedések időbeni megtételére, illetve a velük kapcsolatban lévő további használók tájékoztatására. A közvetlen tájékoztatás – a Tisza-tavon - kiterjed a kezelőkre, az önkormányzatokra, a kikötők, a szabadvízi strandok üzemeltetőire, valamint az érintett hatóságokra, szervekre, illetve a

médiákra. A tájékoztatottak a kapott információk alapján saját hatáskörben döntenek a további általuk szükségesnek ítélt intézkedések megtételéről.

A közvetett tájékoztatás általában nem csak az üzemeltetők feladatát képezi, ezt a közvetlen tájékoztatásban érintettek teszik meg a velük kapcsolatba kerülő személyekkel. A Tisza-tó használatában érintettek köre olyan széles körű, hogy ezt nem is lehet közvetlenül lefedni. Itt már az egyéneknek is feladata, felelőssége, hogy tájékozódjanak az őket érintő kérdésekben.

A tájékoztatás kötelező módja – a költségekkel való takarékoskodásra való tekintettel – Internet útján, közvetlenül történik. Kivételes esetekben történhet írásos megkereséssel is, de ez a tájékoztatást adó részéről nem kötelező. Az Internetes kapcsolat meglétéről, valamint elérhetőségéről minden résztvevő saját maga gondoskodik. Ennek hiányából bekövetkező mindennemű hátrányért a tájékoztatót nem terheli felelősség.

2.4.2 Tájékoztatási rendszer aktualizálása, hatékonyságának vizsgálata

A tájékoztatási rendszer aktualizálása, hatékonyságának vizsgálata vízgazdálkodási és üzemeltetési szempontból a Tó üzemeltetőjének, turisztikai szempontból a Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóságának és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanácsnak a feladata, melyet a címlisták esetében folyamatosan, az elérési hatékonyság esetében esetenként el kell végezni. A címlisták változásáról az üzemeltetőket tájékoztatni kell.

2.4.3 A Tisza-tavi Kódex aktualizálása

A szabályozók gyors elavulására való tekintettel szükséges jelen szabálygyűjtemény, azaz a „Tisza-tavi Kódex” jogszabályváltozás, intézményi (szervezeti) változásokkor esetenként kiegészítésre, napi karbantartásra szorul.

Legalább öt évenként a Kódex komplex felülvizsgálata indokolt, amelyet az alapidokumentációt készítő szervezetnek kell elvégeznie. A felülvizsgálatot előzetes kérdőíves felmérést követően összeállított, módosító javaslattal összehívott, helyszíni egyeztető tárgyaláson elfogadott változtatásokkal kell zárni, amely a Kódexben átvezetésre kerül.

3. KÖZÖSSÉGI HASZNÁLATOK

Használatokról akkor beszélünk, ha valamilyen társadalmi igény kielégítését biztosító szolgáltatás történik. Ez lehet hivatásos jellegű vagy közösségi célú szolgáltatás.

A hivatásos jellegű szolgáltatás (használat) a létesítmény funkcionális feladatok ellátását, valamint a közösségi célú szolgáltatások (használat) alapfeltételeinek biztosítását szolgálja. A hivatásos szolgáltatás alapja maga a duzzasztás biztosítása, magának a tónak, a vízbázisnak a létrehozása és fenntartása. Közvetlenül erre az infrastruktúrára települ rá a tóra jellemző, rendkívül gazdag természeti környezet, amely biztosítja annak használati értékét, azaz vonzóvá teszi a társadalom számára. Hasonló jellegű használat a vízierő hasznosítás, azaz az energiatermelés. Ugyanakkor megjelennek olyan szolgáltatások is, amelyek közvetlen haszonvételezéssel nem járnak, de szolgálják az élet és vagyonvédelmet, a térség, valamint a közösségi használatokat igénybe vevők biztonságát.

A Kódex elsősorban a közösségi használatok szabálygyűjteménye, ezért a fejezet első részében ilyen típusú használatok szabályozása kerül ismertetésre. A hivatásos használatokat a fejezet második része tartalmazza. A közösségi használatok közé kerülnek besorolásra a szabadidős, valamint a sport és kedvtelési célú használatok, a közlekedés vonatkozásában a nem hivatásosan végzett feladatok, valamint kategóriába nem sorolható igények kielégítésére szolgáló tevékenységek.

3.1 SZABADIDŐS –, SPORT- ÉS KEDVTELÉSI CÉLÚ HASZNÁLATOK

A Tisza-tó a Tisza folyó medréből és duzzasztott hullámteréből, valamint az ár- és belvízvédelmi létesítményeiből áll. A tavat egyértelműen lehatárolják a két partján elhelyezkedő árvízvédelmi fővédvonalak, illetve a belvízvédelmi létesítményekhez tartozó szivárgó csatorna. A létesítmény közösségi célú használata – hasznosítása során megkülönböztetünk parti, vagy szárazulati és víztér, vízfelület használatokat. Alapvetően ezek a használatok élesen nem különülnek el, hanem egymásra épülve, kiegészítik egymást.

A part fogalma alatt értjük magának a tónak a lehatároló területét, de van magának a folyónak is egy természetes parti sávja, melyet övzátornak, vagy galériának nevezünk. Ez a parti sáv a hozzá kapcsolódó szárazulatokkal együtt alkotják a tó szigetvilágának a zömét. Természetesen a tározóban található olyan szárazulatok, melyek a tó partjával vannak közvetlen kapcsolatban, ezek félsziget jellegűek, de a szigetekben belül ezek nem kerültek

megkülönböztetésre. Hasznosítások vonatkozásában ezek a félsziget jellegű szigetek előnyösebb helyzetben vannak, mint a belső szárazulatok, mivel külkapcsolatuk (közlekedés, infrastruktúrák) megoldható.

Tisza-tó és az őt körülvevő külső területek kapcsolata a tóparti létesítményein keresztül történik, ezért fontos szerepet töltenek be a közösségi használatokban. Műszaki kialakításuk a Tisza-tó mentén, a területi adottságoknak megfelelően eltérhet, de közel azonos felépítésű.

A Tisza tó partjának kialakítása (a tározótér felől nézve a következő (sorrendben)):

- A tó partvonala (partéle): a víztér és a védelmi létesítmények határvonala. Általában az árvízvédelmi fővédvonallal párhuzamosan halad, kivételt képeznek a félszigetes szakaszok, ahol eltávolodik a töltéstől.
- A partvédelmi mű (hullámverés elleni védelem): a partvonal rögzítését szolgáló műszaki létesítmény, minimális távolsága az árvízvédelmi töltés lábától 20,0 m. Ezen belül helyezkedik el a hullámtörőmű, a biológiai védelem, valamint a töltés 10 m-es védősávja.
- A tározó (árvízvédelmi) töltés: a térség árvízvédelmi biztonságát szavatoló mű, melyre szigorú előírások és jogszabályok vonatkoznak, kizárólagosan az árvizek elleni védelmet szolgálja. Korlátozott közlekedési célú használaton kívül más célra nem, vagy csak korlátozásokkal vehető igénybe. Igénybe vétele, keresztezése illetve megközelítése csak az előírások szerint, engedéllyel történhet. A töltés részét képezi a mindkét oldali 10-10 m-es szabadon tartandó védősáv.
- A szivárgó és párologtató erdősáv: a tározótérből elszivárgó vizek csökkentését szolgáló létesítmény, amely a szivárgó csatornarendszerrel, a tározóval határos területek védelmét szolgálja. A párologtató erdősáv jóléti erdőnek minősül, beépíthetősége, használata csak ennek figyelembe vételével történhet.
- A szivárgó csatorna: a tározó védelmi rendszerének része, amely a tározótérből elszivárgó vizeket felfogja és az automatikus működtetésű szivattyútelepek segítségével, visszaemeli a tározótérbe.
- A szivárgó csatorna 6 m-es fenntartó sávja: az időszakosan szükséges, a lefolyási akadályok megszüntetését szolgáló kotrási munkák során kikerülő anyag elhelyezésére szolgál.

A tározótér belső felépítése áll – használati szempontok szerint – a főmederből, nyílt vízfelületekből, szárazulatokból (melyek a szigeteket, övzátonyokat is tartalmazzák) és

átmeneti lápos, tocsogós területekből, valamint az üzemviteli és védelmi jellegű létesítményekből. Használatukat a jelenleg érvényben lévő 2048/1993. Korm. határozatban foglalt (amely az I. fejezetben került ismertetésre), valamint a természetvédelmi besorolásuk és az árvízvédelmi biztonságot érintő előírások szabályozzák. Ezek a területek –a vízborítás okozta eltérések kivételével – közel azonosak a folyó további szakaszival ezért itt, a folyók és azok partjaira, valamint a hullámterekre vonatkozó jogszabályokat is alkalmazni kell.

A Tisza-tó valamennyi létesítménye kizárólagos állami tulajdonban van és a tározó védelmi rendszerét képezik. Nem tartoznak ide azok az idegenérdekeltségű kieső területrészek, amelyek a tározótér működtetését érdemben nem érintik, ezért használati szabályozásuk egyedileg csak az adott létesítményre, területre vonatkozik. A használati és hasznosítási lehetőségeket a parti területek eredeti – előbb felsorolt – funkciói határozzák meg, az egyéb használatok, hasznosítások szabályozását ezeknek alá kell rendelni és a főfunkciók korlátozása nélkül lehet végezni.

Tó használat általános szabályozása

A fentiek alapján a Tisza-tavon való használat (tartózkodás) során valamennyi idevonatkozó jogszabályt be kell tartani. A part és vízfelület általános használatára vonatkozó alapelv, hogy a használatot úgy kell végezni, hogy az, másokat tevékenységük gyakorlásában ne akadályozza, ne tegye azt lehetetlenné. A jogszabályi korlátozások tekintetében figyelembe kell venni azt a tényt, amely már a gyakorlatban is bizonyítást nyert, hogy egyes területekre bevezetett korlátozások a még megmaradó „szabad” területek használati terhelését aránytalanul megnövelik. Tehát ahol nem indokolt, vagy ésszerű szabályozással megoldható a célok elérése, ott ne kerüljön bevetésre a teljes tiltás. A területek használatát valamilyen szinten korlátozó szabályozások az összterület kétharmadát meghaladó mértékben érintik a Tisza-tavat.

Jelen kódex igyekszik valamennyi érintett fél (részrtvevő) érdekeit figyelembe venni és a felmerülő jogos igények összehangolásával egy integrált használatot létrehozni.

3.1.1 Part- és vízfelület használat általános szabályai

3.1.1.1 Állami üzemeltetési feltételek biztosítása

Árvízvédelmi létesítményekre vonatkozó előírások

Az árvízvédelmi feladatok ellátása a vízgazdálkodásról szóló törvényben meghatározottak alapján a fővédvonal és tartozékainak, a belvízvédelmi művek és tartozékainak, valamint a

hullámterek (tározótér) ellenőrzésének, felügyeletének és védelmi funkciójának fenntartása. Mivel ezek a létesítmények közvetlen hatással vannak a térség árvízvédelmi biztonságára, ezért az itt történő használatokat kiemelten kell kezelni.

Hatásterülete: az árvízvédelmi töltés teste és a kétoldali 10,0 m-es védősávja, a hullámverés elleni védelem biztonsági és karbantartási sávja, a szivárgó csatorna és a kétoldali 6-6 m-es karbantartási sávja, a hullámverés elleni védmű, a párologtató és szivárgó sáv, valamint a folyó medre és fenntartási sávja és a tározótér műszaki létesítményei.

Hasznosíthatósága: külső igénybevételek lehetőségei - valamennyi kapcsolat teremtő (közlekedés) tevékenységre igénybe vehető, amely a létesítményben, vagy annak tartozékaiban kárt nem okoz, vagy nem jár annak olyan mértékű átalakításával, amely veszélyezteteti annak eredeti funkcióját.

Használati korlátozások: az adott területen létesítmény, fa, bokor, cserje nem helyezhető el még ideiglenes jelleggel sem. Védekezést nem akadályozó, funkcionálisan a töltés tartozékaként létesítmények (rézsű, lépcső, lejáró rámpa, burkolat, közvilágítás, viharjelzés, irányfény stb.) engedéllyel elhelyezhetők. Létesítmény keresztezése a kiadott rendeletekben foglaltak szerint történhet. Az adott terület feletti rendelkezési jog, kizárólagosan fővédvonal esetében, még korlátozottan sem adható át.

A hullámterek előírásai: a hullámtéren csak olyan létesítmény helyezhető el, vagy végezhető beavatkozás, amely nem akadályozza az árvizek és a jég zavartalan levonulását. Létesítmény csak a mértékadó árvízszint felett ideiglenes jelleggel helyezhető el.

Folyó és tószabályozási előírások

A folyó és duzzasztott terének ellenőrzési, felügyeleti és fenntartási feladatainak ellátását biztosító területek elsősorban a vízfelület károkozás nélküli megközelítését és munkaterét szolgálják. Kiemelten kezelendők a kotrási anyag elhelyezését, valamint a kikötést és kompolást szolgáló területek.

Hatásterülete: a vízszéltől számított átlag 10-20 m széles parti sáv és ennek megközelítését szolgáló utak, lejárók területei.

Használata: olyan tevékenység folytatható, vagy olyan létesítmény helyezhető el rajta, amely szükség, vagy igénybevétel esetén megszüntethető, illetve károkozás nélkül eltávolítható, de vonalasan nem haladja meg a parton mért 300 m-t. Egyes létesítmények (sólya, móló stb.) esetében, amelyek elhelyezése csak így valósítható meg, ez alól

felmentvény adható. Átjárók, belső területeket megközelítő utak esetén még ideiglenesen sem vehetők igénybe.

Használati korlátozások: a terület feletti rendelkezési jog, korlátozásokkal és kötelezettségekkel átadható. Az adott területen végzendő vízminőség-védelmi kárelhárítás operatív tevékenységének végrehajtását külön rendelet tartalmazza.

Üzemelési és karbantartási feladatok ellátása: a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok működési és egyéb szabályzataiban, valamint a létesítményekre vonatkozó üzemelési utasításokban és üzemelési vízjogi engedélyekben foglaltak szerint történik.

Használati korlátozások: amennyiben az érintett üzemelési feladatok ellátása más egyéb hasznosításokat is érint, azt úgy kell végezni, hogy másokat a lehető legkisebb mértékben akadályozzon. Akadályozás esetén az érintettek részére jelzéssel, illetve előzetes tájékoztatással (az önkormányzatok segítségével) kell élni, melyet az érintettek kötelesek figyelembe venni, szükség esetén elősegíteni azt. Ha szükséges, a zavartalan üzemelés fenntartása érdekében a kezelők kötelezéssel is élhetnek.

Kivételek: az előzetesen ismert esetekben ezt a másik használó tudomására kell hozni és számára döntési lehetőséget kell biztosítani. Utólagosan kívánt módosítást ebben az esetben nem lehet elfogadni. Rendkívüli esemény bekövetkezése esetén, vagy annak megelőzése érdekében ezt figyelmen kívül kell hagyni.

3.1.1.2 Az árvízvédelmi létesítmények területei igénybevételének műszaki feltételei

A tározó területén (hullámtéren) tervezett épületek padlószintjét a Mértékadó Árvízszint (MÁSZ), vagy a Legnagyobb Vízsztint (LNV) közül a magasabbik vízszint felett kell kialakítani. Ez az előírás nem vonatkozik a mobil létesítményekre, melyek a szükséges esetekben védett helyre szállíthatók. A tározó védtöltései egyúttal elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal töltésként is funkcionálnak, ezért hasznos keresztmetszetét és védképességét semmilyen körülmények között nem lehet csökkenteni. A töltést érintő bármely beavatkozás elbírálásának ez az alapelve.

Beavatkozásokat csak jóváhagyott műszaki terv, terület igénybevételi, területhasználati engedély, valamint jogerős építési – létesítési – engedély, továbbá a szükséges egyéb engedélyek és bejelentések birtokában lehet megkezdeni és végezni. A töltés és szivárgó között burkolt felületek tervezése esetén csak olyan burkolatokat lehet tervezni, amelyek esetében a felszíni beszivárgás, illetve a csapadékvíz elvezetése biztosított.

A töltés közelében szivárgást gátló alapozási módot (pl.: sávalap) alkalmazni tilos. Az alapozási módot a helyi adottságok figyelembe vételével úgy kell megtervezni, hogy az árvízvédelmi biztonságot és a védelmi rendszer elemeinek működését ne veszélyeztesse. Az alapozási tervek készítése előtt talajmechanikai vizsgálatot kell végezni.

A töltés részsűjét gépjármű közlekedésre, vagy parkírozásra igénybe venni nem lehet. A töltéskoronát a tervezett létesítmények megközelítő útjának általában nem lehet használni, kivételes esetben előfordulhat, de akkor annak burkolását, vagy a jelenlegi burkolat megerősítését be kell tervezni.

Tényleges munkavégzéshez töltésmegbontási engedély szükséges, melyet a területileg illetékes környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság árvízvédelmi és folyószabályozási osztálya ad ki. Munkavégzésre március 15. - november 15. között, árvízmentes és fagymentes időszakban kerülhet sor. A kivitelezés után megvalósulási tervdokumentációt kell készíteni és megküldeni.

A szakhatósági hozzájárulás az engedélyest nem jogosítja fel az árvízvédelmi töltésen gépjárművel történő közlekedésre, arra külön közlekedési engedélyt kell váltani. Amennyiben az adott használatra igénybevett terület a töltés és a szivárgó közötti sávban fekszik, a létesítmény elhelyezésekor a területen meglévő erdőterületek maximum 20 százalékkal csökkenhetnek. De ez nem mentesít az idevonatkozó erdészeti jogszabályok alól.

3.1.1.3 Közműkeresztezők

A közműveket a MÁSZ felett kell elhelyezni úgy, hogy a MÁSZ + 0,1 m fektetési mélység és a minimum 80 cm földtakarás biztosított legyen. A burkolt töltéskoronák alatt - kizárólag a burkolat alatt -, mivel a tározótöltéseknél alkalmazott MÁSZ + 1,50 m biztonság lehetővé teszi, a keresztezések védőcsövét fúrással kell elhelyezni. A fúrás során vízöblítéses technológiát alkalmazni tilos. A keresztezéseket a korona alatt minden esetben védőcsőbe kell helyezni.

A bal parti tározótöltés mentett oldali koronaél alatt, 0,8-1,2 m mélységben hírközlő kábel húzódik, a munkavégzés megkezdése előtt a kábel kitűzését a KÖTIVIZIG Műszaki Biztonsági Szolgálatától meg kell rendelni. A kábel környezetében csak kézi földmunka végezhető. A kábel bármely kivitelezéssel összefüggő sérüléséért a kivitelező teljes anyagi felelősséggel tartozik. Az elektromos kábelre hasított PVC védőcsövet kell a keresztezés helyén elhelyezni. A terület előntése esetén a vezeték teljes feszültség mentesítését a mentett oldalon elhelyezett kapcsoló berendezéssel biztosítani kell.

Nyomóvezeték keresztezés kialakítása csak jóváhagyott engedélyes terv alapján történhet. A vezeték töltésbe kerülő, valamint a hozzá kapcsolódó 5-5 m-es szakaszát védőcsőben kell elhelyezni. A védőcső két végét az üzemi nyomásnak megfelelő mértékben le kell zárni. A vezeték leosztása esetén azon szakaszai, amelyek az árvízvédelmi töltéssel párhuzamosan haladnak, annak töltéslábát 10 m-en belül nem közelíthetik meg. A hullámtér elöntése esetén a vezetéknek mentett oldalról kizárhatónak kell lennie.

Légvezetékes keresztezést csak indokolt esetben lehet létesíteni, aminek során be kell tartani az alábbiakat: a vezeték tartóoszlopát az árvízvédelmi töltés védősávján kívül kell elhelyezni. A vezeték legalsó belógása a töltéskorona közepén 8,00 méter + vezeték védőtávolsága lehet.

3.1.1.4 Kerékpárutak

A Tisza-tó 33. számú főközlekedési út alatti árvízvédelmi fővédvonalai, valamint a főút, illetve a tavat keresztező vasútvonal feletti részen a bal parti töltés kiépített Tiszadobig, a jobb parti töltés szakaszosan van burkolattal ellátva, de ez a szakasz is murvás stabilizálással ellátott. A töltésen megvalósult kerékpárút az EuroVelo 11 rendszer része.

Létesítendő kerékpárutak megvalósításával kapcsolatban elvárt követelmények

A létesítendő kerékpárút szélessége és szerkezete elégítse ki az árvízvédelmi töltésen az üzemi közlekedés igényeit. A burkolatot közepesen nehéz tehergépjárműre kell méretezni. A tervezett kerékpárút 3,0 méter széles legyen, egyoldali (mentett oldal felé) padka oldalesése: 5 % (rézsűk felé), a mentett oldali padkát stabilizálni kell.

Szakszerű víztelenítéssel biztosítható a gáttest talajának viszonylag nagy teherbírása. Az út alépítményének víztelenítését a mentett oldal felé 10,0 méterenként vízkivezető bordákkal kell megoldani. Az útkorona legalacsonyabb szintje a Mértékadó Árvízszint + 1,50 m magasságon kerülhet kialakításra. (A szokásos MÁSZ + 1,00 m megnövelését az érintett töltésszakasz tározótöltés jellege indokolja.)

A Tisza bal parti töltés mentett oldali korona élében vízügyi hírközlő kábel húzódik, melynek közelében csak kézi földmunka végezhető. A kábelt a rámpákon kiépített burkolatok, sárrázók, sorompóknál lévő szélesítések alatt - feltárás után - 1,0-1,0 méterre túlnyúló hasított védőcsőbe ($\varnothing$ 105 mm PVC) kell helyezni és egy darab tartalékcsővet is el kell helyezni. A mentett oldali korona élben elhelyezett kábelszerelő aknák fedlapjai nem teherviselők, így azokat az út nem érintheti, valamint az építés során is védeni kell őket. Amennyiben a burkolat megépítése után az aknák nem nyúlnak a burkolat szintje fölé

minimum 10 cm-rel, akkor szakfelügyelet mellett meg kell azokat emelni. A víz elvezetéséről mindkét esetben gondoskodni kell. A kábeljelző kövek épségét meg kell őrizni. A kivitelezési munkálatok megkezdése előtt a Tisza bal parti töltésben haladó hírközlő kábel kitűzését és a szakfelügyeletet meg kell rendelni a KÖTI-KÖVIZIG Műszaki Biztonsági Szolgálatától.

A Tisza jobb parti töltésben jelenleg nem húzódik kábel, azonban annak burkolatbontás nélküli fektetési lehetőségének biztosítására a rámpák és a sorompók elkerülő szakaszai alatt kettő darab Ø 105 mm PVC védőcső elhelyezése szükséges.

Az árvízvédelmi töltést keresztező, illetve a csatlakozó rámpáknál minimum 20 méter burkolat kiépítése szükséges. Azon rámpáknál, ahol a töltést keresztező teherforgalomra lehet számítani, sárrázót is kell építeni, valamint a keresztezésszelvényét meg kell erősíteni nehéz gépjárművek forgalmára számítva.

A kerékpárút árvízvédekezés alatti használatára a burkolaton minimum 1500 méterenként, illetve iránytöréseknél 6,0 méter széles kitérő létesítése szükséges. A töltéseken meglévő kiszélesítések ilyen célra felhasználhatók, illetve felhasználandók. A kerékpárút használatát árvíz elleni védekezés időszakában szüneteltetni, illetve korlátozni kell az illetékes vízügyi igazgatóság kiadott előírásainak megfelelően.

A kerékpárutat a KRESZ 40. ábrájának megfelelően "mindkét irányból behajtani tilos", alatta kiegészítő táblán "kivéve VIZIG engedéllyel", közlekedési táblákkal az illetéktelen forgalomtól védeni kell.

A Tisza-tó komplex hasznosítása a közösségi használatokban szükségessé teszi - a kerékpárút elsődlegessége mellett - a korábbi funkciók megtartását is biztosítani. A kerékpárutak kiépítésével megszüntetésre került a közigazgatások közötti átmenő forgalom fenntartása, amely eddig is illegálisan, de akadálymentesen történt. 2009. április 1-től a kikötők, a szabadvízi strandok és a horgászhelyek – az érintett települések közigazgatási határain elhelyezett sorompók között, az adott település felől – a KÖTI-KÖVIZIG engedélyével - gépjárművel megközelíthetők. A kerékpáros forgalom minden esetben elsőbbséget élvez! A települések közötti átmenő forgalom továbbra sem megengedett.

Javaslat:

A Tisza-tó idegenforgalmára való tekintettel a végleges megoldást a kerékpáros és védekezési célú közlekedés, valamint a közösségi célú gépjármű forgalom szétválasztása

jelentheti a távlati fejlesztési tervekben már jelzett módon, egy külső Tisza-tavi körút (közút) megépítésével.

A jelenlegi helyzet, mint eltűrt állapot ideiglenesen jelent csak megoldást, melyhez a közlekedési jogszabályokban a nyílt kerékpárutakra vonatkozó közlekedési rendet a Tisza-tavi részen javasolt módosítani, illetve kiegészíteni.

3.1.1.5 Sátorozás, kempingezés

Sátorozni csak az erre a célra kijelölt állandó és ideiglenes helyen, a hatósági és az üzemeltetői előírások betartásával, és az üzemeltető engedélyével lehet.

Nem minősül sátorozásnak az időjárás elleni védelem céljából – a horgászat időtartamára – ideiglenesen kifeszített sátor, fólia, stb., amennyiben az nem jár a természeti környezetbe történő beavatkozással és környezeti károkozással (például: tűzrakó hely kialakítása, tűzgyújtás, a terület leirtása, fakivágások, gépjármű parkolóhely kiépítése, stb.).

Sátorhely-kijelölés, üzemeltetés

A lehetséges sátorozó helyek kijelölése, megjelölése (sorszámozása), paramétereinek meghatározása (hány m², hány fő vagy sátor helyezhető el, árkategóriai besorolás), és működtetési feltételeinek meghatározása az önkormányzatok és a KÖVIZIG-ek együttes joga illetve hatásköre. A nomád táborhelyek, illetve sátorozó helyek kijelölésére az önkormányzatok és az érintett szervezetek (horgászati hasznosító, idegenforgalmi szervezetek, stb.) közösen tesznek javaslatot a területkezelőknek (KÖVIZIG, HNPI). A benyújtott javaslat alapján az érintettek előzetesen egyeztetik a létesítésre javasolt helyeket és kialakításokat. Ennek alapján az önkormányzatok megindítják az engedélyezési eljárásokat. Javasolt egyszerre több helyszínt is kijelölni és az előzetes hozzájárulásokat beszerezni.

Eljárási rend:

Terület feletti rendelkezési jog megszerzése, a tervezett terület használat jogi rendezése (elvi szintű)

Létesítési engedélyezési eljárás:

- Eljáró (engedélyező) hatóság a területileg illetékes önkormányzat Műszaki Osztálya – jegyzője
- Közreműködő hatóságok
 - ÁNTSZ-ek
 - Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyeltek

- Élet és vagyonvédelmi szervezetek (rendőrség, tűzoltók, mentők)

Létesítés: (A beruházó (létesítő), üzemeltető ismeretében történik.)

- Terület használati megállapodás a terület kezelőjével, azaz a területileg érintett KÖVIZIG-el
- Megvalósítás (a táborhely gyakorlati kialakítása)
- Üzemelési rend elkészítése

Üzembehelyezési eljárás:

- Közreműködő szervezetek: (lásd, mint az engedélyezési eljárásban résztvevők)

A kezelő KÖVIZIGEK, illetve a természetvédelmi kezelő HNPI csak a hozzájárulásukat, illetve a jogszerű terület használat feltételeit biztosítják, az üzemeltetésben nem kívánnak részt venni.

Azokat a sátorozó helyeket, amelyeket az önkormányzatok nem kívánnak üzemeltetni, azt az érintettek bevonásával vállalkozásba lehet adni, hirdetmény útján. Ehhez vállalkozói csomagokat (sorszámok és hozzátartozó paraméterek összessége) kell kialakítani, minimális sátorozó hely műszaki, közegészségügyi, vízügyi követelmények előírásaival. Ahol biztosított a megközelíthetőség (vízen, szárazon), a rendszeres ellenőrzés és az előírtak betartása (létszám, időtartam, tevékenység stb.), a terület megközelítéséhez a gátközlekedési engedélyek megváltatása, az idegenforgalmi adó beszedése és elszámolás az illetékesek felé.

A sátorhely kialakításának előírásai

Állandó jelleggel lehet sátorozni ott ahol:

- a vízen és szárazon való közlekedési kapcsolat megoldott,
- a sáortábor kerítéssel körülvárt,
- világítási, főzési, parkolási és a higiénés feltételek biztosítottak, a hulladékok tárolása, elszállítása megoldott,
- az ott tartózkodás ellenőrzési feltételei adottak,
- hírközlési eszköz biztosított,
- üzemeltetési engedélyek rendelkezésre állnak.

Ideiglenes sátorozás akkor engedélyezhető, amennyiben táborozásra alkalmas balesetmentes hely rendelkezésre áll, illetve a táborhely közelében:

- megfelelő parkolóhely van biztosítva, ennek hiányában a töltéskoronán lehet parkolni, károkozás és a forgalom zavarása nélkül;
- van illemhely.

A sátorozó helyek kialakítására előírt követelmények, hogy a sátorozó terület minimálisan 100 nm legyen, melyen maximálisan 5 fő helyezhető el. 10 fő befogadásáig 1 illemhely elegendő. Sátortábor kialakításánál a WC csoportot 50 m-en belül és OTÉK által előírt számban, férőhelyhez viszonyítva kell kialakítani, ürögdrök, szennyvíztározók szigorúan vízzárózt formában készülhetnek. Biztosítani kell az ivóvíz minőségű vizet, valamint kézmosási lehetőséget. Kézmosásból származó szennyezett vizet zárt tározóba (ürögdröbe) kell vezetni. A sátorozó helyek kialakítása során figyelembe kell venni a jobb parton kiépített szennyvízelvezetés lehetőségeit. Hullámtérben kialakított sátorozó helyeken a konténeres megoldás lehetséges, vagy a vízpartra telepített tanyahajókon lehet ezt a szolgáltatást elvégezni.

A szeméthyűjtés zsákos edényzetes formában megoldható. Hulladék kiszállítása, szippantások elvégzése a sátorozó hely fenntartójának kötelessége.

A kijelölhető sátorozó helyek

A sátorozó helyek (táborhelyek is a továbbiakban) kijelölésének lehetősége a területkezelőké az önkormányzatok egyetértésével.

Lehetséges sátorozó helyek a KÖTIKÖVIZIG területén:

Tisza bal part (duzzasztómű-Tiszafüred):

Hullámtéri duzzasztómű – Nagykursági-főcsatorna torkolati zsilip között (141+500 - 144+500 tkm, 3000 m).

IV.sz. öblítő csatorna szabályzó műtárgy (Abádszalóki-öböl) felvizi csatornájától (A/4-es sziget) északra. Tisza folyó 409,6 - 410,1 fkm, 500 m.

Tiszaderzsi hajóállomás környezete (157+200 tkm).

Tiszaszőlősi gátórháztól (10.09/4.) délre. (Tisza 419,0-420,0 fkm, 1000 m.)

Tiszaörvény alatti parti sáv. (Tisza 425,0-425,8 fkm, 800 m).

Tisza jobb part (Laskó patak torkolatától a Vízlépcsőig):

Sarudi strand környezete (148+600 - 149+100 tkm).

Tiszanánai szivornyás vízkivétel. (142+800 - 143+500 tkm, 700 m)

Kiskörei vízi-bázis környezete. (135+600 - 136+000 tkm, 400 m)

Tisza folyó partszakaszai:

Kisköre-Tiszanána között

Tisza bal part 405+409,1 fkm (A/1., A/3. szigetek)

Tisza jobb part 405,5 - 408,8 fkm (parti sávban)

Aranyosi sziget (N/3) északi oldala

Tiszaszőlős térsége

Tisza bal part 419,0 - 421,1 fkm

Tiszaörvény térsége

Tisza bal part 425,0 - 426,2 fkm

Tiszafüredi Tisza-híd térsége

Tisza jobb part 428,0 - 429,5 fkm

Tisza bal part 428,0 - 430,0 fkm

Tiszavalk térsége

Tisza jobb part 14+275 - 14+430 tkm (Tiszavalki kikötő területén)

Lehetséges sátorozó helyek az ÉKÖVIZIG területén:

Tisza jobb part (Laskó-patak torkolatától - Tiszavalkig) A tó mentén a sátorozásra alkalmas helyeket az igazgatóság már korábban kijelölte. Ezek a helyek a következők:

Újlőrincfalva 1/1 gátórház

Sóháti csatorna

Poroszlói csónakkikötő

Négyesi bekötőút

Tiszavalki kikötő

A sátorozó helyek helyét és működését az önkormányzatok helyi rendeletben kell, hogy szabályozzák. Csak az így rögzített sátorozó helyek, nomád táborok minősülhetnek legálisnak, illetve engedélyezettnek, de ennek meg kell teremteni a jogszabályi, illetve törvényi hátterét is.

A sátorozás feltételei és lehetőségei

Üdülési céllal az Abádszalókon, Tiszafüreden, Kiskörén, Sarudon és Poroszlón található kempingeket célszerű felkeresni. A túrázva üdőlőnek javasolhatóak a sátoztáborok is, mint Abádszalók, Tiszaderzs, Sarud, Tiszanána, melyek már a feltételrendszer alá tartoznak.

A vízi túrázóknál elfogadott gyakorlat, hogy a vízi part éltől számított 50 m-en belül a parti kezelő engedélyével egy éjszakát eltölthetnek sátorban. A Tisza-tó mentén már kellő számban és közelségben található valamilyen szinten kiépített sátorozó hely, így az ezen kívül eső területeken a területkezelők nem járulnak hozzá a sátorozáshoz.

Horgász a horgászhelyen nem sátorozhat, csak az üzemeltetővel rendelkező sátorozó helyeken, kivéve, ha a kettő egybeesik. A strandok területén - amennyiben a feltételek adottak - az üzemeltető dönthet a sátorozás lehetőségéről.

A feladatainak ellátásához szükséges üzemi területek arra alkalmas részein a kezelő környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság engedélyezhet sátorozást (gátórház, védelmi központ, szivattyútelep és környéke, Kisköre körgát stb.).

Szolgálati vagy kutatási céllal esetenként az arra illetékesek (KÖVIZIG, HNPI) engedélyezhetnek korlátozott mértékű és időtartamú sátorozást.

A sátorozás igénybevételénél is be kell tartani a más tevékenységekre vonatkozó feltételrendszert.

Javaslat:

A Tisza mentén a vízi túrázás soktízeses évi részvevőjével már rég meghaladta azt a kritikus tömeget, amely még spontán szerveződhet, illetve amelyet a természeti környezet még képes elviselni. E turista tömeg tájhasználatának az egységes szabályozása tovább már nem halogatható. A tó körüli horgászvilág erőteljes növekedése is felveti ennek a kérdésnek a megfelelő rendezését. A folyó mentén kialakult vadkempingek, táborhelyek terhelést jelentenek, környezeti károkat eredményezve a térségben.

A „vízi túrázás” a legismertebb, legelterjedtebb és az egyik legkedveltebb idegenforgalmi attrakció a Tisza mentén, ezért felmerül az igény ezen turisztikai ág továbbfejlesztésére, háttérbázisának a megteremtésére és kiépítésére a területen szükséges szervezett hálózatok kialakításával.

Egyik megoldás lehet a kijelölt, megfelelően kialakított pihenőhelyek, nomád táborok kialakítása. Ezek a táborok a térségben a települések külterületén, elsősorban a hullámtérben helyezkednének el, olyan környezetben mely kiváló adottságokat nyújt, mind a vízitúrázó-kempingezők, mind a falubeli strandolók számára.

A folyón létesítendő nomád táborok és a területek rendezése a településen lakók számára is létkérdés, de elsődlegesen a környezet, valamint a térségbe érkező vízitúrázók érdekeit szolgálja. Ezzel ugyanis megteremtődnek a lehetőségei egy addig szabályozatlan turisztikai ág megfelelő irányba terelésének. Ez a kapcsolódási forma a Tisza-tó sajátos helyzetéből adódóan olyan lehetőségeket rejt magában, melyek megfelelően menedzselve gazdaságos üzletággá is fejleszthetők.

Nomád táborok kialakításakor törekedni kell arra, hogy minél szervezettebben illeszkedjen a térség turisztikai kínálatába, kiegészítsék a térség nyújtotta idegenforgalmi lehetőségeket, egyidejűleg csökkentve a táj és természet használatából következő pusztítást.

A fejlesztéssel megoldandó problémák:

WC építmények és zuhanyfülkék kialakítása, szeméttárolás és szelektív szemétgyűjtés (környezetvédelemre való nevelés), vízvételi helyek, ivóvíz biztosítása, táborhelyek jelzése, biztonságos tűzrakó helyek kialakítása, közbiztonság.

A fentiekből adódóan létrehozható a következő szempontok alapján egy olyan egységes nomád turizmus, mely az alábbi elvekre épül:

- a természet szeretete és tisztelete.*
- a nomád életmód életérzésének, szabadságának kipróbálása szervezett keretek között.*
- a környezetvédelemre való nevelés.*
- a páratlan természeti kincs felfedezése különféle vízi eszközökről (kenu, csónak stb.).*

Megvalósítás:

Ki kellene jelölni a Tisza-tó három pontján olyan nomád központokat, amelyek kiinduló pontjai lehetnek a vízi-barangolásnak. Ezek a kiindulópontok az ország minden részéből érkezőket képesek fogadni. Innen csónakok, vagy kenuk bérlésével megfelelő élelmiszerhálózat biztosításával indíthatók a különböző időtartamú túrák, melyek célja lehet a madárrezervátumok megtekintése, horgászás, különleges növényvilág megtekintése, vízi vadászat.

A nomád táborhelyek kialakítandók:

Tiszavalk (kikötő), Tiszaszőlős (parti rész), Sarud (Nagyfordító és környéke), Tiszaszőlős (Aranyosi sziget), Abádszalók (Abádi-holt-Tisza szakasz), Tiszasüly (Saj-fok), Tiszaroff (komp), Tisزابura (Pusztataskony) és emellett bázisként Poroszló, Kisköre és Tiszafüred.

/Megjegyzés: az aláhúzott települések a Tisza folyó Kisköre alatti szakaszán helyezkednek el. /

E helyeken mozgó tutaj építményeken lehet kialakítani a nomád táborok kikötő helyeit, amelyek:

- téli időszakban bevontathatók, karbantarthatók,*
- évenként más-más helyszínre helyezhetők igény szerint,*
- egyetlen motoros hajóval feltölthetők, üríthetők, kiszolgálhatók,*
- környezetvédelmi példát adnak.*

A tervezett javaslat előkészítése során fokozottan vizsgálni kell működtetés-üzemeltetés infrastrukturális hátterét, valamint a közbiztonság, valamint az élet és vagyonvédelem területén meglévő feltételeket és az ezekkel kapcsolatosan felmerülő problémákat.

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül kilencen jelezték, hogy terveznek új sátorozó helyeket létrehozni, míg 19 válaszadó ítélte úgy, hogy a szivárgó csatornán belül korlátozni szükséges a kempingek számát. (7.sz. melléklet)

A javaslat a „NOMÁD TÁBOROK kialakítására”, a Tisza-tó középtávú fejlesztési programja alapján, a Magyar Turizmus Zrt. által kidolgoztatott projektszintű programok felhasználásával került összeállításra.

3.1.1.6. Magas építési létesítmények elhelyezése a Tisza-tavon

A Tisza-tó területén csak az üzemeléssel, hullámtéri létesítmények kiszolgáló létesítményei, illetve vízfelület használattal összefüggő turisztikai és idegenforgalmi létesítmények helyezhetők el, amelyeknek a jogszabályi háttere is biztosított.

Létesítés feltételei:

- Csak a területileg illetékes közigazgatás rendezési tervében szereplő beépítés engedélyezett.
- A létesítés jelen szabály gyűjteményben foglalt szakterületi, valamint a hullámterekre vonatkozó előírásoknak megfelel.
- Védett természeti, árvízvédelmi, folyószabályozási szempontból veszélyes/védett területeken ilyen jellegű létesítmény nem helyezhető el.
- Környezetének megfelelő műszaki adottságok – a zavartalan és környezeti szempontoknak is megfelelő működtetés (közúti kapcsolat, közművek rendelkezésre állása, vagy kiépíthetőségének lehetőségei, stb.) – biztosítottak
- A szükséges terület feletti rendelkezési jog rendezett.

3.1.2 Szabadvízi fürdőzés, strandok (a kijelölés hatósági, működtetési feltételei, stb.)

3.1.2.1 Általános előírások

Fürödni csak kiépített szabadvízi strandokon lehet, mivel a tó más területein nincsenek meg a fürdőzés feltételei. A műtárgyak védőtávolságán belül fürödni életveszélyes és tilos. A fürdőzésre alkalmas területeket úgy kell kijelölni, hogy az kielégítse az MI-10/ 425-82.

előírásait. Ennek értelmében a medret a téli vízszintnél meg kell vizsgálni és a megfelelő állapot érdekében a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

A tározó töltésének igénybevétele a szabadvízi fürdőzés céljaira a földmű szempontjából azzal jár, hogy a víz felőli töltésrézsű árvízi és duzzasztott vízszint melletti hullámvédelmét szolgáló telepített gyeptakaró vagy a más típusú hullámvédelem pusztul, a töltésláb elmosódik. A KÖVIZIG által alapfeladatként épített és telepített hullámverés elleni védművek és burkolatok minősége általában kedvezőtlen a fürdőzők számára. Más megoldás keresése indokolt. Az uralkodó szelek kitettségeinek különbségéből következően a szabadvízi strandok helyzete egymáshoz képest hullámverésre különböző. A hullámverés elleni védművek önhatalmú megbontása, átalakítása nem engedélyezett.

A gyeptakaró és a hullámvédelem megóvását biztosítani kell, illetve feladatát teljesítő más megoldást kell alkalmazni, melyet a hatósági engedélyben is rögzíteni kell. A KÖVIZIG-ek a szabadvízi strandok területét az üzemeltetők (általában önkormányzatok) használatába megállapodás alapján adják, melyben rögzítik a jogokat és kötelezettségeket.

Fürdésnek minősül a Hajózási Szabályzat szerint vízi járműnek nem tekinthető úszóeszköz (játékcsónak, felfújható eszközök, stb.) vízen történő használata is.

Fürdőzők közelében - azokra veszélyt jelentő- úszóeszközöket használni csak úgy szabad, hogy azok a fürdőzőket ne veszélyeztessék. Ezen területen üzemeltethetők a vízi biciklik, vízi traktorok. Pályáik a strandok területén kerülnek kijelölésre, de a fürdőhelytől elkülönítetten, ugyanazon méretű és színű bójákkal és elhelyezési sűrűséggel, lehatárolva. Az így lehatárolásra kerülő területek előírásai megegyeznek a fürdésre kijelölt területek előírásaival. Ez nem helyettesíti a hatósági engedélyeket.

Az előzőek alapján a vízi bicikli, vízi traktor és nem gépi erővel működtetett strand eszközöket külön vízfelületen kell üzemeltetni. Ezen eszközök használata a fürdőhelyen kívül, vagy annak egy részén kijelölt, a térképen feltüntetett vízfelületeken a javasolt. Ezen vízfelületeken a gépi meghajtású csónakok, kishajók közlekedését meg kell tiltani.

A vízi-, vagy strandszköz kölcsönzés engedélyezési eljárása a fürdőhely kijelölési eljárás keretében történik, engedély nélküli kölcsönzői tevékenység esetén, a fürdőhely üzemeltetője ellen hatósági eljárás kezdeményezhető!

A kijelölt terület használata során a pálya kijelöléséért, a szabályszerű használatáért, valamint az élet és vagyonbiztonságért a pálya üzemeltetője a felelős. A kijelölt strand területén belül vízi járművek közlekedése tilos, ott kikötő és telephely sem létesíthető.

Amennyiben a vízterületen fürdőzésen kívül más tevékenységet is kívánnak folytatni, úgy vízfelület rendezési tervet kell készíteni. A jelenleg üzemelő szabadvízi strandok esetében rendezési és engedélyes tervek készültek. A fenti előírások megléte után lehet kezdeményezni a strand kijelölését.

3.1.2.2 Szabad-strandokkal kapcsolatos árvízvédelmi előírások

A töltés és a szivárgó közötti terület, mint az árvízvédelmi töltés szerves része elsősorban védelmi funkciót lát el. Ennek alapján a létesítmények elhelyezése ideiglenes jelleggel engedélyezhető. A töltésen való átjárásra rézsúlépcsőket kell betervezni.

A strandok területének elkerítése, kapuk elhelyezése és lezárása csak megkerülő út kijelölése (helyszíni kijelölés is) és elkészülte után lehetséges. Az árvízvédelmi töltés érintett szakaszát a strand kezelője csak a strand üzemeltetésének idejére zárhatja le, amennyiben a lezárás időtartamára biztosítja a lezárt töltés szakaszra történő szolgálati célú bejutás feltételeit a mű kezelőjének, valamint a kerékpárúton közlekedő kerékpárosok zavartalan áthaladását. Ennek módját a KÖVIZIG részére benyújtott és jóváhagyott dokumentációban kell rögzíteni. A KÖVIZIG szolgálati úton lévő járművei részére folyamatosan biztosítani kell az átjárást. Árvízvédekezés időszakában a töltésen elhelyezett kapukat nyitva kell tartani.

A strandidőszak végét követően, de legkésőbb szeptember hó 1-ig a gátkoronát fel kell szabadítani és a kapukat el kell távolítani. Amennyiben a strand üzemeltetője ezt nem kívánja végrehajtani, abban az esetben a 4. pontban leírtak alapján kell eljárnia. Felhívjuk a figyelmet, hogy az árvízvédelmi fővédvonalak nem képezik a területhasználatokra vonatkozó megállapodások részét. A strand vagyonvédelmének ezen időszakban történő biztosítása a működtető feladata.

A gáton való közlekedés szabályai tiltják a 3500 kg-nál nagyobb összsúlyú járművek közlekedését, ugyanis a burkolatok ennek figyelembe vételével készültek el. A fentiek alapján a vendéglátó létesítmények kiszolgálását más módon kell megoldani.

A napozó teraszok kialakítása ellen kifogást nem emelünk, de azon létesítményt, fát és egyéb növényzetet elhelyezni, illetve telepíteni nem lehet. Használata csak a strand üzemelése alatt és csak az eredeti célnak megfelelő használattal történhet. Az engedélyezett használat napozási-pihenési funkció, más egyéb célra történő felhasználás esetén a létesítményeket meg kell szüntetni és az eredeti állapotot helyre kell állítani. Az érintett szakasz töltésének és biológiai védelmének karbantartásáról az engedélyes köteles gondoskodni.

A vízi-sportszer kölcsönzői tevékenységet május 30-tól szeptember 15-ig, a megfelelő külső körülmények figyelembe vételével lehet folytatni. Téli tárolásra a parti sávot nem lehet igénybe venni. Vízi-motor (jet-ski) üzemeltetéséhez és pályájának kijelöléséhez és üzemeltetéséhez a Csongrád megyei Közlekedési Hatóság engedélye szükséges.

3.1.2.3 Strandok létesítésének hatósági előírásai

A strandok létesítése és üzemeltetése során be kell tartani a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről szóló 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendeletet, valamint a belügyminiszter, 46/2001. (XII. 27.) BM rendeletét a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól, valamint a MI-10 425-82. számú műszaki irányelvek előírásait és az érintett terület tulajdonjogi helyzetét.

A fürdőhely kijelölése: A vízparti terület tulajdonosának kérelmére az ÁNTSZ kistérségi intézet fürdőhely kijelölési eljárást folytat le, melynek keretében dönt az üzemeltetni kívánt fürdőhely kijelöléséről. A kérelmet a fürdőhely üzemeltetésének tervezett megindítása előtt legalább 30 nappal kell benyújtani a kistérségi intézetnek. A fürdőhely kijelölésének nem szükséges feltétele a napi átlagban legalább 100 fő fürdőzőszám várható teljesülése bármely fürdésre kedvező időszakban. A kijelölés folyóvízen a fürdési idény végéig, állóvízen visszavonásig hatályos.

A fürdőhely kijelölését megelőzően az ÁNTSZ kistérségi intézete helyszíni szemlét tart a szakhatóságok, a fürdőhely fekvése szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) és a fürdőhely kijelölését kérelmező részvételével. A szakhatóságok az állásfoglalásukat a helyszíni szemle keretében vagy az azt követő 10 munkanapon belül adják meg. A helyszíni szemle során vizsgálni kell a fürdővíz és a hozzá tartozó terület alkalmasságát, beleértve a fürdővíz korábbi minősítések szerinti, illetve új fürdővíz esetén legalább a minőségét, és annak megfelelősége esetén meg kell állapítani:

- a fürdővíz, illetve fürdőhely határait, valamint a megjelölésükre szolgáló eszközök számát és elhelyezésük módját;
- a minőségellenőrzés céljára szolgáló, a mintavételi pontot;
- a mély víz megjelölésére szolgáló eszközök számát;
- azt a vízállástartományt, amelynél a fürdőhely üzemeltethető.

A kistérségi intézet a fürdővíz használatát akkor engedélyezi, illetve a fürdőhelyet akkor jelöli ki, ha a fürdővíz minősége legalább „tűrhető”. Fürdőhelyet a kistérségi intézet akkor jelöl ki, ha ezen túlmenően a fürdőhely az üzemeltetésre vonatkozó közegészségügyi

előírásoknak megfelel. A fürdőhelyek üzemeltetésére vonatkozó részletes szabályokat a rendelet 7. sz. melléklete tartalmazza, amely alapján kell elkészíteni az üzemeltetési szabályzatot. Az üzemeltetési szabályzatnak a fürdőhely szakszerű és biztonságos üzemeltetésével kapcsolatos részletes műszaki, technológiai, biztonságtechnikai, környezetvédelmi és egészségügyi előírásokat kell tartalmaznia.

A védőterületen, az ott keletkezett szennyvizet kizárólag közcsatornára kötött vagy zárt rendszerű szennyvízgyűjtőben szabad elhelyezni. A védőterületen előforduló szennyeződés vagy annak veszélye esetén az üzemeltető haladéktalanul bejelentést tesz a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóságnál, amely erről haladéktalanul tájékoztatja a kistérségi intézetet.

A kijelölt fürdőhely üzemeltetője mentőőrt és figyelő szolgálatot köteles alkalmazni valamennyi előzőekben felsorolt strandon, melyet a jegyző rendel el a bizottság javaslata alapján. A mentőőrnek ezen paragrafus előírásainak megfelelően kell feladatát ellátnia. A mentőőrt a HSZ. előírásainak megfelelő mentőcsónakkal kell ellátni és arra 40x40 cm nagyságú fehér alapú, 30x30 cm hosszú, 10 cm széles vörös kereszttel ellátott zászlót kell felszerelni.

A fürdőhely megjelölésére a parton 60x30 cm méretű, fehér alapú, hullámzó kék vízen fekete felsőtestet ábrázoló táblával, a vízen 50 m-ként vörös-fehér függőleges csíkokkal ellátott, min. 50x50 cm, henger alakú bójákkal kell elhelyezni. A bójákat a vízállás 10 cm-es változása esetén át kell helyezni. A táblán kék mezőben fehér színű nyíllal és a távolság (méter, kilométer) feltüntetésével kell a fürdőhely hosszát jelölni. A 120 cm-nél mélyebb víz határát "120 cm", folyókon „mély víz” feliratú táblával kell megjelölni, min. 100 m-enként. A jelzőeszközökről, valamint azok elhelyezéséről és karbantartásáról a fürdőhely üzemeltetője köteles gondoskodni.

Tekintettel arra, hogy az érintett fürdőhelyek közvetlen környezetében a fürdőzőkre közvetlen veszélyt jelentő tevékenységeket is folytatnak, a fürdőhely határán mind a parton, mind a vízen jól látható helyen el kell helyezni a fürdési tilalmat jelző táblákat is. A fürdési tilalmat 60 x 30 cm-es méretű fehér alapú, kék hullámzó vízen fekete felsőtestet ábrázoló és átlósan 3 cm széles piros csíkkal áthúzott táblával kell jelölni. A táblán kék mezőben fehér színű nyíllal és a távolság (méter, kilométer) feltüntetésével kell jelölni a tiltott terület hosszát.

3.1.2.4 A strandok üzemeltetés feltételei

Feltételek:

- létszámmal arányos kiszolgáló és parti létesítmények megléte,
- a fürdőhely kijelölésével kapcsolatos táblák, jelzések megléte,
- ellenőrzött és megfelelő vízminőség folyamatos ellenőrzése,
- higiénias és mentési feltételek biztosítása,
- hatósági engedélyek és felelős üzemeltető megléte,
- a kommunális és veszélyes hulladékok elhelyezése, gyűjtése és elszállításának megoldása,
- partrongálás veszélye és a vízszennyezés valószínűségének minimalizálása.

A strand területén belül csak a kölcsönzői tevékenységgel összefüggő és az üzemelés, mentés ellátása érdekében szükséges járművek tartózkodhatnak. Ezen járművek listáját a strand kijelölési jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

3.1.2.5 Előírt jelzések a Tisza-tavi fürdőhelyekre

Abádszalóki fürdőhely:

Abádszalóki szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó balpart 147+007-147+900 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 147+252-147+652 tkm közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 147+ 252 és a 147+652 tkm szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

2 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 147+ 252 és a 147+652 tkm szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

11 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon.

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Kiskörei fürdőhely:

Kiskörei szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 135+448-135+858 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 135+480-135+828 tkm közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 135+ 480 és a 135+828 tkm szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

2 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 135+ 480 és a 135+828 tkm szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

10 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon.

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Tiszanána-Dinnyésháti fürdőhely:

Tiszanána – Dinnyésháti szabad vízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 139+085 – 140+085 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a teljes szakasz.

2 db fürdőhely jelzőtábla kihelyezése a parton, a 139+085 és a 140+085 tkm szelvényben a vízföldi töltéslábtól számított 10 m-ben.

10 db bója a kihelyezése a strand vízföldületén, valamint az átfolyó műtárgy előtt.

3 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Sarudi fürdőhely:

Sarudi szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 148+800-149+080 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 148+800-149+080 tkm közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelzőtábla kihelyezése a parton, a 148+800 és a 149+080 tkm szelvényben a vízföldi töltéslábtól számított 10 m-ben.

2 db fürdőtilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 148+800 és a 149+080 tkm szelvényben a vízföldi töltéslábtól számított 10 m-ben.

10 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon.

3 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Poroszlói fürdőhely:

Poroszlói szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 6+150-6+600 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 6+300 és a 6+600 tkm közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 6+300 és a 6+600 tkm. szelvényben a vízföldi töltéslábtól számított 10 m-ben.

1 db fürdőtilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 6+600 tkm szelvényben a vízföldi töltéslábtól számított 10 m-ben.

12 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon.

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Tiszafüredi fürdőhely:

Tiszafüredi szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó balpart 170+950-171+500 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 171+350 tkm és a holtág partján folyás irányban mért 300 m közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 171+350 tkm szelvényben és a HT. parton folyás irányba mért 300 m-re a part élben.

1 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 171+350 tkm szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

12 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon.

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Javaslat:

A szabadvízi strandok üzemeléséhez a vállalkozóval kötendő szerződés kötelező eleme legyen, a felelősségbiztosítás is.

Kiemelten kezelendő az életvédelem, ennek érdekében valamennyi kijelölt szabadvízi strandon mentőőrök alkalmazása szükséges, a jogszabályban megfogalmazottakon túl.

3.1.3 Vízi és ökoturizmus

Vízitourizmus

A vízi turizmusnak két változata ismert a Tisza-tavon. Az egyik a Tisza folyóhoz kötődik, Tisza túra néven ismert. Ezen a túrán a résztvevők kajakokkal és kenukkal közlekednek, általában egy-két nap alatt áthaladnak a Tisza tározói szakaszán, így a vendégek csak a táborozás megközelítéséhez használják a tározó öblítő csatornáit, víztereit. A sátorozásra vonatkozó előírások betartásával szabadon áthaladhatnak a tározón, a zsilipelés időpontját célszerű egyeztetni a tömeges igény miatt, de a hajózsilip közlekedési üzemrendjét a hajósoknak szóló hirdetmény is tartalmazza. Ez a túrázási mód az utóbbi tíz évben jelentősen visszaszorult, mert a Tisza túrák résztvevőinek nagyon kis hányada jut el a Tokaj alatti szakaszokra.

A vízi túrázók másik csoportjába a tározó mentén tartózkodók, üdülők tartoznak. Ebben az esetben már változatosabb az eszközhasználat, mert a vízi sporteszközökön túl használják a csónakokat, valamint a kishajókat is. Ez a célcsoport a tó belső területein tesz rövidebb-hosszabb túrákat saját helyismeret, térkép, vagy túravezető segítségével. A tó területén a vízi túrázás a természetvédelmi szabályozásból eredő hármass tagozódás figyelembevételével történhet.

A vízi túrázás szabályozása és marketingje során a következő útvonalakat kell előnyben részesíteni:

TISZAVALKI-MEDENCE

Poroszló–Eger-patak–Nyárad-ér (Tiszavalk)–IX. sz. öblítőcsatorna–Tisza 436–432 fkm–X. sz. öblítőcsatorna–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 17 km

A poroszlói közúti hídtól a Nyárad-ér IX. sz. öblítőcsatornáig tartó szakasz csak kézi erővel vagy elektromos motorral hajtott vízi járművel járható. Ugyanitt a túraútvonal mellett időszaki korlátozás van érvényben, arról febr. 1.–jún. 15. között nem szabad letérni.

TISZAFÜREDI-ÖBLÖZET

Tiszafüred–X. sz. öblítőcsatorna–Tisza 432–430 fkm–Füredi öblítőcsatorna Füred–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 6 km

ÖBLÍTŐCSATORNÁN - POROSZLÓTÓL TISZAFÜREDIG

Poroszló–Kis-Tisza–Tisza–Füredi öblítőcsatorna–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 9 km

TISZAFÜRED–TISZAÖRVÉNY

Tiszafüred–Füredi-Holt-Tisza–Füredi öblítőcsatorna–Tisza 430–426 fkm–Tiszaörvény–VIII. sz. öblítőcsatorna–Örvényi-morotva–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 9 km

TISZAÖRVÉNYTÓL POROSZLÓIG

Tiszaörvény–Tisza 426–425 fkm–VI. sz. öblítőcsatorna–Oldalcsatorna–Szilas-fok–Csapói-Holt-Tisza–Kis-Tisza–Poroszló, 9 km

SARUDI-MEDENCE

Sarud–V. sz. öblítőcsatorna–Tisza 418–412 fkm (Tiszaderzs)–Kis-Tisza–Sarud, 16 km

POROSZLÓI-MEDENCE

Sarud–Kis-Tisza–Balázs-fok–Fűzfás-morotva–(Óhalászi-Holt-Tisza)–VI. sz. öblítőcsatorna–Szilas-fok–Csapói-Holt-Tisza–Kis-Tisza–Sarud, 17 km

SARUDRÓL ABÁDSZALÓKRA

Sarud–Kis-Tisza–Tisza 412–410 fkm–IV. sz. öblítőcsatorna–Bere-felső-Holt-Tisza–Abádszalók, 11 km

ABÁDSZALÓKI-MEDENCE

Abádszalók–Bere-felső-Holt-Tisza–IV. sz. öblítőcsatorna–Tisza 409–407 fkm (Tiszanána-Dinnyéshát)–II. sz. öblítőcsatorna–Bere-alsó-Holt-Tisza–Abádszalók, 10 km

KISKÖRÉRŐL ABÁDSZALÓKRA

Kisköre–Tisza 404–405 fkm–I. sz. öblítőcsatorna–Bere-alsó-Holt-Tisza–Abádszalók, 6 km

A Tisza-tó vadvíz országát legtöbben csónakból fedezik fel. A csónakközlekedésre a vízi közlekedés szabályai az irányadóak.

Javaslat:

A Magyar Turizmus Zrt. által elkészített Tiszai Víziturizmus Fejlesztési Program Tisza-tóra vonatkozó fejezetei szerint szükséges a fejlesztéseket megvalósítani. Fontos az egyes alágazatok szereplői közötti összhang folyamatos biztosítása.

Ökoturizmus

A Tisza-tavi turisztikai kínálatából kiemelkedik az ökoturizmus, amely az elmúlt években a térség egyik vezető vonzereje lett. Egyes, elsősorban a Tisza-tó mentén elhelyezkedő településeken megközelítő jelentősége van a vízi és vízparti aktív turizmusnak. A Tisza-tó tágabb környezetében további, inkább csak regionális jelentőségű vonzerők (a gyógy- és termálturizmus, a falusi, kulturális turizmus, hivatásturizmus) is fellelhetők, igaz mozaikosan. A Tisza-tavi régióban a helyi jelentőségű, kínálatot színesítő vonzerők (lovasturizmus, vadászturizmus, gasztroturizmus, örökségturizmus) önmagukban nem meghatározóak, azonban jól kiegészíthetik a Tóhoz kötődő vezető terméket, az ökoturizmust.

Az ökoturizmus jelentős része jelenleg a világörökség részét képező, nemzetközi érdeklődésre számot tartó Tisza-tavi Madárrezervátumra épül, amely a Hortobágyi Nemzeti Park része. Ez a turisztikai kínálat teszi egyedivé a Tisza-tavat. A Tisza-tavi Madárrezervátum elnevezés nem bejegyzett földrajzi név, ezért mindenképpen indokolt a Tisza-tó védett területrészének vagy ezen, vagy valamely szélesebb körű természeti értékeket megjelenítő néven történő hivatalos elnevezése.

A Tisza-tavi régió legfontosabb elsődleges kínálata tehát a természeti értékeket, élőhelyeket, a flórát és faunát részletesen és szemléletesen bemutató ökoturizmus. Ezt a célt szolgálják a kikötők, a Tisza-tavi Túraközpont Hálózat, valamint a tanösvények, bemutatóhelyek.

A kikötők egyedi arculattal, sajátos szolgáltatásokkal a tó arculatformáló elemei, melyek további fejlesztése során meg kell tartani a természet közeli, családias jelleget, s tovább kell erősíteni a szolgáltatást nyújtó személyzet szakmai ismereteit, elhivatottságát.

A Túraközpont Hálózat bejegyzett védett név, mely a Tisza-tó természeti értékeinek bemutatását garantált szolgáltatások keretében végző turisztikai vállalkozások összefogásából jött létre. A rendszer nyitott, ahhoz valamennyi, a kézikönyvben leírtakat teljesítő szolgáltató csatlakozhat.

Az ökoturizmus fejlesztés iránya a Tisza-tavi Ökocentrum megvalósítása és az emellett kialakított bemutatóhelyek és tanösvények hálózata, amelyek a régió összes élőhely típusát

képesek bemutatni. A fejlesztések nem zavarhatják a természeti rendszerek működését. A tanösvények létesítése során a természetvédelmi jogszabályokban foglaltak az irányadók.

A fejlesztésnek korlátot szab a terület terhelhetősége, a fenntartható fejlődés elveinek betartása. A természeti rendszereket használó turisztikai formákkal egyetlen terület sem terhelhető a végtelenségig, és a terhelés növekedése során egyre inkább előtérbe kell hogy kerüljenek, azok a használati formák, amelyek segítenek a terhelés káros hatásainak a mérséklésében, és a jelenlegi természeti állapot megőrzésében, esetleg javításában.

Jó adottságokkal rendelkeznek ökoturisztikai szempontokat figyelembe véve a Tiszafüred-Örvényi térség, a Sarudi-, Poroszlói- és a Tiszavalki-medence folyóparti övzátonyai, melynek folyamatosságát a szabályozó műtárgyak átjárhatósága biztosítja.

Tisza-tavi Ökocentrum – Poroszló

A Tisza-tó turizmusában és természeti értékeinek bemutatásában új fejezetet nyit majd a Tisza-tavi Ökocentrum megvalósítása, melyben kapcsolódik egymáshoz a turizmus és a természetvédelem. A létesítmény a térség központi vendégfogadó bázisa és a bemutatóhelyek láncolatának kiemelkedő tagja lesz egyben.

Az Ökocentrumhoz kapcsolódóan érdemes lesz létrehozni egy olyan szakmai szervezetet, mely tömöríti magában a meghatározó ökoturisztikai szolgáltatások, attrakciók képviselőit, a térség természetvédelmi és turisztikai szakembereit. Ennek a szervezetnek lehet feladata az ökoturisztikai bemutatás „újrangolása”, a szolgáltatás struktúra jövedelmezőségének optimalizálása, a vendégbarát működés végig gondolása.

Az érkező vendégek minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében szükséges egy olyan központ kialakítása, ahol minden információhoz és tájékoztatáshoz hozzájuthat, valamint a bemutatóhelyek és kiállítások segítségével áttekintő képet kaphat a térség természeti és ökológiai adottságairól.

Tanösvények a Tisza-tavon

A Tisza-tó ökoturisztikai arculatának az erősítésében elvitathatatlan szerepet játszik két bemutatóhely, egy építése folyamatban van.

Az ökoturizmus különleges attrakciója a 2005-ben épült Tisza-tavi Vízi Sétány és Tanösvény, amely a Poroszlói-medencében található. A Vízi Sétány Poroszló mellett a tó belső területén a partvonalától mintegy 500 m-re található és a Poroszlói szabadvízi strand melletti lekötő helyről a tó első menetrend szerinti hajójáratával közelíthető meg. A víz fölött

cölöpökre épített 1500 m hosszú palló-úton kényelmes sétával fedezhetők fel a Tisza-tó természeti értékei. Az útvonal felfűz két madárvártát, egy pihenőszigetet és egy 10 m magas megfigyelőtornyot a Kis-Tisza partján, melyről megfigyelhető a Poroszlói-medence vízi világa is. A Vízi Sétány természeti értékeinek megismerését információs táblák és képzett túravezetők segítik.

Tiszaörvény térségében található a Tiszavirág Ártéri sétaút, amelyet 2007-ben létesítettek. A Szabics-kikötővel szembeni szigeten fekvő 1.500 m hosszú tanösvény a kérész (Tiszavirág) érdekes életszakaszait mutatja be egy erdei sétaúton elhelyezett információs táblarendszer segítségével. Továbbá a régmúlt ártéri települések mesterségeit eleveníti fel és testközelből prezentálja a gyékényfonás, vesszőfonás, teknővájás munkafázisait, illetve a régi halászeszközöket. A hajdani kubikos élet is megelevenedik a sétaúton a folyamszabályozási és árvízvédelmi munkálatokat bemutató eszköztárral. Két madármegfigyelő torony mellett egy álcázott madárles és sok mesterségesen kialakított madárfészkelőhely biztosítja a természet megismerését.

Tiszafüreden, a Holt-Tiszán, a Császlód-szigeten egy ártéri kalandpark épül. A kalandpark hiánypótló szerepet tölt be a térségben. A közel 20 hektáros terület ugyanis a természetbarátoknak, a Tisza-tó élővilága iránt érdeklődőknek, s az aktív pihenés kedvelőinek, a sportolni, mozogni vágyóknak is tartalmas kikapcsolódást kínál. Szintén a Tisza-tó flórájának és faunájának bemutatását, felfedezését segíti a szigetet körülölelő tornapálya és tanösvény, valamint a fák lombkorona szintjére épített magaslati kötélpályás tanösvény is. A kialakított tanösvények és túraútvonalak hossza 3.800 méter lesz.

Megfelelő természetvédelmi kezelői és turisztikai szakmai kontroll mellett további tematikus bemutatóhelyek létesítése indokolt. Cél, hogy a tó és térsége természeti értékeinek bemutatása hálózatba rendezett attrakciók segítségével történjen, s a kiépítéssel és a vendégforgalom koncentrálásával a védett természeti területek jelentős részének terhelése csökkenjen.

Javaslat:

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a többségnek az a véleménye, hogy a Tisza-tónál a tanösvények számát nem szükséges korlátozni.

A fejlesztés iránya a Tisza-tavi Ökocentrum megvalósítása és az emellett kialakított bemutatóhelyek és tanösvények hálózata, amelyek a régió összes élőhely típusát képesek bemutatni. A fejlesztések nem zavarhatják a természeti rendszerek működését. A tanösvények létesítése során a természetvédelmi jogszabályokban foglaltak az irányadók.

Jó adottságokkal rendelkezik ökoturisztikai szempontokat figyelembe véve a Tiszafüred-Örvényi térség, a Sarudi-, Poroszlói- és a Tiszavalki-medence folyóparti övzátonyai, melynek folyamatosságát a szabályozó műtárgyak átjárhatósága biztosítja.

A fejlesztések során monitoringozni kell a területek eltartóképességét.

3.1.4 Sporthorgászat

3.1.4.1 Általános előírások

Az 1997. évi XLI. törvény a halászatról és horgászatról (a továbbiakban halászati törvény) 3.§ (1) pontja értelmében a Tisza-tavon az államot illeti a halászati jog, melyet a miniszter (jelenleg vidékfejlesztési) gyakorol. Az államot megillető halászati jog haszonbérbe adása alapján a halászati jogot 2010. január 1-től a Tisza-tavi Sporthorgász, Természetvédelmi és Környezetvédelmi Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, mint a Tisza-tó halászati hasznosítója gyakorolja. A Sporthorgász Kft. jogosult és köteles a halászati hasznosítás körébe tartozó valamennyi feladat elvégzésére.

A halászati és horgászati (a továbbiakban csak a horgászati megjelölést használjuk - mert jelenleg a Tisza-tóra ez jellemző - de értjük alatta a lehetséges halászatot is) tevékenység gyakorlásával, elsősorban a fent említett két törvény és végrehajtási rendeleteinek előírásai az iránymutatóak, de meghatározó még a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény is.

A szivárgó csatorna külső karbantartó sávja mentén húzódó kisajátítási határtól (kincstári vagy határa) kezdődően a horgászvíz (horgász hely) megközelítéséig és az ott végzett tevékenység (sporthorgászat, halászat) vízügyi kezelésű, de kincstári vagyontartozó állami tulajdonú föld-, vízterületen történik. A halászati törvény 6. – 7 §.-ai értelmében a halászati hatóság a vízügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi terület esetén a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával nyilvánítja halászati vízterületté a vizet.

A horgászat a Tisza-tó kiemelt jelentőségű, integrált hasznosítása, ami valamennyi jogos igény kölcsönös figyelembevételével, egyeztetetten végezhető. A Tisza-tó minden létesítményének meghatározott funkciója van, és csak megfelelő műszaki állapotban tud megfelelni a társadalom elvárásainak. A létesítmény állaga a használat során folyamatosan romlik – a közlekedés által (a föld anyagú töltések feltörnek - kopnak, a nedvest összevágják - növelve beázás alapján a fellazulást -, rontva a használhatóságot, gyeptakaróban taposási kár keletkezik stb.) – ezért ennek állagmegóvására fokozottan kell figyelni és az adott lehetőségeken belül, elvégezni. Ennek nem érvényesülése valamennyi hasznosítást veszélyeztet és a pontban leírtakat is oka foggyottá teheti.

A horgászhely kialakítás a biológiai - és hullámverés elleni védelmet károsíthatja a töltés előterében (nád, fűz irtás, kőmű átrendezés stb.), a biológiai szükségletek elvégzése és a visszamaradó hulladék kihat a vízminőségre, a környezet állapotára is.

A halászati törvény 15. §-ban megfogalmazottak csak a halászati hasznosító szolgalmi jogára terjednek ki, tehát a horgászra nem. Ennek alapján a halászati hasznosítót halászati szolgalmi jog illeti meg a Tisza-tavon. A halászatra jogosult külön jogszabályokban (kincstári, vízgazdálkodási, környezeti, természetvédelmi, erdészeti stb.) meghatározott korlátozások betartásával juthat a vízhez, valamint a horgászati tevékenység időtartamára fogási eszközt elhelyezhessen, illetve használjon, a vízen halászati tevékenységet folytasson és a fogási zsákmányt elszállítsa. Ezen tevékenységével okozott kárért, kártérítési kötelezettség terheli.

A tározó töltéseinek közlekedési rendje több szintű tárgyalás (MOHOSZ, VKKI, KÖVIZIG-ek, helyi horgászegyesületek, önkormányzatok) alapján, valamint az érintett közlekedési hatóságok előírásainak figyelembe vételével alakult ki. Funkcióját tekintve elsősorban üzemi, védelmi út, továbbá – a fejlesztések révén egyes szakaszai – útengedéllyel rendelkező nyílt kerékpárútnak minősül. Tekintettel arra, hogy már a létesítések sem egységesek (meglévő úthálózat, fejlesztések, pályázatok), ezért van ilyen megosztott és eltérő úthasználat is. A pályázati kötelezettségek (utánkövetés) elévülésével, amely az elkövetkező években (2013-ig) esedékes, további összehangolásra kerülhet sor. Az Igazgatóságok tiltják a gépjárművek számára a közútként történő használatot, részükre csak megközelítő használat lehetséges.

A három érintett Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság a Tisza-tó Kisköre - Tiszabábolna közötti bal és jobb parti töltésszakaszra egységes közlekedési (tartózkodási) engedély kiadását tervezi 2011. januártól.

Az egységes közlekedési engedély nem érvényes az ezen kívül eső töltés szakaszokra, valamint nem mentesít az egyes szakaszokra vonatkozó korlátozások, tiltások alól.

Ennek birtokában és az abban foglaltak betartásával lehet csak járművel a tározótöltéseken gépjárművel közlekedni, illetve tartózkodni.

3.1.4.2 Tételes előírások a horgászokra (halászati hasznosítóra)

A vízterületen horgászatot folytató személyek a vízügyi szolgálatnak, vagy más arra illetékes ellenőrzést végzőnek kötelesek felmutatni a gátközlekedési engedélyüket, ha a horgászhelyet vízügyi kezelésű területen gépjárművel közelítették meg.

A parti nádsávot, valamint fűzsávot (biológiai védelem) a partvédő kőművet megbontani, megrongálni, - a partvédő mű mögötti (feltöltött) terület védelmét biztosító növényzetet eltávolítani, irtani, gyéríteni tilos. Cél, hogy az új horgászhelyek szabályozott módon kerüljenek kialakításra és csak olyan helyen, ahol a hely jól megközelíthető, a létesítés nem jár a környezetének rombolásával. Az ilyen helyek kijelölése a halászati hasznosító feladata, melyet köteles előzetesen az önkormányzattal és a vízügyi kezelővel egyeztetni. Az esetleges viták elkerülése érdekében javasolt ezen helyek leltárának elkészítése, majd ezt követően a megjelölése, számozással történő ellátása, azonosítása. A kialakítás mikéntjét az üzemelővel történő megegyezésben foglaltak szerint kell végrehajtani.

A tározón, szivárgó csatornában, öntöző főcsatornában elhelyezett vízszint-szabályozási vagy egyéb célt szolgáló műtárgyakat és a védtöltésen lévő sorompókat nem kezelhetik.

Egyes műtárgyaknál halrácsok, vagy bármilyen egyéb nem vízszabályozási célú létesítmény (például: csónak átemelő) csak a kezelő engedélyével és előírásainak megtartásával helyezhetők el. Ezek rendszeres karbantartásáról, biztonságos üzemeléséről, tisztításáról az elhelyező köteles gondoskodni. A kialakított létesítmények vízfolyási (áramlási) akadályt nem képezhetnek, az üzemszerű működést nem akadályozhatják.

A Tisza-tó vízminőségéért (átfolyásos jellegéből adódóan) a kezelő vízügyi szervezet felelősséget nem tud vállalni. A kezelő a tudomására jutott vízminőség romlásról viszont a hasznosítót tájékoztatja. A horgász a vízminőséget károsan befolyásoló anyagot nem juttathat a vízbe (pl. beetetés alkalmával). A vízpartot szennyezni nem szabad, a környezet megóvására és a természetvédelmére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az ott tartózkodása során keletkező hulladékot köteles a tározóból magával vinnie, valamint köteles a tartózkodási környezetében, mások által ott hagyott hulladékot összegyűjteni és elszállítani.

Halászati (horgászati) tevékenységet úgy kell végezni, hogy az a vízterület megközelítését, az esetleges kárelhárítást és karbantartási tevékenységet ne akadályozza. A halászati hasznosító a tevékenységéből és a törvényi előírások megszegéséből a vízgazdálkodási létesítményekben és a tározó területén okozott károkat köteles megtéríteni.

Halpusztulás esetén a halászati hasznosító köteles az elhullott egyedeket összegyűjteni - és az egészségügyi előírásoknak megfelelő ártalmatlanításáról gondoskodni (az 1995. évi LVII. törvény 19. §-ban foglaltak alapján). Célszerű a haltelepítés és az esetleges halmentés, szelektív halászás helyét és időpontját a nyilvánosság elé tárni (társadalmi kontrol).

A hasznosítónak ajánlatos figyelemmel kísérni - és tájékozódni a Tisza-tó üzemrendjéről - és a vízszintváltozáshoz, jégviszonyokhoz kapcsolódó halvédelemről gondoskodni. Az üzemeltető pedig figyelembe veszi mindazon biológiai értékek összességét, amelyek veszélyeztetve vannak a tározó vízszintcsökkentése következtében és a műszaki lehetőségek keretén belül, valamint az ésszerű kockázat fenntartásával végzi tevékenységét.

Az élet és vagyon védelem érdekében az árvízi előírások elsődlegessége, valamint a természeti folyamatok alakulása miatt a Kiskörei-tározóban csak részlegesen teljesíthetők az 1997. évi XLI. törvény 16. § (1) és (4) bekezdésében foglaltak (nyolc napos előértesítés, stabil vízszinttartás ívási időszakban). Amennyiben a hidrológiai előrejelzések bizonyossá teszik az árhullám kialakulását, az Igazgatóság megteszi a médiákban a kötelező tájékoztatást.

A halászati hasznosító a halgazdálkodási tervében, a Kiskörei-tározó és vízlépcső vízjogi üzemeltetési engedélyében előírt hidraulikus üzemrendjéhez célszerű, hogy igazodjon, üzemtervét ennek figyelembevételével készítse el!

A hasznosító által szükségesnek ítélt halvándorlási útvonalak és halvermelő helyek karbantartása a KÖTI-KÖVIZIG-gel és a HNPI-vel történt egyeztetés után végezhető, új létesítmény a törvényi előírások szerint létesíthető. Halastavakra jellemző, intenzív haltermelés nem folytatható. A Tisza-tóban elsősorban őshonos halfajok telepítése a kívánatos (HNPI előírása).

Horgászat elől elzárt területek

A Téli kikötő, amely nem tartozik a horgászati hasznosításra meghatározott területhez, üzemi terület.

A Tisza-tavi vízepítési műtárgyak, elsősorban vízkivételi művek, öblítő csatorna szabályozó műtárgyainak 50 m-es körzetében, a Kiskörei Vízlépcső üzemi területén, illetve a műtárgy 300 m-es környezetében, a Nagykunsági- és a Jászsági-főcsatorna 100 m-es környezetében tilos tartózkodni, illetve kikötni, vagy valamilyen nem üzemelési célú tevékenységet végezni. Ez nem érinti a műtárgyakon történő átközlekedést.

Továbbá tilos a horgászatra, halászatra jogosult (jogosultak) által kibocsátott területi engedélyen feltüntetett helyeken. (Megjegyzés: a területi engedélyen konkrétan kell megjelölni a horgászat elől tiltott területeket!)

Egyéb követelmények, előírások

Az öblítő csatornában és azok partjainál a horgászat a közlekedést nem veszélyeztetheti, és a közlekedés az indokoltnál nem nagyobb mértékű horgászat-zavarását tudomásul veszi. Vízi járműveket, csónakokat csak a Központi Közlekedési Hatóság által engedélyezett kikötőkben lehet tartósan elhelyezni és tárolni. A nem így tárolt csónakok tulajdonosai szankcionálásra számíthatnak (bírság, elszállítás stb.). A Tisza-tavon magáncélú úszóművek elhelyezése csak a csónakkikötőkben engedélyezhető.

A tározó többcélú használatából, az azon átfolyó Tisza folyó által keltett vízszint-ingadozás miatt a cölöpökön nyugvó horgászállás, vagy stég a tározótéren belül nem létesíthető.

Horgász helyen - a Tisza-tavon és partja mentén - a vadkempingezés tiltott, kivéve, ha az kijelölt, és üzemeltetővel rendelkező sátorozó helyen van, vagy az időjárás (eső, nap) elleni ideiglenes védelmet biztosítja. Ezt meghaladó mértékű helykialakítás (étkezőhelyek, hálósátrak, tűzrakó helyek kiépítése), vagy a horgászattal nem összefüggő eszközök kihelyezése (hűtőszekrény, gáztűzhely, bútorzatok, stb.) vadkempingezésnek minősül és tilos.

A halászati hasznosító jogosult és köteles a Tisza-tó halállományát, életközösségét, valamint élőhelyét védeni, a hal természetes táplálékszerzését és szaporodását - ideértve áradás - apadás esetén a halivadék mentését is - elősegíteni. Ha a halászati vízterületen, vagy annak meghatározott részén a halállomány vagy élőhelyének védelme indokolja, a halászati hatóság a külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint:

- az előírt halászati tilalmi időt - legfeljebb tizenöt nappal - meghosszabbíthatja;
- korlátozhatja vagy megtilthatja egy vagy több halfaj halászását, horgászását;
- az előírt halászati tilalmi időt - legfeljebb tizenöt nappal - megrövidítheti, illetőleg a rendeletben előírt halászati méretkorlátozás alól meghatározott időtartamra felmentést engedélyezhet. (Hhtv.39. §)

Amennyiben a hal szaporodása, telelése és a halivadék nevelése indokolja, a halászati hasznosító - a halászati hatóságnál - kezdeményezheti a Tisza-tó meghatározott részeinek kíméleti területté nyilvánítását. A kíméleti területté nyilvánításról a halászati törvény 42. § rendelkezik. Ehhez szükséges a vízügyi hatóság szakhatósági hozzájárulása, védett természeti területen a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása is. A kíméleti területen meghatározott időtartamra tiltva lehet a halászat, a horgászat, a vadászat, a csónakázás, a fürdőzés, a vízi sportok üzése, továbbá minden olyan tevékenység végzése,

amely a hal szaporodását és fejlődését zavarhatja. Ezt megfelelően közhírré kell tenni (sajtó, jól látható területi jelölés stb.).

A vízi közlekedés rendjéről szóló 39/2003. (VI. 13.) GKM rendelet (továbbiakban HSz) II. rész 7. fejezete határozza meg az egyes vízterületeken betartandó különös szabályokat. A Tisza folyóra érvényes különös szabályokat a 7.7 ponton belüli cikkek, azon belül a Tisza-tóra vonatkozó szabályokat a 7.73 cikk határozza meg. Tekintettel arra, hogy kíméleti terület nem csak a Tisza-tó tófelületén, hanem a Tisza folyón is megtalálható, a közlekedés csak részben – mindössze sebességhatározással – korlátozható. Tekintettel arra, hogy a korlátozásra időszakosan van szükség a táblák kihelyezése nem megfelelő mód. Erre megoldást jelentene a HSz 7.34. cikkében a Szentendrei-Duna-ágon meghatározott időszakos korlátozáshoz hasonlóan – a kíméleti időszakhoz igazodó – és a HSz-ben új cikkben meghatározott közlekedési korlátozás meghatározása az alábbiak szerint:

7.73-bis cikk - Közlekedési korlátozás a Tisza-tavon:

„A Tisza-tónak a Tisza eredeti medrében a ... fkm és ... fkm közötti szakaszán ... dátum... és ... dátum ... közötti időben úszólétesítménnyel vesztegelni, vagy kikötni tilos, illetve az úszólétesítmény köteles a hajózó út közepén haladni és sebességüket oly mértékben csökkenteni, hogy a partot károsító hullámozást és szivóhatást ne keltsen (kíméletes hajózás).”

A halászati törvény 13. § (3) pontja értelmében a halászati jog gyakorlására kötött szerződés azonnali hatállyal akkor is felmondható, ha a halászati hasznosító a természetvédelem vagy/és a vízgazdálkodás érdekeit súlyosan veszélyezteti.

3.1.4.3 Természetvédelem, vízminőség-védelem és halászat kapcsolatai

A Tisza-tó területe 127 km², melyből vízfelület 104 km², a szárazulat (sziget, félsziget) 23 km²; az 1990-es állapot szerint a 104 km² vízfelületből a nyílt vízfelület közelítően 73 km² és a vízi növényzettel benőtt 31 km² volt.

Hosszútávon ezt az arányt a vízminőség-védelem érdekében célszerű fenntartani (70 % nyíltvíz, 30% vízi növényzettel benőtt felület). A benőtt terület évente változik, jelenleg már a 45-55%-os borítottságú, amit 30%-ra szükséges visszaszorítani. A vízi növényzettel benőtt terület gyakorlatilag holt terület (egyes ívasra alkalmas területek kivételével) a halászati hasznosító és vízi-közlekedő számára. Az évenként pusztuló növényzet mértéken felüli mennyisége - biológiai terhelése - rontja a vízminőséget, oxigénelvonása halpusztulást okozhat. Ugyanakkor értékes terület a természetvédelem számára, úgyis mint növényvilág,

de úgyis mint a fészkelő madarak előtt védőzónát (kívánatos a 150-250 m szélesség) képező természetes megközelítési akadály.

A halászati és természetvédelmi érdekek figyelembevételével a Valki-medencében az Eger-patak - Nyárad-ér - IX.sz. öblítő csatorna - Tisza folyó és a tározótöltés közti területen a horgászati igények kielégítését kell előnyben részesíteni, míg a többi térségben a kisszerszámos halászatot kell visszaállítani, aminek lényegesen kisebb a területzavarási hatása. A halászat visszaállításával a terület is védettebb lesz, egyben Poroszló halász dinasztiainak kívánsága is kielégül és a tevékenység bemutatása idegenforgalmi jelentőségű is lehet.

A 33. sz. főközlekedési út alatti védett és nem védett területeken a mellékelt Rsz. 5. sz. helyszínrajzon nyíltvízként ábrázolt területek adják meg a horgászható vízfelületeket.

A kotrások tervezésénél a vízminőségi igényeken túl a halászati érdekre is figyelemmel folytatólagos vízfolyási összeköttetésre van szükség a Nagy - Morotva - Aponyháti (XI) csatorna, valamint a Nyárad-ér – Szartos közötti szakaszon, a Dühöslapos – Eger-patak között, valamint a VI-os öblítő csatorna – Fűzfás morotva között. Ezzel (a vízminőségen túl) a természetvédelmi érdekek sérülése nélkül javulnának a halak vándorlási, áttelelési feltételei. Fontos feladat a jelenleg üzemelő öblítő rendszerek iszaptalanító kotrásai is, valamint a meglévő holtágak, morotvák rekultivációja.

A halászati jog bérbeadásánál a fentiek érvényre juttatása indokolt.

Javaslat:

A horgászati vizeken történő korlátozások helyszínen történő kijelölése mind a horgászati hasznosító, mind a korlátozást elrendelő közös érdeke. Ezért a tájékoztatási rendszer létesítése és fenntartása mindkettőjük közös feladatát képezi. A rendszer létesítésére tervet kell készíteni, melyet az érvényben lévő jogszabályok szerint a közigazgatásilag illetékes önkormányzattal engedélyeztetni kell, valamint a terület kezelőjének hozzájárulását is be kell szerezni.

Legfontosabb cél a fogási lehetőségek javítása, a jó fogási lehetőségek biztosítása. Ennek érdekében elsődleges feladat a halállomány közvetlen és közvetett növelése. Vizsgálni kell a vízterületek horgászeltartó képességét.

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a horgászhelyek számának korlátozását a többség nem tartja indokoltnak.

3.1.5 Vadászat

3.1.5.1 Általános fogalmak, előírások

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról az 1996. évi LV. törvény és végrehajtási utasításai (módosítás) az irányadóak (továbbiakban: vadászati törvény). A törvény hatálya nem terjed ki a természetes élő környezetben vadon élő, nem vadászható állatfajra, valamint arra a vadra, amelyet nem a vadászati jog hasznosítása érdekében tartanak bekerített helyen. A vadászati jog, a vad, valamint élőhelyének védelmével és a vadgazdálkodással kapcsolatos, továbbá a vadászterületen szabadon élő vadnak az arra jogosult által történő elejtésére, elfogására, a hullott agancs, valamint vadászható szárnyas vad tojásának gyűjtése, továbbá az elhullott vad tetemének a törvény szerinti elsajátítására való kötelezettségek és jogosultságok összessége.

A vadászati törvény 3. § (1): A vadászati jog - mint vagyon értékű jog - a földtulajdon jog elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg. (2) Amennyiben vízfelület is része a vadászterületnek, a vadászati jog a meder tulajdonjogának elválaszthatatlan része. 11. § (1): A Magyar Állam önálló vadászati jogát nyilvánosan meghirdetett pályázat útján haszonbérbe adással, vagy vagyonkezelői szerződéssel, hasznosítja. Van lehetőség a (3) utolsó mondat alapján: A tulajdonosi jogokat gyakorló szerv e jog gyakorlását az állami tulajdonban lévő és kincstári vagyon részét képező termőföld, illetve erdő esetében a kincstári vagyon kezelőjére átruházhatja.

A Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső részein (korábban, helytelenül: Tiszafüredi Madárrezervátum) 1973 óta a vízi vad vadászata tilos. Mivel a terület a Ramsari konvenció értelmében is védett, fontos feladat a vonuló madárvilág nyugalmanak biztosítása. Az egyéb vadfajok vadászatát a védetté nyilvánító határozat nem tiltotta meg. A HNPI vadászati szabályzata ezekre a vadászható vadfajokra rövidebb vadász szezont állapít meg, a természetvédelmi szempontoknak megfelelően. A természetvédelmi jogszabály ugyanakkor lehetővé teszi, hogy természetvédelmi érdekből részleges, vagy teljes tilalmat rendeljen el a hatóság. Természetvédelmi szempontból a vaddisznó jelenléte nem kívánatos, hiszen óriási pusztítást tud okozni a madártelepeken, ezért vadászatát a természetvédelem nem korlátozza.

A tározó nem védett részein a vadászat nem esik korlátozás alá. Ezeknek a vadászatoknak a sikerességét jelentősen csökkenti a megtelepedésre alkalmas élőhelyek nagy kiterjedése, ami az eloszlást kedvezőtlené teszi. Sajnos ezek a vadászatok erősen zavarják a védett fajokat is. A vízi-vad vadászat a tározón kívüli táplálkozó területekre van elsősorban korlátozva.

3.1.5.2 Tétéles előírások a vadászati hasznosításra

A vadászati tevékenység a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető, intenzív vadgazdálkodás nem indokolt. Cél: állományszabályozás - és fenntartás. Kívánatos a vízi vad vadászatának az egész területre kiterjedő tilalma.

Nagyvad vadászat csak lesről végezhető. A magaslesek ("mobil" és fix) helyének kijelölése és pontos térképi (számozott) regisztrációja mindig a természetvédelmi (HNPI) és tározó (KÖTIVIZIG) örökkel közös bejárás alapján történjen. A már meglévő élő fákon elhelyezett magaslesek folyamatosan le kell bontani és az így keletkezett hulladékot el kell szállítani.

A vaddisznóbefogókat a természetvédelmi és területkezelőkkel előzőleg egyeztetett helyen és számban, közös területbejárást követően lehet kihelyezni. Vadföldek létesítése a területkezelőkkel (természetvédelmi és vízügyi) egyeztetve, helyszíni bejárást követően engedélyezhető. Fő szempontok: 1-2 ha-nál nagyobb vadföldek létesítése nem megengedhető. Szántás ezeken a területen csak végső megoldásként alkalmazható (gyalogakác visszaszorítása kívánatos). Vadföldeken vethető takarmánynövények: lucerna, vörös here, csicsóka.

A vadgazdálkodással kapcsolatban számításba jövő munkálatok - les építés, befogók kihelyezése, útjavítás, vadföldi munkák, kaszálás, cserje irtás, nyiladékvágás- csak szeptember 1. - március 15-ig végezhetők. A fokozott kíméletet igénylő területrészek - az életközösségek zavartalanságának biztosítása érdekében - közlekedés csak gyalogosan és a legszükségesebb mértékig engedélyezhető. Ezeken a területeken a vadbefogás is tiltandó.

A Hordódi-Holt-Tisza, a Kerek-tó, - Háromágú-holtágak területén egész évben tilos a vadászat, ezeket vadkamraként kell nyilvánítani. Az északi oldalon február 01-től június 30-ig minden vadászati tevékenység tilos. Ugyanígy a motorcsónakkal történő közlekedés egész évben tilos. Tájidegen vadfaj betelepítése nem megengedett.

A dúvad-állomány gyérítését megfelelő időben a vadgazdálkodó köteles elvégezni. Pézsmapocok irtása csak befogóval történjen, ügyelve arra, hogy a csapda méretei ne tegyék lehetővé a vidra számára a bejutást. Fokozottan védett madárfaj fészkelése esetén bármely les használata megtiltható, illetve korlátozható.

Minden esztendőben a Tisza-tó déli részén a vadászatra jogosult a vízi vad vadászatának időpontjait köteles a HNPI felé időben jelezni, biztosítva ezzel a természetvédelmi örök terítékellenőrzésének lehetőségét.

Fontos és szükséges kezelési szempont, hogy a HNPI természetvédelmi területkezelői, a KÖTIVIZIG, mint a kincstári vagyron kezelője, és a vadászatra jogosult szakemberei közös területbejárásokat szervezzenek, mind a vadászható vadfajok, mind a védett természeti értékek védelme, óvása, megőrzése érdekében.

Javaslat:

Vadászturizmus fejlesztése esetén fontos a háttérszolgáltatások minőségének javítása, a meglévő vendégkör megtartása. A kapacitásbővítés előtt folyamatosan monitoringozni kell a vadállományt.

3.1.6 Vízi sportolás (zárt vízi-sportpályák, vízi-sportversenyek, téli sportok stb.)

Vonatkozó jogszabályok:

50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről.

3.1.6.1 Vízisport versenyek

Állandó és verseny jellegű vízi sportpálya kitűzésére és üzemeltetésére lehetőség van a Tisza-tó területén. Az 1980-as évek első felében volt igény a Tiszafüredi Holt-Tisza északi ágában kajak-kenu pályára; kotrás és egy-két éves kitűzés és használat után megszűnt. A kiskörei szabadvízi strand fölötti kajak-kenu pálya tanulmányterv szintjéig jutott el. Távúszó versenyhez, szörfözéshez, vitorlázáshoz, jet-ski versenyekhez egyedi és eseti pályák lettek kijelölve és kitűzve. A továbbiakban sincs akadálya, hogy a verseny szervezője-bonyolítója vagy a pálya létesítője-üzemeltetője kérelmezze az engedélyezést a Tiszai Vízirendészeti Rendőrkapitányságon, Szolnokon. Lásd még az előző pontokat.

3.1.6.2 Zárt vízisport-pályák

Zárt vízi sportpályák kijelölése és létesítése

Zárt vízi sportpályák (jet-ski pálya) kijelölése és üzemeltetésének engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A pályát létesíteni és üzemeltetni kívánó személy írásbeli és helyszínrajzi melléklettel ellátott kérelmét a fenti címre kell beküldenie. A javasolt a kérelemhez csatolni az alábbi engedélyeket, vagy hozzájárulásokat.

- az érintett önkormányzat hozzájárulását az ott végzendő tevékenységhez,
- a vízfelület kezelőjének, valamint a parti terület eredeti tulajdonosának, vagy kezelőjének hozzájárulását, ill. a terület feletti rendelkezési jog megszerzését bizonyító okiratot, melyet a valós tulajdonos, vagy kezelő is elismert.

Az engedélyezéshez szükséges szakhatósági hozzájárulások és engedélyek beszerzése az engedélyt kérő feladata. Az ügyben eljáró vízügyi hatóság, mint szakhatóság a hozzájárulását közvetlenül küldi meg az engedélyező hatóságnak, az ügyfél egyidejű értesítése mellett. A létesítési engedély birtokában lehet megkezdeni a pálya kialakítását az alábbiakban foglaltak szerint:

a.) A pálya helyének első engedélyezett kitűzését a KÖTIVIZIG területileg illetékes szakaszmérnökségétől kell megrendelni, melyet a szakaszmérnökség, vagy a kitűző szolgálat 15 napon belül elvégez és a kitűzési pontokat az engedélyes részére átadja megőrzésre. Az alappontok megsemmisülése, vagy elmozdítása utáni helyreállítás, csak ismételt megrendelésre történik. Amennyiben a pálya pontjainak elmozdítása olyan mértékű (± 5 m), hogy az más vízfelület-használókat veszélyeztet, a pálya használatát be kell szüntetni. Az engedélyes, aki az eredetileg kitűzöttől eltérő pályán üzemeltet szabálysértést követ el.

b) A pálya lehatárolását az alábbi előírások betartásával kell elvégezni:

A pálya határait 10 m-ként 40 x 25 cm méretű A1 jelzését mutató és felúszókkal ellátott kötéllel egymáshoz kapcsolt műanyag bójákkal kell megjelölni. A pálya part felőli határa a mindenkori vízszélről min. 20 m-re kerüljön kijelölésre. A part és a pálya part felőli határa között, a pálya megközelítése céljára, legalább 10 m széles bejáró utat kell kijelölni. A bejáró utat, mindkét oldalán 10 m-ként, a fenti méretű sárga színű műanyag bójákkal kell megjelölni.

A pályát megközelíteni és elhagyni csak ezen az útvonalon a lehető legkisebb biztonságos sebességgel haladó vízi-eszközzel lehet.

Közvetlen parti területtel nem rendelkező pályák esetében, a zárt pálya biztonsági sávjának határán elhelyezett úszóműről történhet az indítás, ill. a fogadás. Az úszómű és a part közötti szakaszon a HSZ. előírásainak megfelelően kell közlekedni.

A pálya felügyeletét az úszóműről kell ellátni és itt kell tartani az üzemelés alatt a mentőjárművet is. A felügyeletet csak a megfelelő gyakorlattal és képesítéssel rendelkező személy láthatja el.

c.) A pályák minimális mérete: 50 x 80 m, melyet 20 m-es védőtávolságnak kell körülvennie. A védősávon belül tartózkodni, közlekedni csak akkor lehet, ha a pályán nem tartózkodik vízi-eszköz, vagy azt az áthaladási időtartamra leállítják. Az eljáró hatóság ennél kisebb méretű pályákra nem ad ki engedélyt. A pályák kijelölése nem jogosítja fel az üzemeltetőt annak használatba vételére!

Zárt pályák üzemeltetése

Használatba vétel: a pályák használatba vételét a helyszíni üzembevételi eljárás során engedélyezi a hajózási hatóság, az engedélyezési eljárásban résztvevő szakhatóságokkal egyetemben.

A helyszíni szemle alapján készült jegyzőkönyvben kerül rögzítésre, hogy a pálya megfelel-e a követelményeknek, vagy ismételt eljárásra utasítja a bizottság. Csak az előírásokat teljes mértékben kielégítő pályák beüzemelése engedélyezett. A pályán észlelt hiányok pótlása csak ismételt üzembevételi eljárás keretében kerül elfogadásra.

Egy hatóságilag kijelölt és zártak minősített pályán csak egy engedélyes üzemeltethet, ezért egy pályának évenként, csak egy alkalommal történik a helykijelölése. Amennyiben a pályát más is igénybe veszi, azt a vízi rendészet felé azonnal jelezni kell, amely a szükséges intézkedéseket megteszi.

A helyszíni szemlékre javasolt időpont, május 2-a és 15-e közötti, árvízmentes időszak. Az ismételt eljárást a Felügyelet az eredeti határidőt követő 15 napon belül tűzi ki. A helyszíni szemle során a Hajózási Hatóság előírásainak megfelelően valamennyi személyi, műszaki, biztonságtechnikai és balesetvédelmi feltétel megléte ellenőrzésre kerül.

Üzemelés: A pálya üzemeltetése csak a jegyzőkönyvben rögzített üzemeltető(k) állandó felügyelete mellett történhet. A felügyeletet csak a megfelelő gyakorlattal és képesítéssel rendelkező személy láthatja el. A felügyelettel megbízott személy köteles folyamatosan figyelemmel kísérni a pályán közlekedőket, az élet és vagyonbiztonság megóvása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni (vészeleállítást, mentést, stb.).

Az üzemeltetésről folyamatosan üzemelési naplót kell vezetni, melyet az üzembe helyezés napján kell megnyitni, a törzsadatokat és üzemeltetett járművek feltüntetésével. A naplóban rögzíteni kell az üzemeltetésért felelős személy és a felügyelettel megbízott személyek adatait (név, születési idő és hely, anyja neve, személyigazolvány száma, hajóvezetői engedély száma, lakcíme). Naponta kell vezetni a felügyeletet ellátó felelős személy szolgálati idejét, az esetleges váltásokat, az igénybevevők személyi adatait, az oktatás tényét, valamint az esetlegesen bekövetkezett rendkívüli eseményeket (azok résztvevőinek és a tanúinak adataival). A napló megsemmisülése, vagy elvesztése a hajónaplóval egyenértékű büntetőjogi felelősségre vonást von maga után. A naplót a helyszínen kell tartani és azt az ellenőrző rendőri szerveknek betekintésre át kell adni.

Általános üzemelési szabályok: A pályát csak megfelelő időjárási és látási viszonyok esetén, napkeltétől napnyugtáig lehet üzemeltetni. A látási viszonyoknál figyelembe kell venni, az ún. arany-híd hatást. A pályát, ill. a szolgáltatást olyan személy nem veheti igénybe, aki előzőleg szeszes italt fogyasztott, vagy annak hatása alatt áll, szellemileg, vagy fizikailag nem megfelelő állapotban van.

Közlekedőket kötelező kioktatni a pályán érvényes közlekedési szabályokra, az élet és vagyonbiztonság megőrzésére.

A jet-ski-vel közlekedő személy köteles mentőmellényt és megfelelő szilárdságú bukósisakot viselni. A sisaknak felúszónak kell lennie!

A pályán max. két jármű tartózkodhat egy időben, ezek közlekedését az üzemeltetőnek folyamatosan figyelemmel kell kísérnie és szükség estén azonnal, be kell avatkoznia. A pályán üzemelő jet-ski-ket távirányítású vészleállítóval kell felszerelni.

A pálya üzemelési ideje alatt az engedélyes a HSZ. előírásainak megfelelő, mentésre alkalmas vízi járművet köteles a helyszínen tartani, melynek rendelkeznie kell a HSZ. 17. melléklet 2. pontjában előírt felszereléssel.

Zártpályák kijelölésére javasolt vízfelületek (igény esetén)

Abádszalóki szabadvízi strand előtti vízfelületen:

A strand előtti területén három zárt pálya engedélyezhető!

Helye: Tisza folyó bal part 146+931 tkm-147+031 tkm /100-100 m/

147+051 tkm -147+101 tkm /50-100 m/

147+801 tkm -147+851 tkm /50-100 m/

A pályák mellett 20 m széles biztonsági sávot kell hagyni, melyet csak az előírt korlátozásokkal, lehet igénybe venni.

Kiskörei strand:

A strand területén két zárt pálya engedélyezhető!

Helye: Tisza folyó jobb part 135+260 tkm -135+430 tkm /100-170 m./

Tisza folyó jobb part 135+848 tkm -135+998 tkm /100-150 m./

Sarudi strand:

A strand területén zárt pálya nem engedélyezett!

A szabadvíz strand melletti belső területen két zárt pálya engedélyezhető!

Helye: Tisza folyó jobb part 148+570 tkm -148+620 tkm /50-150 m/

(a parttól 300 m-re)

148+720 tkm -148+770 tkm /50-150 m/

(a parttól 260 m-re)

Poroszlói strand:

A strand területén kívül egy zárt pálya engedélyezhető!

Helye: Tisza folyó jobb part 6+690 tkm -6+890 tkm /50-200 m/

(a parttól 100 m-re)

Kijelölt (nem zárt) pályák

A tevékenység szüneteltetése időszakában szabad terület.

- Vízisí pályák, melyek kijelölése igény esetén kérelemre történik, a HSZ. és a Központi Közlekedési Hatóság rendelkezései szerint.
- Vízre(ről) le(föl)szálló sárkányrepülő pálya, mely a Légi Rendészeti Igazgatóság, Hajózási hatóság és a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség előírásai szerint jelölhető ki.

Javaslat:

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a legtöbben a vízi sportpályák számának korlátozása mellett foglaltak állást. A Tisza-tó terhelhetőségének figyelembevételével a különböző hasznosítások közül is a legtöbben a vízi sport pályák számát korlátoznák. (7.sz.melléklet)

A fejezetben szereplő jet-ski pályák közül az elmúlt időszakban csak az Abádszalóki-öbölben kerültek kijelölésre és üzemeltetésre, egyéb helyszíneke (Sarud, Kisköre) mint fejlesztési lehetőséget javasoljuk fenntartani.

A jelenleg érvényben lévő jogszabályok megfelelnek a gyakorlati követelményeknek, ezért ezek felülvizsgálata és módosítása nem szükséges.

3.1.7 Egyéb vízfelület használatok

Vonatkozó jogszabályok:

147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról.

3.1.7.1 Víziállás

A tározó területén víziállás (cölöpállás) telepítése általában nem engedélyezett, azonban egyedi elbírálástól a KÖTIVIZIG az alábbi esetekben nem zárkózik el:

- A telepítés csak olyan kijelölt csónakkikötők, kikötők esetében jöhet szóba, melyek nem közvetlenül az élő folyó partján vannak.
- Az engedélyezési kérelemhez a kérelmezőnek csatolni kell nyilatkozatát arról, hogy mindennemű kártérítési igényéről lemond a létesítményben jég, illetve vízjárás okozta kár esetén.
- A létesítményt méretezni kell felúszásra, azaz annak MÁSZ vízszintnél helyén kell maradnia.

Javaslat:

Felül kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a hullámverés elleni biológiai védelem megóvása érdekében a kiépített horgászhelyek esetében, a parti sávban horgászati céllal kialakíthatók legyenek, előírt méretű és kialakítású víziállások.

3.1.7.2 Súlyapálya

Vonatkozó jogszabályok:

A súly, hasonlóan a komplejárókhoz víziközlekedési létesítmény, melyre az 50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet, a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről, vonatkozik.

A súlyapálya vízjogi engedély köteles létesítmény, mivel a Vízgazdálkodásról szóló törvény vízimunkának minősít és az eljáró hatóság kér meg. Az engedélyes tervdokumentációt a 18/1996. KHVM rendelet előírásai alapján kell benyújtani. A pálya vízbe nyúló részének látható kijelöléséről - vezetőoszlopok elhelyezésével - gondoskodni kell. A pálya végét legalább 15 cm-re kiemelt lezáró-foggal kell lezárni, a gépjárművek vízbecsúszásának megakadályozására. Amennyiben lehetőség van rá, az élő folyó mentén tervezett súlyapályákat célszerű a folyásiránnyal párhuzamosan, lefelé irányozva tervezni.

3.1.7.3 Veszteglés (állóhajók)

Vonatkozó jogszabályok:

A HSz I. rész 7. fejezetében részletesen foglalkozik a veszteglés szabályaival. A 7.02 cikk taxatív határozza meg azokat a helyeket, melyeken a hajó, az úszóanyagok köteléke és az úszómű – mely kategóriákba a csónakok nem sorolhatók be – nem vesztegelhet.

A Vktv. alapján veszteglőhely az úszólétesítmények rendeltetésszerű üzemeltetés közbeni, átmeneti tartózkodására kijelölt vízterület és csatlakozó partszakasz. Tekintettel arra, hogy a veszteglőhely mindössze átmeneti, üzemeltetés közbeni tartózkodásra szolgál – a járművek folyamatos tárolása nem tekinthető veszteglésnek.

50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről.
39/2003. (VI. 13.) GKM rendelet a vízi közlekedés rendjéről.

- A hajó tartós veszteglésének engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik.
- A gyeptakaróban keletkezett károkat a bérlőnek kell helyreállítani.
- A hajó veszteglése során fokozott gondot kell fordítani a tározón időszakosan kialakuló erős hullámverésre. A rögzítő horgonyokat a Hajózási Szabályzat előírásainak megfelelően kell rögzíteni, az ebből, valamint hullámverésből keletkezett károkért a KÖTIVIZIG felelősséget nem vállal.
- Az üzemelés során bekövetkező balesetekért vagy okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli.
- A tartós veszteglés esetén a parti terület kezelőjével területhasználati megállapodást kell kötni, melyben meg kell határozni a terület pontos helyét, az igénybe vehető terület nagyságát, a végezhető tevékenységeket, a környezetvédelmi jogszabályok betartására vonatkozó kötelezettségeket.

Javaslat:

Kijelölt veszteglő helyek, elsősorban a főmederben lehetnek, ezek működési feltételeinek kidolgozása, valamint a jogi háttér megteremtése indokolt.

3.1.8 Téli jeges időszak tóhasználatára vonatkozó szabályok

A Tisza-tavon belső területeinek jeges időszakban történő használata során be kell tartani a 46/2001. (XII. 27.) BM rendeletet a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól.

A Tisza-tó esetében a folyómeder maga a főmeder, minden, ezen kívül eső terület a folyó hullámtere, nem minősül folyóvíznek.

Kiemelten veszélyes vízfolyások a téli, kisvízes időszakban is üzemelő öblítő rendszerelemek.

- Kis-Tisza teljes hosszában
- IX. számú öblítő csatorna – Nyárad-ér – Eger-patak teljes hosszában

- Laskó patak bevető szakasza

Javaslat:

A 46/2001. (XII. 27.) BM rendelet a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól módosítása javasolt a Tisza-tó esetében.

3.2 KÖZLEKEDÉS

3.2.1 Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés

3.2.1.1 Közlekedés

A közlekedés igénye gépkocsival és motorkerékpárral a tározó töltésein folyamatosan jelentkezik. A tározó vize csak a töltés keresztezésével, illetve a töltésen való mozgással érhető el, melynek általában használatos eszköze a gépjármű, de az utóbbi időben egyre gyakrabban és egyre nagyobb számban jelenik meg a kerékpáros forgalom. A töltés tározó körüli elhelyezkedésén túl azért is keresett, mivel annak karbantartottsága, kiemelt voltából származó gyors vízmentesülése, száradása jobb használhatósági lehetőséget biztosít a töltésekhez vezető földutaknál. A tározó mentén tiltott a települések közötti átmenő forgalom és a parkírozás jelenlegi gyakorlata is jobb megoldást, illetve szabályozást kíván. Mivel a tározó töltéseinek rézsűhajlása 1:4-es, a rézsűn is könnyen mozognak gépkocsival, melyek jelentős károkat okoznak esős időben a töltés biológiai védelmében.

A töltésen sorompók vannak elhelyezve (a rézsűn kerékvetők), a szivárgó csatornák átereszei felett is, a KRESZ formai előírásai szerinti táblákkal jelölve. A korábbi időszakban a szivattyútelepekig kis teherbírású általában 3 m szélességű, burkolt útszakaszok épültek, melyek a kerékpárutak fejlesztésének köszönhetően mára már Kisköre – Tiszafüred, illetve Kisköre – Poroszló 33. számú főút között folyamatosak. A földművek koronaszélessége 6 m, 2 km-enkénti anyagtároló helyeken a koronaszélesség 50 m hosszban, 10 m, a mentett oldal felé szélesítve – ún. kitérők – épültek.

A töltésen való közlekedés gépkocsival korlátozás nélkül nem biztonságos, mivel az árvédelmi töltés nem felel meg a közutak alépítmény és vonalvezetési előírásainak. Az ívek sugara kicsiny, a töltéskorona és a burkolatok építési lehetőségei a kétirányú forgalomhoz keskenyek. A földtöltés koronájának porossága és időszakos felázottsága nehezíti, meg is akadályozza a közlekedést. A tározó töltéseinek nem tartozéka a parkoló hely.

Az illetékes vízügyi szerv engedélye (hozzájárulása) nélkül tilos az árvízvédelmi töltésen járművel közlekedni. Ajánlott maximális sebesség 40 km/óra. A Kiskörei Vízlépcső üzemi hídja szolgálati célból vagy engedéllyel vehető igénybe közlekedésre, melyet a vízlépcső biztonsági szolgálata valamennyi alkalommal ellenőriz. A Jászsági- és Nagykunsági-főcsatornák beeresztő zsilipjén és 50 m-es körzetében megállni tilos.

Jelenleg a vízügyi igazgatóságok a saját működési területükre adnak ki napi, havi és éves gátközlekedési engedélyeket, melyek az igazgatóságok központjaiban (Igazgatási Osztály), szakaszmérnökségeiken, gátórházaiban, horgász egyesületeknél és néhány más forgalmazónál vásárolhatók meg.

A felmerült igények kielégítésére 2011. január hótól a Tisza-tó működési területére (Kisköre-Tiszabábolna, Kisköre-Tiszafüred között) a három vízügyi igazgatóság (KÖTI-KÖVIZIG, ÉKÖVIZIG, TIKÖVIZIG) összevont gáton járási engedélyt ad ki.

A VIZIG engedély hátoldalán található rövid tájékoztatóban ismerhetik meg a töltésen való közlekedés legfontosabb előírásait:

TÁJÉKOZTATÓ

A védtöltésen közlekedő engedélyes kötelességei, tájékoztató:

- Esős időben, burkolat nélküli felázott töltésen közlekedni tilos! Tilos a gátsorompók önhatalmú felnyitása, vagy a sorompó töltésrészűn történő megkerülése! Tilos a töltésrészűn, előtereken közlekedni, parkolni, sátorozni! A töltéskoronán megállni, várakozni a vízoldali koronaélben, a töltéskorona burkolat igénybevétele nélkül a padkán engedélyezett. Vízkár elleni védekezéskor a töltésen csak a védelmi feladatokat ellátók közlekedhetnek!
- Az engedély a csónakkikötők, szabadvízi strandok és horgászhelyek megközelítésére szolgál. A gátsorompóval, tiltótáblával, vagy egyéb módon lezárt védtöltésre, az engedély kiadásának dátumától, érvényességi idejétől függetlenül az engedély területi hatálya érvényét veszíti.
- Az igazgatóság jogosult arra, hogy év közben külön bejelentés nélkül - a töltések védképességének megőrzése, karbantartási munka, vagy egyéb indokkal - a töltésen történő közlekedést korlátozza, vagy megtiltsa.
- A töltésen való közlekedés során a KRESZ szabályait be kell tartani. A közlekedés fokozott óvatosságot igényel. Mindenkor számítani kell a töltésen lévő bukkánókra, a

porképződés miatt korlátozott látási viszonyokra. Az engedélyes csak saját felelősségére közlekedhet a töltésen. Esetleges balesetért, járműben keletkezett kárért, vagy személyi sérülésért az igazgatóság semminemű felelősséget nem vállal. A töltésen közlekedő kerékpárosok részére a gépkocsival elsőbbséget kell biztosítani!

- Az engedélyes a közlekedésével okozott kárt (árvízvédelmi töltésben és annak tartozékaiban) köteles megtéríteni. Amennyiben károkozása súlyosabb, vagy az a védműként szolgáló nemzeti tulajdonnak szándékos cselekménnyel történő rongálása, akkor ez szabálysértési, illetve büntetőeljárást, valamint az engedély visszavonását vonja maga után.
- Az engedélyes köteles engedélyét a töltésen való közlekedéskor, parkoláskor magánál tartani és az őrszemélyzet, valamint arra illetékes ellenőrzést végző kérésére felmutatni. Abban az esetben, ha ennek nem tud eleget tenni a helyszínen, akkor tevékenysége engedély nélküli közlekedésnek minősül! Ezen cselekmény minősítését nem oldja fel az utólagosan bemutatott engedély!
- Amennyiben az engedélyes az engedélyben meghatározott előírásokat nem tartja be, akkor az őrszemélyzet vagy az ellenőrzésre jogosult, az engedélyt bevonhatja, kezdeményezheti a szabálysértési eljárás megindítását, valamint a közlekedési engedély újbóli kiadásának, vásárlásának letiltását.
- Az engedély visszavonása, továbbá az 1-3. pontokban leírtak esetén, az engedély ára nem igényelhető vissza.
- Sportcélú járművel (pld. quad, cross, enduro) a védtöltésen közlekedni szigorúan tilos!
- A kiadott engedély csak az engedélyben rögzített töltésen, vagy annak egy bizonyos szakaszán való közlekedésre jogosít!

A gyalogos és lovas forgalom előtt több változat is lehetséges, gátkorona, mentett oldali töltésláb, véderdőben vagy szivárgón kívül vezetett út, pihenőhelyekkel. Kérdésként vetődik fel, hogy a strandokon áthaladjon-e a kerékpárút - mert ha igen, akkor a strand alakítandó így - vagy megkerülő szakaszok épüljenek. Ez utóbbit használhatnák a gyalogos, lovas és egyéb arra igényt tartók is, melynek költsége a strandot terheli. Ez elvileg lehetséges, de jelenleg a kerékpárutakon a folyamatos közeledést biztosítani kell.

Mivel nincs a tó körül kiépített közúthálózat, lejárórampák és őrzött parkolóhelyek, ezek hiányában és a közbiztonsági helyzet miatt a gépkocsi tulajdonosok (horgászok, csónakosok,

vadkempingezők) a töltéskoronán, és rézsűkön közlekednek, gépkocsijukkal a vízparton követlen felügyeletük alatt parkolnak. A tó körüli közlekedési úthálózat kiépüléséig a jelenlegi helyzet, mely balesetveszélyes, és ezzel a kezelő KÖVIZIGEK-nek folyamatos károkozást, indokolatlan költségtöbbletet okozva, fennmarad.

Az országos kerékpár-túraút hálózat kiépítése folyamatban van, és a Tisza-tó körüli töltések koronáját is tervbe vette, úgy gyalogos, mint kerékpár és lovas túrákhoz. Ez azonban, csak kompromisszumokkal egyeztethető össze a gépjárműforgalom jelenlegi helyzetével, tekintettel arra, hogy a töltés gépjármű forgalom előli lezárása, hátrányosan érintene több, olyan idegenforgalom szempontjából meghatározó közösségi használatot, mint a horgász turizmus, vagy egyes kikötők, szabadvízi strandok üzemeltetése.

Javaslat:

Javasolt a kerékpáros turizmus infrastruktúrájának (kiszolgáló elemeinek) tovább fejlesztése, amely szoros kapcsolatban kell, hogy legyen a parti horgászat, vagy a nomád táborozás kiszolgáló létesítményeivel. Jó adottság az un. kitérőkben eső beállók, pihenő helyek, szemétyűjtők, valamint WC-k, illemhelyek létesítése, működtetése. Természetesen hivatásos, vagy vállalkozó területkezelők közreműködésével.

3.2.1.2 Parkolás

Gépjárművel parkolni csak az arra kijelölt helyeken szabad. Amennyiben ilyen létesítmény az adott területen nincs kialakítva, akkor a töltéskorona vízoldali padkán kell parkírozni úgy, hogy az másokat közlekedésükben ne akadályozzon. Tározótéren belüli gépjármű közlekedés, parkolás csak a hivatásos használatokat végző szervezetek részére engedélyezhető, minden egyéb esetben tiltott.

Csónakkikötőkben a kikötői rendben rögzítettek szerinti előírások az irányadók. Ennek hiányában a csónak vízre tétel, vagy kiemelés (ha van sólyapálya), illetve ha gépjármű-közlekedésre kiépített, a ki- és berakodás időtartamára tartózkodhat gépjármű.

Gépjármű parkoló állandó jelleggel csak a Tisza-tó védelmi rendszerén (szivárgó csatorna) kívül létesíthető, (azon belül a műszaki követelmények a létesítését nagyban drágítják). Azon szakaszokon ahol a töltés és a szivárgó közötti sáv széles (> 100 m) és a létesítés nem jár a környezet károsításával, ott parkolók létesíthetők a szivárgó csatornán belül is. A hullámtérben ideiglenes és szezonális parkolók, általában szolgáltatásokhoz kötötten létesíthetők (csónak- kishajó tárolás, sátorozás stb.); a létesítés feltételei:

- Burkolt úthoz való csatlakozás lehetősége, minimálisan 60 cm-rel magasabb terepszint a nyári maximális duzzasztási szint felett.
- Természetes esés a vízgyűjtő felé, vagy mesterséges csapadékvíz elvezetés.
- Minimálisan elégséges szilárd burkolatú feltáró útrendszer a gépjárművek minden körülmények közti kiközlekedéséhez. A fás növényzet meghagyásával, csak aljnövényzet tisztítással (irtással) kialakítható parkolóhely úgy, hogy minimum 10 m széles erdősáv a töltés előterében, a 10 m-es védősáv mellett, megmaradjon hullámvédelmi, illetve hullámtörő sávként.
- Célszerű, ha van elektromos energiavételezési lehetőség.
- Gépjárműmosás, szervizelés (olajcsere) nem engedélyezett!
- Hulladékgyűjtés és elszállítás biztosított legyen.
- Zárt tartályú WC és az őrzéshez szolgálati helyiség rendelkezésre álljon. Illeszkedjék az ott végzett szolgáltatáshoz.

Létesítési kérelmet az illetékes vízügyi igazgatósághoz kell benyújtani, mely tartalmazzon részletes műszaki leírást, általános és részletes helyszínrajzot, közmű csatlakozási lehetőségeket. Szükséges még környezetvédelmi szakvélemény és a területkezelővel kötött megállapodás megkötése. Amennyiben ez már megtörtént más jellegű használatra, akkor ennek az engedélynek a kiterjesztése erre a tevékenységre is.

Üzemelés:

Az üzemeltető az üzemelési engedélyben foglaltak szerint saját felelősségére üzemelteti a gépjárműparkolót. A parkolóban csak gátközlekedési engedéllyel rendelkező gépjármű parkolhat.

3.2.2 Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút, kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)

3.2.2.1 Általános kérdések

A Tisza-tó a Kiskörei duzzasztómű működésének következtében a folyó medrében és a kétoldali hullámtéren alakult ki. Ezért a vízszinteket a duzzasztómű - téli-nyári üzemeltetése, valamint a folyó vízhozamai határozzák meg. A duzzasztómű hatására a Tisza folyó a Kiskörei és Tiszalöki vízlépcsők közötti szakaszon - jégmentes időszakokban - folyamatosan hajózható.

A Tisza folyó jelenleg regionális hajóút. A hajózási, vízi sportolási lehetőségeket részleteiben elsősorban a hivatkozott mellékletek, helyszínrajzok és táblázatok tartalmazzák, ezen túlmenően: kívánatos, hogy a főmederben és az engedélyezett területeken - a horgászok, pihenők és természetfigyelőkre tekintettel - a motoros vízi járművek a 30 km/h sebességet ne lépják túl. Kivételt képeznek azok a vízi sportolásra, vagy szolgáltatásra kijelölt vízfelületek, amelyek ilyen igény kielégítését is szolgálják (pl. az Abádszalóki-öböl, illetve a Sarudi-medence egyes részei, valamint a főmeder kijelölésre kerülő szakaszai). A tó belső területén kishajó közlekedési lehetőség nyílik, a megfelelő feltételek a létesítőt terhelik.

A Tisza-tó teljes vízfelületét a 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelet (a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek vízi úttá nyilvánításáról) vízi úttá nyilvánította.

A Tisza folyó medrében a 2000. évi XLII. törvény alapján (a vízi közlekedésről) került kijelölésre a hajóút, melynek részét képezi a Kiskörei Vízlépcső hajózsilipje. Hajóút kitűzését a vízügyi hatóságok, a Nemzeti Közlekedési Hatóság jóváhagyása alapján, kitűzési terv alapján végzik és tarják fenn.

Hajóút: a vízi útnak a nagyhajók közlekedésére kijelölt és kitűzött, ennek hiányában a nagyhajók által az adott vízállásnál rendszeresen használt része, továbbá a veszteglőhely vízterülete, valamint a kikötőhöz tartozó vízterület.

A vízfelületek közlekedési rendjének szabályozása az érvényben lévő jogszabályok alapján történik. Ezekben történő változtatásokat egyszerűsítetten a Nemzeti Közlekedési Hatóság bevonásával lehet eszközölni, mivel a NKH KH Stratégiai és Módszertani Főigazgatóságnak van hatásköre hajósoknak szóló hirdetményben a térségek közlekedési rendjét meghatározni.

3.2.2.2 A vízi közlekedés rendje

A Tisza-tó a Tisza folyónak a 404 és 440 folyamkilométer közé eső szakaszából és annak duzzasztott teréből alakult ki. Szigetekkel, csatornákkal, vízfolyásokkal, holtágakkal szabdalt, szeszélyesen változó mélységű vízterület. A tározótér vízi közlekedés tekintetében csak megfelelő gyakorlattal és helyismerttel rendelkezők számára tekinthető biztonságos vízi útnak. Ezek hiányában veszélyes vízfelület.

A terület jelentős hányada áll természetvédelmi oltalom alatt. A védelem alatt álló területeken a vízi közlekedést is érintő korlátozások, tiltások vannak életben. A Tisza-tó és az élő folyó szoros kapcsolatban van, mivel a mindenkori vízhozam és vízminőség alapvetően befolyásolja a tó állapotát, a vízi közlekedés lehetőségeit.

Árvízmentes időszakban a Tisza-tó vízszintje április-október hónapok között állandónak tekinthető, míg november-március közötti időszakban csökkentett, úgynevezett téli vízszintet állítanak be a duzzasztóműnél. Vízi közlekedés szempontjából az utóbbi azt jelenti, hogy a nyáron vízi járművel megközelíthető belső vízterekre már nem mindenütt lehet bejutni a kis vízmélység miatt.

Az élő folyót a Tisza-tó belső vízterületeivel összekötő - közlekedési célokat is szolgáló - úgynevezett öblítő csatornák folyóparti szakaszán zsilipek épül(nek)tek. Csónakkal és kishajóval árvízmentes időszakban, a vízszint változás figyelembevételével zavartalanul lehet közlekedni, azonban árhullám és vízminőségi kárelhárítás esetén a zsilipeket lezárják. A vízügyi szolgálat a lezárást megelőzően idejében tájékoztatja az érdekelteket (rádió vízállásjelentés). A kellő helyismerettel nem rendelkezőknek ajánlatos napnyugta előtt, illetve ködképződés kezdetekor az élő folyóra kijutni.

A parttal rendelkező öblítő csatornákon a megengedett maximális menetsebesség 10 km/h.

Parttal rendelkező öblítő csatornák (és egyéb vízfolyások):

- IV-es (teljes hosszában) és mellékága IV-1-es (0 – 300 m-es szelvénye között) számú öblítő csatorna
- Kis-Tisza (teljes hosszban)
- V-ös számú öblítő csatorna (0 – 1+300 m-es szelvénye között)
- VI-os (0 – 1+650 m-es szelvénye között) és mellékága VI-1-es számú öblítő csatorna (0 – 500 m-es szelvénye között)
- VIII-as számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- Kisfüredi-fok (0 – 1+250 m-es szelvénye között)
- X-es számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- IX-es számú öblítő csatorna (0 – 3+200 m-es szelvénye között, teljes hosszban)
- Kiemelten kezelendő vízfolyások:
- Aponyháti csatorna (teljes hosszban veszélyes vízfelület) ahol javasolt az 5 km/h alatti sebesség.

A Tisza-tó területén kiépített és térképen azonosítható, számozott jelzőtáblák hálózata segíti elő a tájékozódást. Kíváncsú, hogy fokozatosan kiépüljön az irányfény-rendszer, amely rossz látási viszonyok esetén útbaigazítja a vízi járműveket.

A partvonal mentén kiépített kishajó kikötők tartós tárolás lehetőségét biztosítanak a csónakok részére. Ezek használata volna kíváncsú a tározói rend fenntartása érdekében. A

Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságok és a horgászszövetségek által esetenként kijelölhetők olyan partszakaszok, ahol időszakosan csónakot ki lehet kötni és saját felelősségre tárolni, amennyiben az adott csónak lekötő helynek van kezelője és érvényes területhasználati engedélye. Részletes információkkal a helyi horgászegyesületek szolgálnak.

A vízi közlekedésben be kell tartani a természetvédelmi előírásokat.

Közlekedési korlátozások a Tisza-tavon (lásd. 30/2003. (III. 18.) Korm. rendelet a vízi közlekedés egyes belvízi utakon környezetvédelmi okokból való korlátozásáról és a korlátozás alá eső területeken kiadható üzemeltetési engedélyről):

A Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső területrészein, a vízi közlekedés 4 kW-nál nagyobb teljesítményű belső égésű motorral hajtott kishajóval és csónakkal - a (3) és (4) – ben foglalt kivételekkel - tilos. Tilos belső égésű motor használata az Óhalászi-holtág, a Porong tava, az Ispán tava, a Hód, a Gaznyilas és a Partos fenék elnevezésű területeken.

Az előző bekezdésben meghatározott korlátozások nem terjednek ki: a Tisza fő medrére, a Tiszavalki kikötőből a IX. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Tiszafüredi-Holt-Tiszától a X. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kijelölt túraútvonalakra.

A megjelölt túraútvonalakon belső égésű motorral hajtott kishajó és csónak csak a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kiadott ökotúra-vezetői jogosítvány birtokában kaphat - legfeljebb 15 kW teljesítményig - üzemeltetési engedélyt. Az ökotúra-vezetői jogosítvány a hajózási hatóság által kiadott üzemeltetési engedéllyel együtt jogosít a megjelölt túraútvonalakon való közlekedésre.

Ajánlások

A Tisza-tó változó vízmélysége, a vízfelszín alatti esetleges akadályok (tuskó, uszadék, hordalékkúp, stb.) miatt minden vízi járművel közlekedő számára ajánlatos az adott vízfelület megismerése, melyet az ott lévő kikötők személyzetétől lehet megszerezni. Ezen túlmenően felhívjuk a figyelmet a körütekintő, óvatos közlekedésre és a megfelelő sebességtartomány kiválasztására.

A belső, nagykiterjedésű és változatos növényzettel benőtt vízterületen nem könnyű a tájékozódás, ezért ajánlatos túravezető igénybevétele, térkép használata. A túravezetőkről az utazási irodák és a helyi horgászegyesületek adnak felvilágosítást.

Az élő folyó egyes szakaszain és a tó belső, nagyterjedésű vízfelületein erős szél, illetve vihar esetén méteres nagyságú hullámozás alakulhat ki. Ilyen körülmények között nem tanácsos vízre szállni. Az időjárás kedvezőtlen változása esetén legjobb mielőbb megfelelő védett helyet keresni és kikötni. A vízi jármű terhelésénél feltétlenül figyelembe kell venni az előírt szabad oldalmagasságot.

Téli, jeges időszakban a Tisza-tó belső, lefagyott víz területeit, holt-ágakat számos gyalogos - elsősorban horgász, vadász - keresi fel. A jégen járni rendkívül veszélyes, ezért még megfelelőnek ítélt jégvastagság esetén is ajánlatos csoportosan közlekedni, helyismerettel rendelkező kísérő, túravezető igénybevételével. Feltétlen javasoljuk, hogy vigyenek magukkal mentéshez szükséges eszközöket (kötél, csáklya, stb.).

A Tisza-tó teljes vízterületén, a természetvédelmi előírások figyelembevétele mellett, valamennyi vízi járművet használó saját felelősségére közlekedik, kivéve a kijelölt pályákat, ahol az üzemeltető felelőssége is fennáll. A vezetői engedélyhez kötött vízi járműveknek a Tisza folyó főmedrét, mint megfelelő vízi utat ajánljuk.

Szörfözésre és svertes vitorlás hajók részére az Abádszalóki-öböl és a Sarudi medence vízterülete a legmegfelelőbb, tökesúlyos vitorlás hajók használatát a Tisza-tavon nem ajánljuk.

Úgy az élő Tiszán, mint az öblözetekben a vízi közlekedésben résztvevőktől - elsősorban a motorcsónakkal járóktól - azt kérjük, hogy a csónakos horgászok és evezősök biztonsága, nyugalma és zavartalan kikapcsolódása érdekében a haladási sebesség megválasztásánál törekedjenek a minél kisebb hullámkeltésre. A közlekedésre alkalmas vízterek egyes részein sebesség korlátozás van érvényben.

A nem beépített csónakmotort ajánlatos megfelelő módon (kötéllel) biztosítani, hogy ne essen bele a vízbe.

A Tisza-tó vízterületén történő közlekedés valamennyi következménye a résztvevőket terheli, mivel a tározótér ilyen jellegű használatára való kiépítése nem történt meg. Ez a tervekben sem került beállításra, mivel a távlati duzzasztási szintek ezt nem teszik szükségessé.

Különleges feltételek

A 33-as sz. főközlekedési út Poroszlót Tiszafüreddel összekötő szakaszától a Tisza 440 km-éig a folyótól keletre és nyugatra eső védtöltések közötti területen - a Tisza és a IX-es öblítőcsatorna kivételével - tilos a robbanómotorral hajtott vízi járművel való közlekedés. A

kijelölt tilalmi (rezervátum) területen fekvő Kerek-tó, Hordódi Holt-Tisza, Háromágú vízrészekre egész évben tilos a belépés, ott-tartózkodás, következésképpen a horgászat és a halászat is. A Nyárad-ér, az Eger-patak vonala, az 57, 58, 59-es alappontok által meghatározott vonal, illetve a 33-as sz. főút, a Tisza és a IX-es öblítő csatorna által határolt területre február 1-től június 15-ig tilos a belépés, az ott-tartózkodás és a horgászat. A közlekedés június 15-től csak robbanómotor nélkül hajtott (elektromos vagy evezős) csónakkal engedélyezett.

A kijelölt szabadvízi strandokon kívül eső vízterületen a fürdőzés veszélyes és nem engedélyezett. A vízi járművek a bójákkal jelzett strandterületen belül nem közlekedhetnek.

Vízi túrázók, vízi járművel érkező horgászok az engedélyezett éjszakai szállás (tartózkodás) céljából igénybevett part menti területen gondoskodni kötelesek a környezet- és vízminőség-védelmi előírások betartásáról (hulladéktárolás, higiénés feltételek stb.). Tilos a vizet és vízpartot szennyezni, a partvédelmi műveket és növényzetet (füzes, nádas stb.) rongálni.

Bár a vízközlekedés szabályainak betartását a vízi rendészeti szervek rendszeresen ellenőrzik, a vízügyi, természetvédelmi és társadalmi szervek képviselői pedig lehetőségeikhez mérten közreműködnek ebben a feladatban, elsősorban a Tisza-tóra látogató hazai és külföldi vendégek együttműködésére és támogatására számítunk. Közös érdek, hogy e szép tájon minden vizet és természetet szerető ember megtalálja a kedvtelését biztosító lehetőségeket úgy, hogy mások biztonságát és nyugalma a legkevésbé zavarja.

Különös figyelemmel ajánlott megközelíteni az öblítő csatornák szabályozó műtárgyait, mivel a szelvénycsökkenésből sebességnövekedés és pár deciméteres rövidtávú szintkülönbség (vízugrás) is előadódhat. Az áthaladás során fokozott figyelem, felkészülés, kellő teljesítményű motor és manőverezési gyakorlat szükséges. A szabályozó műtárgyak védőtávolsága 50 m, de az alvízi szakaszon javasolt ennél nagyobb, 100 m-es védőtávolság biztosítása, az elsodródás miatt.

A Jászsági-, Nagykunsági-főcsatorna beeresztő (torkolati) zsilipjét a vízszállításoktól függően - csatornába irányuló áramlás - kellő távolságban kell elkerülni (Jászsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál 50, a Nagykunsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál (egyéb hatások miatt, pl. szélhatás) 100 m).

A szivattyútelepeknél szívó (Tiszaörvényi-öntözővízkivétel) vagy be-, illetve feláramló örvénnyel kell számolni.

A Kiskörei Vízlépcső felvízének 200 m-en belül, az életvédelmi bójáson belül eső része fokozottan veszélyes.

Ezt a meglévő veszélyforrást tovább növeli:

- a duzzasztómű felső vízátbocsátási helyzetben történő működtetése,
- a jelentős mértékben megnövekedő vízhozamok (áradás) esetében a sebességnövekedése és sodorvonal áthelyeződése,
- a kisvízes időszakban a naponta ismétlődő jelenség, a vízi erőmű csúcsra járatása is.

3.2.2.3 Kikötők, csónakkikötők vízügyi előírásai

Kikötő csak ott létesíthető, ahol a működés feltételei biztosítottak, vagy kialakíthatók. A jelenleg már üzemelő kikötők esetében ennek a feltételnek a biztosítását záros határidőn belül meg kell teremteni. Azon létesítmények esetében, ahol ezek a feltételek nem teljesülnek, ott üzemeltetési korlátozások bevezetése szükséges.

A kikötők létesítésének kijelölése, illetve a meglévők esetében a fejlesztési igények elbírálása során figyelembe kell venni, illetve meg kell akadályozni, hogy a további közösségi hasznosítások (használatok), illetve part megközelítési lehetőségek ellehetetlenüljenek.

Amennyiben a kikötő, csónakkikötő létesítéséhez vízjogi engedélyes létesítményt terveznek, akkor a vízjogi engedélyezési, vagy építési engedély köteles létesítmény esetében a terveket ennek megfelelően kell elkészíteni és az eljáró hatóság ennek alapján, a kikötő engedélyezése előtt szerzi be ezeket az engedélyeket. A kikötő engedélyező hatósága a Nemzeti Közlekedési Hatóság. A vizek használatával összefüggő fejlesztések egyes típusai környezeti hatás tanulmány (előzetes, vagy részletes) kötelesek, melyet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet és annak mellékletei szabályoznak. Javasolt ennek az eljárásnak az előzetes lefolytatása a tényleges tervezési munkák és engedélyezési eljárás megkezdése előtt.

A töltés töltéslábtól számított 10-10 méteres védősávján belül beavatkozás csak külön engedéllyel végezhető, kivétel a közlekedési sáv, melyet az üzemeltető - bérleti szerződésben szabályozott módon - karbantartási kötelezettség mellett igénybe vehet. A töltésen való közlekedésre az igazgatóságtól külön engedélyt kell kérni.

Ha az igénybevett partszakasz partrendezést igényel, a feltöltést megfelelő tömörítéssel és a víz felé egyirányú eséssel kell kialakítani. A felületet rendezni és füvesíteni kell. Fasor az árvízvédelmi fővédvonal töltéslábatól 10 m-en belül nem kerülhet.

Az adott szakasz használatát, illetve a kikötő üzemeltetését az elrendelt árvíz-védekezési időszakra fel kell függeszteni vagy felszólításra szüneteltetni.

A kiszolgáló épületet lehetőség szerint a 10 m-es biztonsági sávon kívül kell kialakítani. Az épület csak ideiglenes jellegű lehet. Amennyiben nem mobil, úgy padlósintjét a mértékadó árvízszint felett kell kialakítani. Az alapozási tervet előzetesen egyeztetni kell. Elektromos energia hálózat és vezetékes ivóvízhálózat közműterv alapján építhető ki.

A csónakkikötő a hajózási hatóság engedélye alapján tehető teleltetésre alkalmassá.

400 m-t meghaladó parthasználat esetén, az üzemeltetőnek biztosítani kell a kikötő területén a part megközelíthetőséget, illetve alkalomszerű használatot.

3.2.2.4 Úszómű elhelyezés

Csak a kijelölt csónakkikötők, illetve szabadvízi strandok ilyen célra kijelölt területén van lehetőség úszóművek elhelyezésére. Egyedi elbírálás alapján, de csak gazdasági és közösségi célú úszóművek egyéb erre a célra kijelölt területeken is elhelyezhetők. Az úszómű engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A terület használati jogának megszerzése, illetve igazolása feltétele az engedély megadásának.

Az úszóművet június 1. - október 15. között lehet kihelyezni, október 15-e után azt téli tárolásra alkalmas helyre kell szállítani. Az árvízvédelmi töltés részsűje erre nem használható. Az úszóművet a parthoz két ponton drótkötéllal és támrudakkal rögzíteni kell, valamint a bejáróhidat csuklósan kell kialakítani, hogy az úszómű az esetleges vízszintváltozásokat követni tudja.

Az úszóművek helyének pontos kijelölését a Kiskörei Szakaszmérnökség végzi az érvényes hatósági engedély birtokában.

A felhagyott, határidőre el nem távolított, partrongáló úszóművet a KÖTIVIZIG a tulajdonos költségén elszállítja. Az üzemelés során bekövetkező balesetekért, valamint az úszómű, vagy annak használata által okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli.

Az úszóművön fel kell tüntetni az engedélyes nevét, lakcímét, az engedély számát, mely alapján az ellenőrzésre jogosultak azonosítani tudják az üzemelés jogszerűségét. Amennyiben felépítményes úszóművet helyez el, azt a Hajózási Szabályzat szerint kell kialakítani. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területen még ideiglenes létesítmény sem helyezhető el. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területet lekeríteni tilos.

Lehorgonyzott úszótalp kihelyezése után a horgonyok helyét meg kell jelölni bójával.

Egyéb előírások nyílt vízfelületen történő kihelyezéshez:

- Nyílt vízfelületen csak sport, vagy idegenforgalmi közösségi célú használatot kielégítő, jelzésekkel és azonosítással ellátott úszómű helyezhető ki.
- A kihelyezés és a tartós veszteglés alapvető feltétele, hogy csak arra alkalmas, nagy vízfelületre helyezhető ki úgy, hogy az másokat ne zavarjon a tó használatában.
- Kihelyezésének időtartama: 06.15. - 09.15., partéltől mért minimum 300 m-re.
- Az úszómű engedélyezése a Nemzeti Közlekedési Hatóság hatáskörébe tartozik.
- Az üzemeltetés során be kell tartani a Hajózási Szabályzat előírásait.
- Az úszómű biztonságos és balesetmentes üzemeltetéséért az engedélyes a felelős.

3.2.2.5 Kikötők létesítése, üzemeltetése

A Tisza tó területén (is) a kikötőkről az 50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről rendelkezik.

A létesítés feltételei:

Létesítést kérelmező szervezet, magán vagy jogi személy.

Engedélyezési terv.

Jogerős terület felhasználási engedély.

Szakhatósági engedélyek és hozzájárulások, közműnyilatkozatok.

A kikötő kiépítése szerint lehet:

a.) medencés kikötő

b.) nyíltvízi kikötő

- nyíltvízi hajókikötő;
- nyíltvízi komp-, révkikötő;
- nyíltvízi hajórakodó (célfuvarozásra szolgáló, időszakosan üzemeltetett hajókikötő);
- szükségkikötő (jégveszély ellen menedéket nyújtó természetes öblözet).

Rendeltetés szerint:

a.) közforgalmú kikötő

b.) üzemi kikötő

Mindkettő típus lehet:

- kereskedelmi kikötő;
- komp-, révkikötő;
- téli kikötő (kishajók teleltetése céljából);
- sport és kedvtelési célú kikötő.

Létesítéssel kapcsolatos eljárási rend:

Létesítési kérelemhez csatolni kell az engedélyezési tervdokumentációt, melynek tartalmi követelményei:

A kikötő létesítésének célja.

- A kikötő vízterületére vonatkozó legkisebb és legnagyobb hajózási vízszint, mértékadó vízszint, (a jeges időszak tartósságára vonatkozó adatokat, továbbá az uralkodó széljárás meghatározását).
- A kikötő vízfelületének, valamint a hozzákapcsolódó vízi út 5-5 km hosszú szakaszának hossz- és keresztmetszvényét.
- A kikötőt használó hajók főbb típusait és méreteit.
- A kikötő várható forgalmát, vízi útra terhelő hatását.
- A kikötő kapcsolatát a hajóúttal, közúti és vasúti forgalommal.
- A kikötő hajózási és egyéb létesítményeinek berendezéseinek műszaki terveit és leírását.

Hajózási létesítmények:

- hajózást szolgáló műtárgyak: (kikötőbak, kikötőhorog, kikötőkarika, hídfészek, támaszfenyő fészek, hágcsó, lépcső, terelőkorlát, sorompó);
- kikötőponton, állóhajó, kikötőtutaj, rendezőhajó, (bejáróhíd, járópalló korláttal);
- vízi mentőeszközök és berendezések (életvédelmi bójasor);
- parton és vízen elhelyezett hajózási jelzőeszközök és berendezések;
- hajózási hírközlő berendezések;
- medencés kikötők belső hajóútja;
- hajó fordítóhely
- sólyapálya.

Vízi létesítmények (A vízjogi engedély köteles létesítményekre az ide vonatkozó előírások szerint kell eljárni, tehát valamennyi a víz áramlását, levonulását befolyásoló létesítmény esetében be kell szerezni.):

- partbiztosítás, partburkolat, partvédőmű;
- árvízvédelmi mű;
- hullámtörő, hullámvédő művek;
- kikötőpartfal, kikötőmóló, lejárórampa;
- kikötőmedence;
- bejárati csatorna, meder (megközelítő vízi út);

- meder, vagy rézsülépcső.

Parti területen való közlekedés célját szolgáló létesítmények:

- út, átjáró rampa, járda, térburkolat, sétaút;
- parkoló és várakozó helyek.

Szociális és egészségügyi létesítmények:

- eső, szél ellen védő váróhelyiség, beálló;
- WC;
- hulladékgyűjtő ládák;
- környezetvédelmi tároló hely(tartály) (használt olaj és zsírszármazékok, stb. részére);
- ivóvízellátás.

Kiszolgáló létesítmények:

- szerszámos raktár;
- felügyeleti helyiség;
- ellátó létesítmények (büfé, élelmiszer, stb. üzletek, vendéglátó egységek);
- kiszolgáló létesítmények (üzemanyag vételezési hely, stb.).
- elsősegélynyújtó hely, „orvosi ellátás nélkül”
- havária anyagok és eszközök tárolási hely.

Kikötői közművek:

- villamos elosztó, erőátviteli és világítási létesítmények;
- vízellátó (ivó és használati) hely,
- szennyvíz elhelyezési létesítmények (amennyiben a területen szennyvíz elvezetési lehetőség biztosított, annak használata kötelező);
- hírközlő és tűzvédelmi berendezések.

Biztonsági létesítmények, eszközök:

- sorompók, mobil kerítés (vagyonvédelem),
- mentőeszközök (hajózási előírások szerint).

A létesítmény átnézeti helyszínrajza.

Az engedélyezési eljárásban közreműködő szakhatóságok:

- vízi közlekedésrendészet,
- tűzvédelem,

- népegészségügyi és tisztiorvosi szolgálat,
- polgári védelem,
- vízügy,
- területrendezés és fejlesztés, környezetvédelem,
- eseti szakhatóságok (természet és tájvédelem),
- települési önkormányzat.

A Tisza-tavon (Kiskörei-tározóban) meglévő és létesíthető kishajó kikötők:

A létesítési engedély birtokában lehet megkezdeni a kikötői létesítmények kialakítását az előírásoknak megfelelően. A kikötő használatba vételét is kérvényezni kell, a használatbavételi engedély birtokában történhet az üzemelés. A használatbavételi engedély részét képezi a terület feletti rendelkezési megállapodás is. A bérleti megállapodásban kell rögzíteni a bérlő és terület tulajdonos (kezelő) fenntartási kötelezettség megosztását, az üzemeltető jogait és kötelmeit. Korlátozott számban, a csónakkikötőkben az úszóművek telepítési helyeit is biztosítani kell.

Albatrosz kikötő	Tiszafüred, Tisza-tó, bp, 170+793 – 190+950 tkm
Szabics kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza, bp, 425,600-425,900 fkm
Kormorán kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza, bp, 426,300 – 426,600 fkm
Nonstop kikötő	Poroszló, Tisza, jp 429,730 – 430,400 fkm
Fűzfa	Poroszló, Tisza-tó, jp, 7+600-7+980 tkm
Csicsman kikötő	Poroszló, Tisza, jp, 427,38-427,53 fkm
Tündérrózsa kikötő	Sarud, Tisza, jp, 148+380 – 148+780 tkm
Delfin kikötő	Poroszló, Tisza-tó, jp, Poroszló 6+150-6+350 tkm
Szövetes kikötő	Tiszafüred, Tisza-tó, bp, 171+950-172+080 tkm
Katamarán kikötő	Tiszaszőlős, Tisza, bp, 422,230 – 422,330 fkm
Szalók Yacht Club	Abádszalók, Tisza – tó, bp, Attila öböl 146+350 – 147+000 tkm
Wiking Csónak és kishajókikötő	Abádszalók, Tisza, bp. 148+860-149+200 tkm
Dinnyésháti kikötő	Tiszanána-Dinnyéshát, jp, Tisza, 409 fkm
Városi kikötő	Tiszafüred, Tisza-tó, bp 171+950-172+080 tkm
Kiskörei kikötő	Kisköre, Tisza – tó jp 134,670 – 134,800 tkm
Kiskörei kikötő	Kisköre, Tisza – tó jp 135,030 – 135,200 tkm
Neptun kikötő	Újlőrincfalva, Tisza – tó jp 0,400 – 0,600 tkm
Tiszaderzsi kikötő	Tiszaderzs, Tisza, bp, 413,760 fkm
Tiszaszőlősi kikötő	Tiszaszőlős, Tisza, bp, 420,515 fkm - 420,643 fkm

Javaslatok:

Javasolt megteremteni a terv és engedélyezési szinten elkészült Kisköre – Abádszalók közötti hajóút létesítésének és üzemeltetésének anyagi fedezetét.

A Tisza-tó idegenforgalmi attrakcióinak bővítését elősegítő személyhajó állomások létesítését: Kisköre – Abádszalók – Tiszanána – Tiszaderzs – Tiszafüred-Tiszaörvény – Tiszabábolna térségében.

Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy komplex nagyhajó kikötő létesüljön Kisköre, Tiszaderzs és Tiszafüred térségében.

3.3 HIVATÁSOS TEVÉKENYSÉGEK

3.3.1 A Kiskörei Vízlépcső és a Tisza-tó fenntartása – üzemeltetése

Tisza II. vlp. üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Kiskörei Vízlépcső és kapcsolódó létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása /Főmű működtetése/

Kiskörei Vízlépcső üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

A kezelő és egyben üzemeltető a Kiskörei Vízlépcső működtetését és karbantartását a jelenleg érvényben lévő ideiglenes Karbantartási és Üzemelési szabályzatban, valamint az időközben bekövetkezett módosítások és az érvényben lévő vízjogi üzemeltetési engedélyben foglaltak szerint végzi. Karbantartási feladatai a duzzasztómű, hajó- és halzsilip, valamint a hullámtéri duzzasztómű folyamatos revíziója, előre meghatározott évenkénti ciklusban kerül végrehajtásra. Minden évben másik szegmens tábla, majd ezt követően a hajózsilip és a hullámtéri duzzasztómű teljes revíziója történik.

Kapcsolódó létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Évenkénti ismétlődő munkák: a hajóút biztosítása a duzzasztómű térségében, azaz a tavaszi árvizek okozta feliszapolódások eltávolítása a hajóútból, az üzemi terület, belső közlekedési utak és park fenntartása. Folyamatosan kerül sor a mű létesítményellenőrzésére. Eseti munkák során kerül sor a betonszerkezetek, üzemi lekötőhely és menedék kikötő, al- és felvízi burkolatok, üzemi épületek, raktárak, műhelyek karbantartására.

A fenntartási munkák végrehajtása, a hajózsilip revíziójának, a hajóút biztosítását szolgáló kotrási munkák és az üzemi híd burkolat karbantartási munkáinak kivételével, nem jelent akadályoztatást a Tisza-tavi közösségi használatokban.

A hajózsilip alvízi kotrása éves, felvízi kotrása kétéves gyakorisággal történik május – július hónapban, mintegy 40 – 60 nap időtartamban. Mind a kotrási időszak, mint a kotrás időtartama a vízjárás és a felrakódott iszapmenyiség függvényében változhat. A munka végzése a Nemzeti Közlekedési Hatóság engedélye alapján, a jogszabályban meghatározott rend szerint történik, melyet a hatóság hirdetményben tesz közzé. A közösségi használat akadályoztatása a zsilipelés időszakos megszüntetésében, illetve időbeni korlátozásában nyilvánul meg.

Tisza-tó műszaki létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása*Védelmi létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása**Árvízvédelmi létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása*

Árvízvédelmi töltések karbantartási feladatai elsősorban állagmegóvásának és védbiztonság fenntartása céljából történik. A fenntartás keretében történik a gyepfelületek (töltés biológiai védelme), töltéskorona burkolatok és árvízvédelmi műtárgyak karbantartása. Töltéstartozékok (szelvénykövek, gátkapuk, sorompók) karbantartása, pótlása, valamint a közlekedési jelzések, illetve tájékoztató táblák karbantartása.

Védő- és megfigyelő 10 m-es sávok, valamint a szivárogtató és párologtató sávok karbantartása keretében kerül végrehajtásra az előterek kaszálása - gaztalanítása, erdőfelületek ápolása és erdészeti kezelése.

Hullámverés elleni védelem karbantartása:

A partvédelmi munkák egy – egy kisebb szakaszra koncentrálnak és csak kismértékben az adott partszakaszon jelentenek akadályoztatásokat. Bár ezek a munkák az elmúlt időszakban már voltak konfliktus helyzetek előidézői. Időtartama hosszúságtól függően 2 – 4 hónap/km-re tehető, figyelembe véve a feltöltés kiszáradását.

Belvízvédelmi létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

A tározótérből az altalajon keresztül kiszivárgó vizek káros hatásainak mérséklésére szolgál, de belvizes időszakokban elősegíti a külső (tározón kívül eső) területek vízmentesítési munkáit is. Ide tartozó munkák keretében kerül sor a nyílt és zárt szivárgó csatornák, megcsapoló kutak, valamint a belvízátemelő telepek és csatorna műtárgyak karbantartására.

Amennyiben a fenntartási sávok rendelkezésre állnak a munkákhoz, abban az esetben a közösségi használatokban nem jelent akadályoztatást.

Vízminőség-védelmi célú létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Belsőáramlási viszonyok fenntartása, frissítő víz és vízpótlás biztosítása a természetes medreken és mesterséges csatornákon, azaz öblítő rendszereken keresztül biztosított a főmedren kívüli tározótérben. Az állandó jellegű, de kismértékű feliszapolódás folyamatosan jelen van ezekben a rendszerekben, de problémát a Tisza folyó árhullámai által szállított és a középvíz hordalékmennyiséget nagyságrendekkel meghaladó feliszapoló hatás jelenti. Ezen rendszerek fenntartása iszaptalanító kotrásokkal biztosítható, melyet az üzemeltető pénzügyi lehetőségei szerint végez. A csökkenő lehetőségek elsősorban a torkolati kotrások

elvégzésére elegendő. Ez a tevékenység elsősorban a vízi közlekedés résztvevőit akadályozza, mivel az adott vízfolyáson a kotrás idejére az átmenő forgalom lezárásra kerül, illetve a munkaterületen közlekedni és más, egyéb tevékenységet végezni nem lehet. A torkolati kotrások egy kotrási helyen való végzése, az elvégzendő munka nagyságától függően 3 – 7 napot vesz igénybe. Egy teljes öblítő csatorna rekonstrukciója 3 – 5 hónapra tehető. Ezek a munkák jelentős része csak nyári duzzasztási szintnél végezhető.

A vízgazdálkodási igények kielégítését szolgáló kotrási feladatok végrehajtása a kezelő feladata. Ettől eltérő igények kielégítését szolgáló beavatkozások a használót terhelik.

Öblítő csatornák szabályozó műtárgyainak üzemeltetése a szabályozó műtárgyak üzemelési szabályzatában foglaltak szerint történik. Védelmi jellegű műtárgyak, amelyek a főmederben érkező szennyeződések (ide értendő a hordalékban feldúsult víz is) szélső tározóterekbe történő kijutását akadályozzák meg. A védelmi időszakon kívül pedig fenntartják a szélterületeken a vízpótlást, illetve a frissítő vizek bejutását.

Karbantartásuk az üzembiztonság megőrzésének érdekében történik szükség szerint. Jellegét tekintve a műtárgy állékonyságát biztosító beavatkozások keretében kerül sor a beton szerkezetek, valamint az elő és utófenék burkolatok karbantartására, pótlására. A működtetési feltételek fenntartása a gépészeti szerkezetek karbantartására irányul. A munkák a közösségi használatokat jelentősen akadályozzák, 1 – 5 hetes lezárás történik. Ezt meghaladó beavatkozások a műtárgy rekonstrukciók, melyek évet meghaladó lezárást jelenthetnek – bizonyos – esetekben. Tekintettel arra, hogy ezek a műtárgyak jelentősebb felújítás nélkül üzemeltek az elmúlt 20 évben, rendkívüli körülmények között, az elkövetkező években ilyen jellegű munkákra fel kell készülni.

Tározótérnek és létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Vízi növényzet káros mértékű terjedésének szabályozása a vízgazdálkodási igények mértékéig a kezelő feladata. Ezt a kritériumot a kezelő éves szinten, a rendelkezésre álló források mértékéig teljesíti. Az ezt meghaladó mértékű szabályozás már az épített környezetnek és használati értékeinek megőrzési feladata, melyből a létesítmény valamennyi haszon élvezőjének részt kell vállalnia. A kiírt pályázati lehetőségek nem, vagy csak korlátozottan biztosítanak ilyen jellegű beavatkozásokra lehetőséget.

Az elmúlt évek során a rendelkezésre álló keretek, csak kismértékű beavatkozásokat tettek lehetővé, melyek elsősorban a közlekedési útvonalak és kiemelt jelentőségű területek mentesítését biztosították. Tovább nehezíti a feladat hatékony végrehajtását azon – EU-ra

jellemző módon – környezetvédelmi rendelkezés, amely kivonta a forgalomból az itt jól és szabályozott keretek között alkalmazható vegyszert is. Ennek alapján, mivel a mechanikus mentesítés hatékonysága jóval elmarad a vegyszeres kezeléssel szemben, ennek az intézkedésnek a hatásait előre nem lehet meghatározni. A mechanikus vízi növényzetszabályozási feladatok végzése akadályoztatást a közösségi használatokra nem jelentenek.

Erdészeti tevékenységek elsősorban a szárazulatok erdősült területeinek az ápolására, gyérítésére, aljnövényzetének kezelésére irányulnak. Nagy jelentőséggel bír az erők kezelésében a letermeléssel érintett területeken, az ún. lakossági kitermelés és terület tisztítási feladatok végzése.

A tározón belüli szárazulatok hullámtéri gazdálkodásába be kell vonni a területileg illetékes önkormányzatokat. A jelenlegi helyzetben csak így valósítható meg a belső területek karbantartottságának szinten tartása, emelése.

Hajóút üzemeltetése és fenntartása

Hajóút kitűzési feladatok végrehajtása állami feladat, melyet a vízügyi kezelő folyamatosan végez. Ennek keretében kerülnek kihelyezésre az igazgatóság Hajóút Kitűzési Tervében leírtak szerinti úszó és parti jelek. Az egyes használatok igényét szolgáló jelzéseket a létesítmény üzemeltetője engedélyezteteti és helyezi ki, valamint üzemelteti. A hajóúton csak a Nemzeti Közlekedési Hatóság által engedélyezett jel kerülhet kihelyezésre, melyhez a terület kezelőjének előzetes hozzájárulása szükséges. A kitűzési jelek jogszerű meglétét és láthatóságát a Vízirendészeti Rendőrkapitányság ellenőrzi és a hiányosságok észlelésekor a szükséges intézkedéseket, az üzemeltető felé megteszi.

Hajóútfenntartás keretében történik a biztonságos hajózhatóság műszaki feltételeinek biztosítása. Elsősorban a vízi közlekedésre veszélyt jelentő hajózási akadályok eltávolítása, a hajóút besorolási osztályára jellemző paraméterek helyreállítása. Ezen munkák csak a Tisza folyó hajóútnak kijelölt részére vonatkoznak, nem a vízi útra. Ezért a vízi útnak a hajóúton kívüli részére, valamint a part menti hajózásnál bekövetkező balesetekre az állam felelősséget nem vállal.

3.3.2 Vízbázis – vízkivételek (vízhasználatok, vízigények, ökológiai, mezőgazdasági, ipari stb.)

Vízhasznosítás, vízszolgáltatás

A Kiskörei Vízlépcső – az 1960-as évek végén kezdődő – építési munkáival párhuzamosan megindult a tározóhoz kapcsolódó Nagykovácsai és Jászai öntözőrendszer tervezésének előkészítése is. A kivitelezési munkák 1967-ben kezdődtek, és 1978-ban fejeződtek be.

A Tisza II. öntöző nagyműtárgyai 1978-ban kezdték meg a vízszállítást, a mezőgazdasági vízszolgáltatás, az öntöző- és rizstelepek, a halastavak gravitációs vízellátását. A Körös-völgybe történő vízleadás is elsősorban a mezőgazdasági vízellátás érdekeit szolgálta, amely napjainkra már kibővül természetvédelmi célok kielégítésével.

A Nagykovácsai öntözőrendszer tervezett hatásterülete eredetileg 217.000 ha volt, amelyet az érintett területen lévő – a Tiszából, a Hármaskörös-ből, és a Hortobágy-Berettyóból szivattyús vízkivétellel működő – kisebb öntözőrendszerek átkapcsolásával és új öntözőfűrtök megépítésével kívántak kialakítani. A főcsatornák üzembe helyezése óta eltelt idő alatt a gazdaságosnak ítélt átkapcsolások lezajlottak, az „új” öntözőfűrtök, öntözőtelepek és ellátó csatornák kiépültek. A Nagykovácsai öntözőrendszer bruttó hatásterülete jelenlegi kiépítettségében 122.435 ha.

A Jászai öntözőrendszer hatásterületén berendezett öntöző telepek nagysága közel 60 ezer ha, valamint több halastó is kiépült. Eredeti tervekben ennek kétszerese szerepelt, de a mezőgazdaság átalakulása folytán ez az igény, az öntözött területek nagyságát tekintve, jelentősen lecsökkent.

A Tisza-tavat a főcsatornák torkolati nagy műtárgyai érintik elsősorban. Mindkét rendszer elektrohidraulikus távvezérléssel történik. A műtárgyak üzemelése és karbantartása az érvényes vízjogi üzemelési engedélyben, valamint az üzemelési szabályzatban foglaltak szerint történik. A művek tenyészidőszakos vízszolgáltatást biztosítanak. Karbantartásuk nem jelent akadályt a közösségi használatokban, mivel az, zárt üzemi területen történik. Kivételt képez a műtárgyakon való átközlekedés, melyek üzemen kívül helyezéséről az üzemeltető tájékoztatja az érintetteket.

A Jászai-főcsatorna esetében számolni kell vízi közlekedési korlátozásokkal, mivel a főcsatorna bevezető csatornája az árhullámok okozta feliszapoló hatások miatt feltöltődik. Ennek gyakorisága vízjárástól függő. A kotrási munkák 2 – 4 hét időtartamot vesznek igénybe.

Vízszolgáltatás tekintetében jelentős a tiszafüredi öntözőrendszer, amely mintegy 11 ezer ha öntözését tette lehetővé, mintegy 123 km hosszú csatornahálózattal. Vízkivételi műve az 1940-ben épült Tiszaörvényi vízkivételi mű. A szivattyútelep a fővédvonal mentett oldalán helyezkedik el, fenntartási munkái nem akadályozzák a közösségi használatokat.

A Tisza-tó körül további három szivornyás vízkivétel került kiépítésre, kettő a jobb parton Tiszanána – Sarud térségében, egy pedig a bal parton, a Cserőközi holtágnál.

3.3.3 Energiatermelés

A Tisza Tiszalök és Kisköre közötti szakaszának megújuló vízenergiáját a Kiskörei Vízerőmű hasznosítja, melyből környezetbarát módon állít elő villamos energiát. A termelt villamos energia mennyiségét döntően a Tisza folyó vízjárása és a Kiskörei Vízlépcsőnél a felvíz és az alvíz között kialakuló szintkülönbség (esés = felvízszint – alvízszint) határozza meg. Természetesen nagyon fontos az energiatermelő berendezések rendelkezésre állása is.

A termelt villamos energia 22 kV-os, illetve 132 kV-os feszültség szinten kerül betáplálásra az országos hálózatba.

A vízerőművet a Tiszavíz Vízerőmű Kft. működteti.

A Kiskörei Vízerőmű engedélyköteles tevékenységét a Magyar Energia Hivatal „Kiserőművi Összevont Engedélye” alapján végzi, a VET és a hozzá kapcsolódó jogszabályok előírásai betartásával. A vízerőmű rendelkezik Vízjogi Üzemeltetési Engedéllyel, mely a hidrológiai paraméterek alapján határozza meg, szabályozza működését.

A villamos energia termelését négy, egyenként 7 MW-os csőturбина-generátor egység biztosítja, melynek együttes kapacitása 28 MW.

A turbinák névleges víznyelése 6,27 m névleges vízszint különbségnél egyenként 140 m³/sec, együttesen 560 m³/sec.

A vízerőmű üzemrendje az esés függvényében (86,20 mAf-nél nagyobb duzzasztási szint esetén):

a.) Energiatermelés 2,0-10,5 m-es üzemi eséstartományban történik.

A vízerőmű energiatermelési feladatát, az érkező vízhozamok alapján, kétféle üzemmóddal teljesíti:

- az üzemelő turbinák összvíznyelése feletti érkező vízhozamok esetében folyamatos üzemeléssel (alapüzem),

- az üzemelő turbinák összvíznyelése alatti érkező vízhozamok esetében változó terhelésű üzemeléssel (csúcsüzem). (Ekkor az energiatermelés mellett, a duzzasztási szint túrésen belül tartása is a vízerőmű feladata.)

A csúcsüzem időszakosan vízszintemelő hatást fejt ki az alvízen, melynek mértéke kisvízhozamok (150-250 m³/sec tartományban) esetén elérheti az 1-1,5 m-t is.

Ez a hatás az alvízi közösségi vízhasználatokat érinti. Az időszakos vízszint változás hatása Szolnok térségében már nem jelentős.

b.) Duzzasztás nélküli helyzetben, vagy 2,0 m alatti eséstartományban a vízerőmű energiatermelő berendezései nem üzemelnek (állnak).

c.) Indokolt esetben (külön vízügyi igény esetén) 1,0 m-nél kisebb esésnél (energiatermelés nélkül) lehetséges árapasztó üzemmódban a vízlevezetésbe való besegítés.

Az energiatermelés folyamán a turbinák gerebrácsain fennakadó uszadék eltávolításával a vízerőmű hozzájárul a folyó uszadéktól való megtisztításához. A vízerőmű előtti felvízi öblözet kezelése vízügyi feladat, az itt összegyűlő uszadék eltávolításával a vízügyi szervezet járul hozzá a folyó uszadékterhelésének csökkentéséhez.

A vízerőmű fenntartási, felújítási munkái lezárt üzemi területen történnek, melyek a közösségi használatokat nem érintik.

3.3.4 Természetvédelem

A természetvédelmi kezelő a védett területeken a jogszabályokban előírtak szerint végzi feladatait. A Natura 2000 hatásterületén a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi felügyelőségek gyakorolják a hatósági jogköröket. A természetvédelmi kezelő jelentősen hozzájárul a természeti értékek védelméhez, bemutatásához, a Tisza-tavi ökotúra útvonalak létesítéséhez, kijelöléséhez.

A Tisza-tó országos jelentőségű védett területeinek (Hortobágyi Nemzeti Park része), illetve az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeknek (NATURA 2000) természetvédelmi kezelője (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) a vonatkozó jogszabályokban előírtak szerint végzi feladatait. A védett területen a hatósági, szakhatósági jogköröket az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség gyakorolja (Közép-Tisza-vidéki ~).

A természetvédelmi kezelő – a működését szabályzó jogszabályban foglaltaknak megfelelően – jelentősen hozzájárul a természeti értékek bemutatásához, a szemléletformáláshoz. E

tevékenysége keretében tanösvényt létesít és működtet, konzultációs jelleggel segítséget nyújt a Tisza-tavi ökotúra útvonalak kijelöléséhez, létesítéséhez, gondoskodik a túravezetők megfelelő szakmai felkészültségéről (túravezető képzés, vizsgáztatás).

3.3.5 Halgazdálkodás

A tavon gazdálkodó szervezetek feladatai elsősorban a tiszai halállomány fenntartására és védelmére irányulnak. Ezek közül kiemelt szerepe van az ivadéktelepítésnek, halórzésnek, valamint a téli halvédelmi munkáknak. Ezek elsősorban a zárvány területen rekedt halállományok lehalászása és megfelelő telelő helyre történő elszállítása, valamint a telelőhelyek lékelése, védelme.

A halgazdálkodó kiemelt feladata az ívó területek létesítése, karbantartása, védelme, melynek hatékonyabbá tétele az itt élők, itt gazdálkodók közös érdeke. Ennek érdekében hasonlóan a további vízszintszabályozásokhoz el kell készíteni egy – vizsgálatokon és elemzéseken alapuló – előkészítő anyagot, amely alapján a vízjogi üzemelési engedély módosítása kezdeményezhető.

A horgászati hasznosítók jelentős munkával végzik azokat a vízminőség és környezetvédelmi feladatokat, amely egy esetleges hal, vagy kagylópusztulás bekövetkezésekor szükségesek. A korábbi években több alkalommal is hozzájárultak, illetve közreműködtek a vízi növényzetszabályozási és kotrási munkálatokban. Munkájuk révén jelentősen hozzájárulnak a közösségi használatok színvonalának emeléséhez.

3.3.6 Vadgazdálkodás

A Tisza-tó felső részén, a szárazulatokban gazdagabb részekén folytat a vadászati hasznosító jelentősebb vadgazdálkodás. Tevékenysége elsősorban a vadvédelemre irányul.

3.3.7 Idegenforgalom

A Tisza-tó közösségi célú hasznosításában fontos szerepet tölt be az idegenforgalom. A kezelők, üzemeltetők a jogszabályoknak, engedélyeknek, szabályzatoknak és az üzemelési előírásoknak megfelelően végzik feladatukat, de fontos hogy az itt élők igényeinek, elvárásainak is megfeleljen a Tisza-tó integrált hasznosítása. Az itt működő önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, az érintett hatóságokkal, valamint az idelátogató vendégkörrel való kapcsolattartás, illetve különböző szintű érdekérvényesítés során meghatározó szerepet töltenek be a térségben működő idegenforgalmi szervezetek, mint Tourinform irodák és a Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatósága.

Vízhez, parthoz kapcsolható turisztikai igénybevételek:

- tanösvények működtetése;
- csónaktúrák szervezése, Tisza-tó bemutatása;
- strandok üzemeltetése, vízi sport tevékenységek;
- horgászat;
- kerékpáros turizmus;
- lovasturizmus;
- vendéglátóhelyek működtetése;
- szálláshely szolgáltatás.

3.4 KÜLÖNLEGES HELYZETEK

3.4.1 Viharjelzés, irányfény

A Tározó használata során felmerült a viharjelzés szükségessége, ennek alapján a 90-es évek végén három viharjelző került kialakításra, KIB-MOHOSZ-VIZIG összefogással. Két állomás a Poroszlói-medencében és egy az Abádszalóki-öbölben.

A Poroszlói-medencében, 1990-ben létesültek, az egyik jelző (külső) a kikötőkhöz vezető rampa (6+100 tkm) és a fővédvonal keresztezésében, a töltés vízoldali korona élében, a másik (belső) a VI-os számú öblítő csatorna tározói végénél. Ezek a viharjelzésen kívül, mint irányfények is funkcionáltak a vízi közlekedők számára. Az üzemeltetését a szezonra a MOHOSZ vállalta fel. Jelenleg a külső elbontásra került, a belső pedig nem üzemel és erősen megrongálódott.

Abádszalókon a szabadvízi strand területén és a strand üzemeltetésében működik a nyári fürdési szezonban viharjelző, mely működése alatt szintén irányfény funkciót is biztosít.

Jelenlegi helyzet ismertetése:

2009 novemberében készült el a poroszlói viharjelző állomás korszerűsítése, amelynek a keretében a poroszlói csónakkikötőben az új 16 m magas oszlopra szerelt viharjelző működik. A fejlesztést a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács kezdeményezte és koordinálta.

A szabadvízen való tartózkodás alapvető szabályairól szóló rendelet szerint a viharjelzés minden év április 1. és október 31. között működik. Az I. fokú viharjelzés - percenként 45 felvillanó fényjelzés - az elővigyázatosság betartására figyelmeztet. II. fokú viharjelzés - percenként 90 felvillanó fényjelzés - a fenyegető veszélyre figyelmeztet, ebben az esetben tilos fürödni.

Szintén 2009. évben készült el az Abádszalóki-öbölben az új, a poroszlóihoz hasonló viharjelző a Nagykunsági-főcsatorna műtárgyánál. A jelzőberendezések üzembe helyezésre kerültek.

A Tisza-tavi viharjelzés jogszabályi háttérének rendezése folyamatban van. Az üzemeltetési feladatokat a jövőben a katasztrófavédelem szervezete látja el. Az ilyen jellegű jelzőberendezések elhelyezése a biztonságot nyújtó kikötőkben javasolt.

Javaslat:

A Tisza-tavi Viharjelző Rendszer fejlesztésének területén infrastrukturális szempontból a következő lépések szükségesek a jövőben:

1. *végleges központi vezérlés kialakítása*
2. *további (legalább három) viharjelző állomás létesítése:*
 - *Abádszalók-Érfői szakaszon*
 - *Sarud alatt (Kis-Tisza – Nagyfordító térségében)*
 - *Rábolyi Gátórház*

3.4.2 Társadalmi és hivatásos vízi mentő szolgálat

A vízi mentő szolgálatot működését tekintve két szakterületre kell kialakítani, egyik mentőőri szolgálat, amely elsősorban a szabadvízi strandokon lát el szolgálatot, a használat időtartamára, valamint a nagyobb felszereltséggel és szakmai felkészültséggel bíró vízi mentőszolgálat, amely egy nagyobb vízfelületen működik. A jelenlegi helyzetben ennek a feladatnak az ellátására a kikötőkben adottak a műszaki és a humán (szakmai) feltételek.

Mentőőri szolgálat:

A szabadvízi strandok üzemeltetőinek, melyek döntő többségében önkormányzatok, kell erről gondoskodni. A Tisza-tó jellegét tekintve javasoljuk előírni már a létesítés során, hogy a kijelölt szabadvízi strandokon a fürdőzők számától függetlenül biztosított legyen a mentőőr.

Mentőőrként csak olyan fizikailag megfelelő, nagykorú személyt szabad alkalmazni, aki megfelelő szintű úszótudással rendelkezik, jártas a vízből történő mentésben, az elsősegélynyújtásban, az evezésben (motorcsónak vezetésben), valamint a megfelelő szintű kommunikációban és konfliktuskezelésben. A mentőőr közvetlen szolgálatba lépés előtt és szolgálati ideje alatt szeszestilt nem fogyaszthat.

A mentőőrt el kell látni a hajózási szabályzat előírásainak megfelelő mentőcsónakkal és arra 40x40 cm nagyságú, fehér alapú, 30x30 cm hosszú, 10 cm széles vörös kereszttel ellátott zászlót kell felszerelni. A hatékony működés feltétele, hogy a szolgálattelvőnek kerüljön kialakításra egy olyan felszerelt bázishely, melyről a felügyelt terület és annak környezete jól áttekinthető legyen. A bázis kijelölése során biztosított legyen a gépkocsival történő megközelíthetőség és a hírközlési eszközök megléte.

Vízi mentőszolgálat:

Vízi mentőszolgálatok működtetésére elsősorban a nagy kiterjedésű vízfelületekkel rendelkező és nagy látogatottságú medencék, öblök esetében van szükség. Ezek a vízfelületek az Abádszalóki-öböl, a Sarudi-, Poroszlói-medencék területei. De hasonló a helyzet a Tiszavalki-medence ÉNY-i vízfelületén is, de itt a látogatottság mértéke jóval

kisebb. De a különböző közlekedési és látogathatósági korlátozások, valamint a kiszolgáló jellegű infrastruktúrák hiányosságai miatt, egy vízi baleset bekövetkezése valószínűsíthetően súlyos következményekkel járhat. A tározó töltés mentett oldalán, az erre a célra alkalmas létesítmény rendezett körülmények közötti elhelyezése a célszerű.

Javaslat:

Az élet és vagyonvédelem helyzetének javítására, valamint a vízi balesetek megelőzésére vonatkozó szabályozási javaslat kidolgozása, az érintett hatóságok, kezelők bevonásával. A javaslatnak ki kell térnie ezeknek, a tevékenységeknek a finanszírozási kérdéseire is.

Az itt közlekedők számára hely és szakaszismeret megszerzése és bővítése (aktualizálása) fontos feladat, melynek eléréséhez erősíteni kell a kikötők státuszát és azok jogszabályi lehetőségeken belüli kötelező használatát. Kikötőkben javasolt egy információs táblarendszer kialakítása és működtetése.

Továbbá szükséges a kijelölt kishajózásra alkalmas vízfelületek kitűzése (kijelölése), melynek alapfeltétele ezen nyomvonalak és környezetük előzetes kialakítása és akadálymentesítése. A jelenlegi kiépítettség mellett kitűzés a medencékben nem lehetséges.